

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft.).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Nemzeti ereklyék.

Budapest, június 19.

(s.) Magyarország dicsőséges történelmének beszédes tanuit, csillogó múltjának megszen-
telt emlékeit halomszámba őrzi a bécsi csá-
szári kincstárban és udvari muzeumokban. Ragyogásukban itthon csak kivételesen nagy,
parádés alkalmakkor gyönyörködhetünk. Haza-
fiak kegyeletes sóvárgása sóhajta várja őket
vissza. Régóta várjuk hiába, régóta sóvárgunk
hiába utánuk. Itt volna pedig igazán jó helyük,
az ország szívében azoknak a drágaságok-
nak, amelyekhez szívünk az áhitat szár-
nyán száll a császárvárosba. Nem világi
jogcimen: a kegyelet jogcimen kívánjuk vissza
nemzeti kincseinket, ide, a magyar király
magyar székvárosába, budapesti otthonába,
amely büszke fényben, megifjodva, megszé-
pülve, hetedhét országra szóló pompában
nemcsakára készen fogja várni felségség gazdá-
ját. Világverő Mátyás király klenódiáit hadd
zárja magába az a fejedelmi hajlék, amely-
nek ő volt az első alapvetője. A magyarok
meghalt nagy királyainak relikviáit hozassa
haza élő nagy királyunk, dicső elődeinek méltó
örököse nemcsak érc-kincsekben, hanem lel-
kük királyi ékességében is.

Hogyne értené meg a magyar léleknek
ezt a pietással teljes vágyakozását Ferenc
József király, akinél jobban a magyarság lel-
két meg nem értette soha senki, akinél
jobban bele nem férköztött ennek a nemzet-
nek a szívébe egyetlen uralkodó sem. Nincs
a magyar nemzetnek egyetlen érzése, amely
nem rezonálna az ő gondolkodó, finom, nagy
szívében; nincs egyetlen gondolata, amelyet
be ne fogadna érző agya a mi hódolva
szeretett királyunknak. Csak egy-egy sze-
rencsés inspirációra van szükség olykor-

olykor, hogy megeredjen az a kölcsö-
nösen megtermékenyítő, jótékony folya-
mat, amely egybeolvaszsa a magyar király-
nak és a magyar nemzetnek egy-egy érze-
sét, gondolatát.

Ilyen szerencsés inspiráció szülte meg
Budapest székesfőváros tegnapi közgyűlésén
azt a kezdeményezést, amely a Bécsben levő
magyar nemzeti ereklyék hazahozatalára írá-
nyul. Ugy érezzük, hogy ez a szerencsés
gondolat a legszerencsésebb időben pattant
ki az indítványozók elméjéből. A király és a
nemzet lelkének egybeforradása a lehető legké-
letesebb lett az idők során. Megható jeleit vettük
kivált az utóbbi években annak a legmagas-
sabb akaratnak, amely ezt az egybeforrottsá-
got szinte aggodalmas gyöngédséggel igyek-
szik minden alkalommal tanúsítani és új meg
új alkalmait teremti az ilyen manifesztációk-
nak. A kölcsönös, teljes megértés procezs-
zusán már régiesen túl vagyunk. Végső
nyoma is eltűnt annak az időnek, amikor
akárcsak a lehetősége is megvolt annak, hogy
ez a harmónia, bárha egy pillanatra is, meg-
zavartassék. És mivelhogy így van, semmi
oka sem lehet már annak, hogy meg-
bolygatni ne merjük az ereklyék haza-
hozatalának a kérdését. Azokat az erek-
lyéket egyszer, régen a bizalmatlanság vihette
el oda, ahol vannak, a császári ereklyék
közé; sokáig ez a bizalmatlanság tartotta is
ott őket; több azonban már csak a pusztá
véletlenség. Az a véletlenség, hogy senkinek
sem jutott eszébe a magyar királynak azt
tanácsolni, hogy királyi hajlékában helyezze
el azokat a kincseket, amelyek a magyar ko-
rona ősi jogán lettek az övéi. Ilyen tanácstól
ma már semmi sem tarthatja vissza a korona
tanácsosait. Szerencsés idő ez, mikor ez el-
lentmondás nélkül így van, és szerencsés idő-

ben támadt az a gondolat, hogy a korona
tanácsosait megnyerjék a nemzeti szándék meg-
valósításának. Ferenc József király oldalán
olyan magyar kormány van most, amely lépten-
nyomon bizonyosságot tesz róla, hogy hivatott
közvetítője a korona és a nemzet törhetetlen
egységének. Ha majd az az indítvány a Széll
Kálmán ajtaján kopogtat, bizvást mondhatjuk,
hogy jó helyen fog kopogtatni. Nehezebb kér-
désekből is elszántsággal, diadalal képviselte
Széll Kálmán a nemzeti aspirációkat, nem
a királlyal szemben, mert erre sohasem
volt szüksége, hanem olyan veszedelmekkel
szemben, amelyek kormányzása alatt nem
egyszer készültek megakasztani a nemzet jo-
gait, érdekeit győzelmes előnyomulásukban.
És ezenközben bizony volt alkalma Széll
Kálmánnak nem is egyszer, nem is kétszer,
nem egy nehéz szó kimondására s mind-
annyiszor kimondotta bátran, habozás nélkül.
Hogyne mondaná ki hát azt a szót, amely
kedves lesz minden magyar léleknek, tehát a
magyar király magyar lelkének is.

Haza fognak hát jönni a bécsi muze-
mok magyar nemzeti kincsei, beszédes tanui
dicsőséges történelmüknek. Az lesz aztán az ün-
nep. Gyönyörűsége örömmünnepe a magyar
nemzet örvendező kegyeletének, örvendező
hálájának. És itthon, a budavári hatalmas
palotában fogják hirdetni örök fényt annak
a régmúlt kornak, amelynek kései emlékei és
ennek a mai kornak, amelyben megújult ama
letűnt idők nemzeti dicsősége. Világot hódító
Mátyás kora feltámadt szíveket hódító Ferenc
József idejében. És annak a régi reneszánsz-
nak maradványait visszahozza az a nagy
uralkodó, aki megteremtette a magyar nem-
zeti királyság új reneszánszát.

TÁRCA.

A tárgyaló-teremből.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Lucian.

Az a bűnpör, melynek tárgyalását egy
gyászeset néhány napra megakasztotta, szenzá-
cióssá növekedett a szereplők egyénisége és so-
kasága révén. Mi sem képes jobban megtevesz-
teni az elmét s annak legkényesebb funkcióit:
az ítéletet, mint a szenzáció, ez a veszedelmes
torzító tükör.

A szenzáció légkörébe keveredett emberek
és dolgok néha megösmérhetetlenekké formálódnak
át. A gnóm herkulesi arányokat mutat, a tucatos
bacchanszó Dianává egyenesedik és viszont.

Takács Zoltán arányait is a szenzáció nő-
vesztette meg. Az a szenzáció, melyet egykor
annyi mohósággal hajhásztak s amely most ellene
fordul, torkára forr. Mert ha Takács Zoltánt el-
választjuk multjától, korábbi szereplésétől s csak
az ellene emelt vád alapján szemléljük, nagyon
vékony dongájú kriminális alanyt kapunk benne.
Semmiképpen sincsen figyelemreméltó kalibere.
Nem született arra, hogy mozgató ereje, lelke
tudjon lenni egy bűnös szövetkezetnek. Csak
mimelte, bitorolta a vezető szerepet, de helyt
állni nem tudott. Gyámoltalanul kapkodott össze-
vissza s mikor energikusabb büntérsai szorítani
kezdtek, annyira elágyult, hogy bankót hamisi-
tott — ut aliquid fecisse videatur.

Igen, Takács Zoltán hónapokon át csak
tessék-lássék működött. Jellemző a szereplésére,
hogy álszakállt viselt, mikor arra abszolúte
semmi szükség nem volt. Rajzolt bankjegyet,

holott tudta, hogy az ő rajza után forgalomba
hozható bankjegy nem készülhet. Sokkal fonto-
sabb volt előtte, hogy előkészületi cselekmé-
nyekre, utazásokra, gépvásárlásra pénzt kapjon s
annak egy részét a saját céljaira fordíthassa.
Csak olyan együgyű ember, mint Oravecz János,
tudott vakon bízni benne. A próbált emberek,
Csapó és Gallai, akiket bankóhamisításért már
egyszer elítéltek, nem ajándékozták meg Taká-
csot bizalmukkal. A kriminális határon kívül
lesték, hogy ugyan mit is tud ez a evikeres
doktor ur. Kockázat nélkül igyekeztek bevárni a
fejeményeket.

A legérdekesebb kétségtelenül a földmives
elem szereplése ebben a monstrum-bűnpörben. A
parasztember a bankóhamisítást egyáltalában
nem találja diffamáló cselekménynek. Ezt a fel-
fogást az egyik vádlott a folyosón egész nyíltan
fejte ki. Azt kérdezte az ügyvédjétől, hogy mért
büntetik meg azt az embert, aki igazi jó bankót
tud csinálni? Olyat tudniillik, amit nem lehet
megkülönböztetni a hivatalos bankótól.

Az ügyvéd magyarul kezdte, hogy a
bankócsinálás az osztrák-magyar bank privilé-
giuma, hogy annak értékét az ércalap adja meg
stb. A kékmánlis atyafi nem tudta bevenni ezt
a magyarázatot. Elgondolkozott egy darabig, az-
tán így szólt:

— Házsen előbb-utóbb ugyis visszakerül a
bankhoz a bankó. Nincsen semmi kára, ha azon-
közben néhány ember megszedi magát.

Igen, a kunszentmártoni, szelevení, szentesi
és sárospataki parasztagádák ennek a felfogásnak
a révén kerültek bele a szövetkezetbe. Meg akar-
ták magukat szedni a nélkül, hogy közönséesebb,
vagyon elleni bűncselekményt, lopást, csalást,
orgazdaságot vagy sikkasztást kellett volna koc-
káztatniok, ami feltétlenül megbélyegző. Mig a

bankóhamisítás, erkölcsi felfogásuk keretében,
csak huncutság, ami ha kiderül, hát baj. Semmi
egyéb.

Ez magyarázza meg, hogy olyan emberek is
kerültek a vádlottak padjára, akik megették ke-
nyerük javát a nélkül, hogy akár csak egy rend-
őri kihágást is követtek volna el s akik ugyancsak
nem voltak rászorulva, hogy becsületüket és sza-
badágukat kockáztassák. Hallottuk, hogy olyik-
nak kétszáz ezer koronát érő vagyona is van.

Világosabban szólva: ezek a földmives em-
berek az egész bankóhamisítási szövetkezést
olybá tekintették, mint valami titkos összeeskü-
vést egy ösméretlen zsarnoki hatalom, az osztrák-
magyar bank ellen. Szívesen áldoztak az össze-
esküvés céljaira, s nem mutatnak tulságos elko-
seredést a fölött, hogy a dolog kudarcra végző-
dött. Érdekes nézni őket, hogy milyen filozófusi
nyugalommal pipáznak a folyosókon. Vala-
mennyi ünnepi ruhájában jelent meg, mintha
csak deputációban járnának. Minden izgalom nél-
kül, egész nyugodtan taglalják, hogy ki hány
osztendőt kap és melyik szabadul büntetlenül.
Csapó előismerik, hogy jól vallott, viszont Ora-
veczről azt mondják, hogy tökéletlenül beszélt.
Takács Zoltán felől még nem állottak végleges
véleményt. Ez a különös alak tulságosan kom-
plikált nekik. Nem érik fel észszel.

Benn a tárgyalóteremben négy napon át
folytatott a judikatura elkeseredett viaskodást.
Nehezítette a küzdelmet a méretek nagysága is.
Harmincegy vádlott, huszonhét védő és hetven
tanu van. Eddig csak tizenhárom vádlottat hall-
gattak ki, még husz hátra van.

A bíróság feladata a lehetetlenség határát
érinti. A vádbeli cselekmény legfőbb részét még
homály borítja. Epp oly bosszantó, mint eloszlát-

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, június 19.

Hogy valami szenzáció lesz ma, azt már az ülés megnyitása előtt tudta mindenki. Eleinte csak sejtették, csak következtették abból, hogy nagyon hosszú tanácskozás folyik a miniszterek szobájában. Széll Kálmán tárgyalta Barta Odónnal; majd mikor megérkezett Darányi, harmadiknak szegődött hozzájuk. Az mindig jelent valamit, ha miniszterek pláne párosával visszavonulnak egy ellenzéki képviselővel és majd egy órahosszat konferálnak. Hogy ebben az esetben mit jelentett a rögtönzött hármas tanácskozás, az hamar kitűdött: Barta Odón interpellálni fog az Egán—Páris-ügyben.

Egy napra való érdekességnek ez éppen elegendő volt. Am mire, ugy háromfaltal kettő felé, reákerült a sor, akkorra már egész sora kerekedett az egyéb, kisebb-nagyobb szcenáknak, úgy, hogy a mai ülésben igazi drámai rohamossággal kergetőztek az apróbb-nagyobb izgalmak és pikantériák, mintha csak valami nagyon raffinált rendező sorakoztatta volna őket egymás után, a korai kánikulában elernyed idegek felajlására.

Már az ülés legeleje meghozta az eléggé friss expozíciót. Mentelmi ügyek voltak napirenden. Mindjárt a másodiknál, a báró Fiáth Miklósnál — akit csődügyében le nem tett fölfedező eskü miatt kért ki a bíróság — volt egy kis jelenet. Fiehrer Győző a bizottság javaslatának ellenére azt kívánta, hogy ne adják ki Fiáthot, mert ismeretlen a tartózkodási helye és ebből az következnek, hogy világszerte körözni kellene, ami pedig sérti a képviselői állás méltóságát. Báró Feilitzsch előadó erre konstátálta, hogy egy régebbi ügy miatt már ugyanis körözik báró Fiáthot, tehát már ugyis mindegy. Erre aztán kiadták volna, de a szavazásnál kitűnt, hogy a Ház határozatképtelen s így az ülést föl kellett függeszteni tíz percre. A szünet után aztán kiadták Fiáthot. Amivel azonban nem fejeződött még be ez az első epizód, mert felállott Rátkey László és összeférhetelenséget jelentett be báró Fiáth Miklósról nézve azon a címen, hogy engedelem nélkül állandóan távol van.

Mindjárt erre következett a második, a sokkal érdekesebb epizód. Légrády Károly ellen nyilvános rágalmazás címén van folyamatban eljárás a fővárosi ügyvédtörzs bizottság ülésén elmondott beszéde miatt, amelyben a fővárosi inkompatibilitás dolgát szellette. A mentelmi bizottság a kiadás megtagadását javasolta. Ehhez a javaslatához szót kért Gajári Odón és kijelentette, hogy nem fo-

gadja el a bizottság javaslatát, s ezt azzal okolta meg, hogy a mentelmi jogot nem tekintik menlevélnek a szabad rágalmazásra. Ez általános, nagy mozgás között kitért Légrádyra, a főváros közgyűlésén mondott beszédére, amelyben megtagadta a közönséget a kiadásában megjelenő napilappal és ennek közlését dezavualta. Ez a mozgás még fokozódott, mikor Gajári kijelentette, hogy Légrády-nak ezt a menstését nem hitte el és nem hiszi el most sem. Ehhez aztán még hozzátette, hogy Légrádyra nézve legjobb, ha kiadják, mert akkor módja lesz a vádjait igazolni és irtani a fővárosi inkompatibilitást.

Mély csend követte Gajári szavait. A csendben felállott Olaj Lajos és a szólásszabadságnak, a nyilvános bírálat szabadságának nevében kérte a bizottsági javaslat elfogadását. Utána megint a szélsőbalról akadt szószólvója a mentelmi bizottság javaslatának Pichler Győző személyében, aki nagy vehemenciával kelt ki a fővárosi klikkrendszer ellen és egyuttal Gajarit is megcsipkedte egy kicsit, amiből személyes kérdésben való szóváltás támadt Gajári és Pichler között.

Most — hogy az ellenzék minden pártja képviselve legyen Légrády védőinek sorában — gróf Zichy Aladár is felszólt és mint a mentelmi bizottság tagja, tiltakozott a bizottság megtagadása ellen. Chorin Ferenc, mint a bizottság elnöke viszont kijelentette, hogy Gajári nem lépte túl az objektív bírálat határát. Viszont azonban a bizottság javaslatát higgadt, tárgyilagos érvekkel védte az elnök.

Még Rátkey László, Rakovszky István és báró Feilitzsch Artur szóltak a javaslat mellett, Pulszky Ágost pedig ellene, s aztán következett a szavazás, amelynél éppen olyan érdekes csoportosulások jelentek meg, mint a felszólalásoknál. A javaslat mellett szavazott a szabadelvűpárt nagy többsége és az egész ellenzék; ellene pedig Gajári, Pulszky, még egy-két ó-szabadelvű, továbbá a volt nemzeti pártiak, élükön Gulner Gyula államtitkárral. A nagyon mozgalmassá lett szünetet rendelt az elnök. A szünet után egy kis nyugalom állott be. Lukács László pénzügy-miniszter válaszolt Kulman Jánosnak és Zmeskál Zoltánnak egy-egy interpellációjára. Az utóbbi volt az érdekesebb: Dégen Gusztáv ügyére vonatkozott. A miniszter kijelentette, hogy abban a bizonyos italmérési ügyben nem tett ígéretet, sőt elutasító határozatot hozott. Zmeskál Zoltán tudomásul vette a választ, de az ő szokott naivságával most már azt követelte, hogy a szabadelvűpárt elnöksége szíveskedjék kizárni a pártból Dégen Gusztávot, mert ha nem, akkor zárt ülést fog

kérni. Erre a kemény kijelentésre nem reagált senki, hanem minden emóció nélkül tudomásul vették a választ.

Ekkor már annyira előhaladt az idő, hogy a Ház rá sem tért a közigazgatási javaslat tárgyalására, — amely pedig a mai napirend gerince lett volna — hanem átment az interpellációkra. Morajló várakozás támadt, de egyelőre kielégítetlenül. Nema rutén-ügy volt az első, hanem Buzáth Ferencnek egy egészen jelentéktelen interpellációja. Olyan jól esett erre nem figyelni a sok izgalom után. De ma még ez a jámbor interpelláció sem eshetett meg széne, még pedig ugyancsak izgalmas széne nélkül. Mikor Buzáth javában monologizál, egyszerre csak egy súlyos papirosesomó esik le a karzatról az elnöki emelvény felé. Hirtelen odanéz mindenki, tizen is ugranak az írás után, nagy zűrzavar támad, az elnök erőlyes cseppetében parancsolja, hogy csináljanak rendet. Odafönn pedig ezalatt egy szegény, kopott, félparaszt ember beszél, beszél, hogy mit, azt nem lehet lenn hallani az elnök cseppetéséről... Aztán kiviszi a rendőrt és folytatódik az ülés.

Buzáth hamar lemorzsolta a mondókáját és végre, megújuló morajlás között, felállott Barta Odón. Egy perc alatt csend lesz és Barta nyugodtan, minden szavára észrevehetően ügyelve, belekezd interpellációjának megokolásába. De csak néhány percig beszélhetett zavartalanul. Mindjárt bevezető mondatai után folytonos közbeszólások zavarták a baloldalon. Rakovszky István és Buzáth Ferenc voltak a szóvivők. Buzáthot azonban az elnök hamarosan elhallgattatta, felkérve, hogy mint soros jegyző, foglalja el a helyét. A Ház derűsége közben engedelmessékedt Buzáth, de a pártfelei ingerülten tiltakoztak az elnök utasítása ellen, mire Buzáth le akart jönni az emelvényről, de az elnök ismételt felszólítására mégis csak ott maradt.

Barta ezután folytatta beszédét, folytonos közbeszólással tarkítva — amelyben most már Bartha Miklós, Páder Rezső és Holló Lajos is segédkeztek Rakovszkynak — s végül négy pontban terjesztette elő interpellációját.

Noha már ekkor nagyon későre járt az idő, Darányi Ignác azonnal felelt az interpellációra, feszült figyelem közben. Nyomon követve az interpelláló kérdéseit, előszedte az Egán ellen Páris följelentésére indított vizsgálat aktáit, s részint felolvasta, részint ismertette a tartalmukat, konstátálva, hogy a széles alapon, teljes pártatlansággal megindított vizsgálat nem derített ki Egánra nézve terhelő adatokat, sőt Egán egyéni jellemét maga a panaszos

hatatlan homály. De annyit már is lehet sejtünk, hogy a vádlottak között több az áldozat, mint a büntetőjogiilag üldözhető bűnös. A csokmány számai mindenünne Takács Zoltánhoz és Oravecz Jánoshoz vezetnek vissza. Ok intézkedtek, rendelkeztek, Oravecz, a tönkrement földesur, bizó lélekkel esüggött a bankóhamisítás sikerén. Jóhiszemű gazember volt, ki őszintén megvallotta, hogy mikor egy izgalmas odisszeia után a sárospataki pusztai házban az első hamis százások kezébe kerültek, ő azokat gyönyörűen simogatta és végtelenül gyönyörködött bennük. Ez a hosszú-szakállú, magas, válias férfiú nagy ideálista a bankóhamisítás terén.

Takács Zoltán nem az. Sőt amint a fejleményekből láttuk, az idők végtelenségéig kitolta volna az effektív bankógyártást, ha a fiktív gyártás után kellő melegekeresete lett volna s ha a büntársak nem sarkalták volna tettre.

Eleinte így okoskodott: Sokkal kényelmesebb és veszélytelenebb igazi bankókat kicsalni a szövetkezetektől, mint részére hamis bankókat gyártani. De még az ellentálláshoz sem volt meg benne a kellő energia s mikor komolyan nógatni kezdtek, összeszedte magát, vásárolt gépet, testeket, szerzett fotográfust s heliogravírt és kinyomatta a százásokat.

De a székspezs még ekkor is lappangott benne s ha a véletlen Mandlall nem hozza össze, talán meg sem kísérelte volna a hamis százások piacra dobni. Sejtette, hogy gyártmánya nem állja meg a szigorú kritikát.

Es milyen ügyetlenül került a kelepécsbe! Mikor vallomásának ehhez a részéhez ért, erősen

restelkedett, talán el is pirult. Mert ennél a pontnál nem a becsület, ami nincsen, hanem a hűsége, ami van, forgott szóban. Nem hiszem, hogy akadt volna közönséges bünténnyel vádolt ember, kiben a hűség úgy tultengett volna, mint ebben a nyomorult ex-ügyvédben. A védők padjain több fiatal ügyvéd ül, kik vele együtt látogattak az egyetemre s akik valamikor barátságot tartottak vele. Ezek egyikétől Takács Zoltán a tárgyalás harmadik napján azt kérdezte:

— Ugy-e most elég rokonszenves a viseletem?

Ez a kérdés teljesen megvilágítja Takács Zoltánt. Most is a nyilvánosságának beszél s lelke mélyén, úgy lehet, a karzat előismerésére spekulál. Ehhez szabja vallomását is. Tüntetőleg igyekszik fővádlott maradni, tekintet nélkül a jogkövetkezményekre. A nyavalygós hűségnek ez a heroizmusa sok galibát okoz a tárgyaláson. Takács Zoltán ugyanis kegyeket és kegyeket von meg vádlott-társaitól. Mikor Csapó József szereplő felől tudakozódott nála az elnök, Takács megigazította evikkerét, végigmérté jól táplált einkostársát és így nyilatkozott:

— Kérem, én azt az impressziót nyertem, hogy Csapó nem volt komoly tagja a szövetkezetnek. Csak becsapni akarta a szövetkezetet.

Általában azt az igyekezetet tanusítja, hogy a jelentéktelenebb szereplők hadd meneküljenek ép bőrrel. Nem szívesen mond ellenük terhelő adatot.

— Kérem, ezekkel nem is érintkeztem, ez nem tartozott az én ügykörömbe.

Sőt a saját védelmére sem fordít komoly ügyet. Eleinte ugyan azt akarta elhitetni, hogy ő a forgalombahozatal szándéka nélkül készítette a hamis százásokat, de nem igen erőlködött, hogy ezt valószínű tegye. Sőt egy helyen némi tragikus megindultsággal mondotta az elnöknek:

— Méltóztatott tapasztalni, hogy én a saját védelmemmel keveset törődöm. Leszámoltam az étellel.

Boldogtalan ember, úgy látszik, fordítva áll a dolog: az élet számolt le vele. Ijesztően sapadt arca, becssett szeme azt sejteti, hogy komoly baj rágódik sátrnya életére. Mikor a vádlottak szobájában szóba került betegsége, az egyik vádlott, egy mezővárosi földmives ilyen porognóvizist állított fel:

— Adós fog maradni az idejével a tekintetes törvényszéknek.

Azaz: nem fogja élve kitölteni a rámerendő szabadságvesztést.

Es ne hagyjuk itt szó nélkül, hogy ez az ember, ki annyit vétett a törvény ellen, maga is kénytelen volt egy törvénytelenéget eltűrni. Száz koronára bírságolták meg a doktori cím viselésért. Ehhez nem volt joga a közigazgatási hatóságnak. A magyar törvények szerint épp oly kevésbé foszthatnak meg valakit a doktori címtől, mint a nemességtől. Törvényeink szerint a nemes ember még az akasztófa lépcsőjére is magával viszi rangját. Így van ez a doktorsággal is. Takács vádlott-társai respektálják a törvényt s ha Takácsról van szó, mindig hozzátesszik: a doktor ur...

Római-fürdő Ó-BUDÁN.

Természetes kenes ásványvíz uszodák.

Ifjúlón női és férfi osztály.

A viz állandó hőfoka 32° C.

Közlekedés a Szt.-Eszter h. é. vasutai Budá, Pálfy-térről

mely indul: 8:05, 10:40, 12:35, 1:40, 2:35, 3:40, 5:00, 6:15, 7:15, 8:25.

beadvány sem akarta elhomályosítani. A miniszternek a hozzáintézett kérdések mindegyikére kiterjedő választ sűrű helyeslés kísérette. Legsűrűbben és legélénkebben a baloldali helyeselt. Barta Ödön és vele az egész Ház tudomásul vette a miniszter választát. Tudomásul vesszük mi is, miután ezzel megtörtént az, amit mi legutóbb kívántunk. A vizsgálat adatainak a nyilvánossággal való közlését kívántuk mi és örvendünk, hogy erre Darányi Ignác, Barta Ödön interpelláció révén, alkalmat vett magának. Tudomásul vehetjük, egyelőre minden további megjegyzés nélkül, annyival inkább, mert a rutén akció eddigi eredményéről és Egán Ede viselt dolgairól már volt alkalmunk véleményünket nyilvánítani, még mielőtt az Egán-Páris-ügy felmerült és mindenekelőtt, mert Darányi miniszternek az akcióval kapcsolatos nemes intencióját eddig sem vontuk kétségbe s erről mai beszéde újabb bizonyosságot szolgáltatott.

A válasz tudomásulvétele után még Buzáth Ferenc tette szóvá a maga rendutasításának a dolgát, miközben rendkívül heves összeházkodás történt Rakovszky és Gajári között. Rakovszky egyebek közt olyat is mondott, amilyet a magyar képviselőházban még sohasem hallottunk. Ezzel az ülés befejeződött, de a zárószcena nem, mert Rakovszky és Gajári még a Házon kívül fognak számolni egymással.

A képviselőház ülése június 19-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Darányi Ignác, Cseh Ervin.

Mentelmi ügyek.

Báró Fellitzsch Arthur, a mentelmi bizottság előadója a bizottság nevében kéri Rohonczy Gedeon mentelmi jogának párbajvétség miatt való felfüggesztését.

A Ház hozzájárul.

Báró Fellitzsch Arthur referálja b. Fiáth Miklós mentelmi ügyét, aki csődügyben a feledező esküt letenni nem akarta. A bizottság javaslata a mentelmi jog felfüggesztését.

Pichler Győző nem tudja, kézbesítették-e báró Fiáthnak az idézőnyvt.

Báró Fellitzsch Arthur felhossa, hogy eddig sem kézbesítő ivellen adták ki az effajta idézőnyvt.

Pichler Győző nem akarja megbélyegezni a Házat azzal, hogy egy képviselőt körözésnek tegyen ki.

Báró Fellitzsch Arthur megjegyvi, hogy a körözés báró Fiáth ellen úgy is el van már rendelve.

Szavazásra kerülően a sor, 48-an szavaztak a bizottság javasata mellett. 28-an ellene, így a Ház nem határozatképes, az ülést 10 percre felfüggeszti az elnök.

Szünet után a többség elfogadja a bizottság javaslatát.

Rátay László összeférhetetlenségi bejelentést tesz báró Fiáth ellen.

Elnök a bejelentést a Ház hozzájárulásával az inkompatibilitási bizottsághoz utasítja.

Báró Fellitzsch Arthur ismerteteli Légrady Károlynak a fővárosi tisztviselői kara ellen a téren történt támadását, s a bizottság nevében ajánlja a mentelmi jog felfüggesztését.

Gajári Ödön: T. képviselőház! Dacára annak a helyeslő hangulatnak, mely a tudaláról elhangzott...

Rakovszky István: Onnan is, nemcsak erről az oldalról!

Gajári Ödön: ... hogy minden félreértést előre is eloszlassak álláspontomat illetőleg, előre is kijelentem, hogy a mentelmi bizottság javaslatát nem fogadom el. (Mozgás.)

A képviselőház mentelmi jogát sohasem tekintetem mennevének a szabad rágalmaszra, sohasem tekintetem olyanak, amelyek mögött bujnak az, aki büntetőd, vagy büntetendő cselekményt követett el.

Jelen voltam azon alkalommal a fővárosi közgyűlésen, amikor Légrady Károly ur az elene joggal lezindult közvéleménnyel szemben hivatkozott arra, hogy a Pesti Hírlap azon közlése, amelyik ugyszólván szöszint hozta az ő beszédét, melyben rágalmaszok kitéjezések tényleg foglaltak nem helyesen hozta azt a beszédet. Légrady Károly ur, akiről pedig tudja mindenki, főleg pedig tudja azok, akik a Pesti Hírlapnál dolgoznak, hogy a Pesti Hírlappal a legintimebb, a legszorosabb összeköttetést tartja fenn; a Pesti Hírlap összes munkatársai tanubizonyosságot tehetnek arról, hogy a Pesti Hírlapban nem jelenhetik meg semmi sem Légrady Károly ur előzetes tudomása és beleegyezése nélkül, nyilvánosan, a fővárosi közgyűlésen azt az ünnepélyes utalagos kijelentést tette, hogy neki a Pesti Hírlapból semmiféle közlése nincs. En nem hittem el ezt akkor sem, nem hiszem el ma sem. mert tudom, hogy Légrady Károly urnak milyen beolvása van a Pesti Hírlapnál és egy ünnepélyes deklarációval azt a befolyásolást, melyet ő ottan állandóan, mint annak a lapnak lelki és anyagi vezetője végez, (Ugy

van! jobbról!) nem hagyom eltagadni akkor, ha az illető a Pesti Hírlap közlése által bájba kerül.

Igenis, nagyon népszerű és tetszetős dolog az inkompatibilitással való játszadozás. (Felkiáltások balról: Miért népszerű? Lehet hogy Légrady Károly urnak igaza van abban, hogy vannak a fővárosi bizottság tagjai között olyanok, akik magánélelket követik, de az nyilvánvaló tény, hogy azon az ülésen, amelyen ő azt az elnöki beszédet mondotta, a fővárosi tisztviselői kara a legulsóiban meg lett rágalmaszva.

Endrey Gyula: Magyarosabban mondja!

Gajári Ödön: Nem értem, talán hangosabban, kérem!

Endrey Gyula: Nem elég magyarosan fejezte ki magát!

Gajári Ödön: Hát megrálgalmazták.

Ha van inkompatibilitás, amely a fővárosi bizottságól is kiirtandó, akkor egy ilyen rágalmaszai pör, amelyvel a bizonyítás szabadsága, sőt kötelessége jár Légrady Károly urral szemben, a legalkalmasabb mód arra, hogy nyilvánvaló legyen az, hogy jogosítva volt-e azon inszinuáció kitéjezéseket használni Légrady Károly ur, igen vagy nem? Ha jogosítva volt használni, akkor fel fogja menteni Légrady Károly urat a bíróság, de semmi esetre sem menti azt a rágalmaszai ténnyt az olyan indokolás, minő a mentelmi bizottság, amely egváladu ag az intenciók bírlatála mentesíti Légrady Károly urat olyan cselekményekért, amelyek bíróság felfüggeszt.

Mindezeknél fogva nem fogadom el a mentelmi bizottság indítványát és Légrady Károly ur kiadatására fogok szavazni.

Olay Lajos szerint Légradynak kötelessége volt kritikát gyakorolni a fővárosnál uralkodó inkompatibilitások ielet. Pártola a bizottság javaslatát.

Pichler Győző szerint a főváros negyvenötös bizottsága telhatalommal jelöl minden állásra, hivatalra, amint azt Guñler államtitkár is tudja:...

Széll Kálmán miniszterelnök: Itt vagvok én is!

Pichler Győző: Ilyen technikai kérdésben nem akarja felelőssé tenni a kormányelnököt. Gajárinak azt ieleli, hogy semmi közbe a törvényhozásnak ahhoz, hogy Légrady milyen viszonyban van a Pesti Hírlappal. Hiszen Gajári Ödön is szerkesztett ilyen újságot, mely szubvencionális viszonyban volt a kormánnyal. Ajánlja a javaslat elfogadását.

Gajári Ödön személyes kérdés címén felhossa, hogy az ő tizesztendős volt félhivatalos újságírói működésében semmi sincs, amit bárki előtt titkolna.

Pichler Ödön: Azt én logjobban tudom!

Gajári Ödön: Akkor nincs szükség az e fajta szellemeskedésre. Ismét hangsulyozza, hogy Légrady Károly kérdéses beszédjéről egészen más tudósítást hozott az első napon, mint később. Ha csakugyan van a fővárosnál inkompatibilitás bizonyítsa Légrady a bíróság előtt, ha nincs, akkor nincs oka a bizottságnak Légradyt menteni.

Pichler Győző kijelenti, hogy Gajarit gyanusítani semmi szín alatt sem akarta, nem akarhatja.

Gróf Zichy Aladár: Mint a mentelmi bizottság tagja, felszólal Gajári Ödön egyik megjegyzése miatt. Gajári ugy mondotta, hogy a mentelmi bizottság egváladu itélkezése. Talán minden bizottságra lehet ezt a kitéjezést alkalmazni a nélkül, hogy abban bármily sérelem lenne, azonban a mentelmi bizottság nem politikai tekintetből itéli meg, hanem a dolog lényege szerint partitoktetik nélkül szokott itélkezni. Ő a maga részéről Gajári Ödön ezen nyilatkozatában a mentelmi bizottságra nézve súlyos vádat lát melyet visszautasít.

Gajári Ödön: Személyes megtámadatás címén csak pár szót kérek! En nem tudom, hogy az előtem szözlött mélyen t. grót ur (Mozgás a baloldalon) tudja-e hogy mit mondott az imént és ezt annak tudom be, hogy talán nem mér egelte kellőleg azt hogy az én felszólalásomban foglaltatott és gyanúsítás akkor mdön én egváladu elbírlásról beszétem. En azt hiszem, hogy sikerül őt meggyőzőm, hogy tévedett akkor, amikor eltem ezt a kegyetlen gyanusító szót használni méltóztatott.

Mit mondottam az imént? Azt, hogy a bírói eljárás helyébe lép a mentelmi bizottsági egváladu fel fogása a fővárosi tisztikar részéről Légrady Károly ellen megindított rágalmaszai pör illetőleg. Foglaltatik ebben mélyen t. grót ur gyanúsítás?

Gróf Zichy Aladár: Egváladu!

Gajári Ödön: Igen kérem, a mentelmi bizottság tárgyalása a maga természeténél fogva egváladu (Ugy van! jobbról!), miután a fővárosi tisztikar, a panaszost nem hallgatta ki. En, aki nem akarok ebből a dologból személyes káznst csinálni, azt hiszem, joggal fordulhatok ezen felvilágosítás után a mélyen t. képviselő urhoz: méltóztatassék a „gyanusító” kifejezést visszavonni, mint olyant, melyet ellenem teljesen jogtalanul és illetéktelenül alkalmazott. (Ugy van! jobbról.)

Gróf Zichy Aladár: Amennyiben a képviselő ur az ellen tiltakozik, én készséggel elismerem, hogy neki gyanusító szándéka nem volt.

Rakovszky István: Amennyiben tiltakozik ellene!

Gróf Zichy Aladár: Igen, amennyiben tiltakozik ellene! (Felkiáltások balról: Halljuk az elnököt!)

Chorin Ferenc: Azon bírlát, amelyet Gajári Ödön a mentelmi bizottság jelentésével szemben gyakorolt a tárgyalogasság határát túl nem lépte. A mentelmi bizottság a fővárosi tisztviselői kar reputációját épp oly magasra helyezi mint bárki, aki a bíróság megkeresésével magát azonosította. A mentelmi bizottság azt tartja, hogy nem lesz célszerű a diskusziót a fővárosi adminisztráció terére átvinni. (Ugy van! Ugy van!) a bal- és szélső baloldalon.) Minden képviselőnek joga van közérdekű ügyeket akkor hozni elő, amikor szükségesnek találja, de mikor bírósági megkereséssel álunk szemben, a leghelyesebben cselekszünk, ha a diskusziót a bírósági megkeresés keretében tartjuk. Gajári Ödön abban téved, hogy a bírósági megkeresésben előadott tényállást

felcserélte azzal a közléssel, amely ugyancsak a fővárosi bizottsági tagok részéről tartott értekezletéről a Pesti Hírlapban és más lapokban megjelent volt. E cikkhez, annak tartalmához semmi közünk sincsen. (Ugy van! Ugy van!) a szélső baloldalon.) A fővárosi tisztikar nem indított sajtópört a Pesti Hírlap ellen, hanem a bírói megkeresésben az a beszéd a vád alapja, amelyet Légrady Károly a fővárosi bizottsági tagok értekezletén elmondott s mely beszédnek a tartalma hiven van visszaadva jelentésünkben. Miután a beszéd tartalma iránt kétségek merültek fel, a vizsgálóbíró kihallgatta a fővárosi bizottsági tagokat, kik az értekezleten résztvettek — tizenketten vettek részt — és közülük nyolcan egyhangzóan azt vallották, hogy a fővárosi bizottsági tagok értekezletén Légrady Károly képviselő elmitelt beszédét nem ugy adta elő, mint az a lapokban közzétetett. hanem ugy, amint az a bíróság megkeresésében jelenleg előtűnt fekszik. Így állván a tényállás, állást kellett foglalunk abban az irányban, vajjon az inkriminált nyilatkozatban foglaltatik-e rágalmasz a fővárosi tisztikarral szemben, van-e tényállás, mely a büntetőtörvény értelmében rágalmasz alapján szolgálhatna. E kérdésben a bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy nincs abban oly alaki, mely a bizottság meggyőződése szerint a tisztolt fővárosi tisztikarra nézve rágalmaszt vagy becsületsértést képezne. Ajánlja a mentelmi bizottság javaslatának elfogadását. (Helyeslés jobb- és balról.)

Rátay László hajszanak tekintti a Légrady ellen most beérkezett megkeresés előzményeit s e miatt is ajánlja a bizottság javaslatát.

Rakovszky István érdekesnek tartja, hogy az ellenzék védelmező most Légrady Károlyt. Nem lehet eléggé támadni, megbélyegezni azokat a visszaéléseket, amelyeket az inkompatibilitás urak minden téren elkövetnek. Elfogadja a bizottság indítványát.

Báró Fellitzsch Arthur csak annyit jegyez meg, hogy a mentelmi bizottságot semmi tekintetben nem vezeti elfogultság vagy partizemponat. A mentelmi bizottság arra fektette a fősztyt, hogy a terrorizálásnak utját vágja.

Pulasky Ágost: T. Ház! Éppen az igen t. bizottsági tag ur előadása alapján jutok arra a nálam igen szokatlan konkluzióra, hogy a bizottság jelentését el nem fogadhatom. (Nagy zaj és derűtlenség a baloldalon.) Eppen ebből az előadásból győződtem meg, hogy igenis, az igen t. bizottság oly részletek kutatásába bocsátkozott, melyeknek megállapítása a bíróság dolga. En nem hagyom magamat praeeokupálni sem Légrady Károly ur mellett, sem ellene; hanem konstátom, hogy teljesen jogosult és szimpátiás törekvés az, ha valaki a városnál vagy akárhol a visszaélések megszüntetésére törekszik, de e mellett mindenki visseje egyszersmind szavának és vádjainak súlyát, mert a vádaskodás a nélkül, hogy az illető annak bizonyítására, illetve szavai súlyának erkőcsi és jogi elvállalására köteleznie magát, egészen üres dolog. Igen helyesen történik ennél fogva, hogy ezen vádak tekintetében bírói eljárás indítatik és nem látok semmi kárt abból Légrady Károly urra származni, ha a bíróság előtt annak bebizonyítására szoríttatik hogy vádjai alaposak-e vagy nem? Hogy minő viszonylatban mondta el ezeket, arra nézve előttem kétségtelen, hogy ha valaki a Pesti Hírlapnak szerkesztője és ezt az eszközt is felhasználja beszédének és vádjainak terjesztésére, de ezt a körülményt eltagadja és megtagadja, (Mozgás) ez nem lehet ok arra, hogy más minőségre appelláljon és más minőségből kitölölög a bíróság elől menekülni akar on. (Elnök helyeslés a jobboldalon.) En nem látok abból senkire bajt lennlorogni, hogyha a bíróság elő utasítatik bizonyos általa kétségtelenül elmondott szavakról; én a bíróság részrehajlatlanságában megbízom s épp ezért nem tartom helyesnek hogy a bizottság speciális körülményekre utaljon s ezen speciális körülményeket kiemelje, a vádó meghallgatása nélkül és egváladuulag itéljen azt mondván, hogy ez egy politikai hajsza, ami nem is lehet már annál fogva, mivel a nyilvánosság előtt történik és mivel kétségtelenül megtörtént tényeken alapszik. Ennek következtében én részemről arra fogok szavazni, hogy az ügy minden további akadályoztatás nélkül a maga illetékes útján folyjon tovább és hogy Légrady Károly ur kiadassék (Elnök helyeslés a jobboldalon és a középen. Zaj a bal- és szélső baloldalon.)

Elnök a vitát bezárja.

A Ház többsége elfogadja a bizottság javaslatát. Hentaller Lajos mentelmi ügyében a bizottság a mentelmi jog felfüggesztését határozza el.

(A pénzügyminiszter válaszal.)

Lukács László pénzügyminiszter válaszal Kulman János interpellációjára a győgyűrdőnevek építkezéseinek adómentessége tárgyában. A kormány nemcsak hogy a legszigorubbán ragaszkodik a törvényhez, hanem bizonyos mértékben még bőkezűbben is jár el.

A törvény igen rövid és világos intézkedést foglal magában amennyiben azt mondja, hogy új építkezések győgyűrdőkben harminc évi adómentességet élveznek. Tehát a törvény e szövegezése szerint világos, hogy arra, hogy valamely lakás vagy épület ebben az adómentességben részesíttessék, két dolog kívánatik meg. Az egyik az, hogy olyan nyaralóhelyen legyen az épület, amely hatóságilag győgyűrdő jelleggel felruházottat, a második pedig az, hogy új építmény legyen, vagyis olyan időben jött legyen létre, amiód az a nyaralóhely győgyűrdői jelleggel fel volt már ruházva.

A törvény ez intézkedésnek nem az célja, hogy valamely nyaralóhely fejlődését idézze elő, hanem az, hogy már győgyűrdői jelleggel felruházott helységek fejlődését mozgósítsa elő oiv irányban, hogy az építkezések megkönnyítése által ez a győgyűrdő ugy győgyűrdői céljának mint a közönség kényelmének letehetőleg eleget tegyen.

A Ház tudomásul vette a választ.

(Az ágfalvi levél.)

Lukács László pénzügyminiszter: Zmeskál Zoltán interpellációt tett az ágfalvi cégérés bormérés és ezzel kapcsolatosan Dégen Gusztáv e tárgyban írt egy levele ügyében. Dégen Gusztávnak leveleiről tudomása van, még pedig nemcsak az interpellációból, hanem abból is, hogy az interpelláció megtétele előtt egyénnyel nappal a Radikal című lapnak egy példányát és egy hason szellemben szerkesztett magyar lapnak egy példányát, amelyben a levél le volt nyomtatva, neki ismeretlen egyen által megküldetett.

Azt kérde továbbá Zmeskál, hogy igaz-e, hogy az ágfalviak italmérése jog iránti kérvényét azért, mert egy bizonyos politikai párthoz, még pedig ellenzéki párthoz tartozó egyén protészátta vagy adta be, különös, pártos elbírálásban részesült a pénzügyminiszter részéről; igaz-e, hogy e pártos elbírálás csak akkor változhat meg, ha ezt a kérvényt Dégen Gusztáv küldetésileg hozná a pénzügyminiszterhez és hogy csak az esetben számíthatnának az illetők kérvényüknek a kormány által való teljesítésére, ha a radikális párthoz tartozó illető választók átlenének a Dégen Gusztáv pártjára.

Mindezekre a kérdésekre igen röviden és igen határozottan nemmel, tagadással kell válaszolnia. (Élénk helyeslés balfelől.) mert a kérvények elintézésében nem a szerint járunk el, hogy ki a kérvényező, ki az, aki pártja az, hogy ki a kérvényt pártához tartozik a kérvényező vagy az, aki a kérvényt protészátta, hanem döntünk a kérvény belső tartalma szerint; ha igaz a kérvényezőnek, ha jogosult a kére, akkor természetesen teljesítjük ha nem jogosult, nem teljesítjük, bárki adja legyen is be és bárki protészátta legyen is a kérvényt. (Általános helyeslés.)

A további kérdése az interpellációnak az, hogy eljárt-e már ez ügyben Dégen Gusztáv a pénzügyminisztériumban vagy nem. Erre nézve kijelenti, hogy Dégen nem járt el ebben az ügyben. (Derűtség balfelől) és tudomás nincs arról, hogy a minisztérium valamely szakközvetítő eljárt volna.

Rakovszky István: Helyes!

Lukács László pénzügyminiszter: A levél megjelent április 2-iki kelettel, az interpelláció beadott május 15-ikén, az ágfalviak kérvénye pedig március 27-ikén már elutasítástól el volt intézve...

Molnár János: Igen, hiszen arra hivatkozik!

Lukács László pénzügyminiszter: ... úgy, hogy még mielőtt a levél iratott volna, még mielőtt interpellációt történt volna, már elutasította az ágfalviak kérvényét.

Zmeskál Zoltán kéri a miniszterelnököt, jelentse ki Dégennek, hogy többé a szabadelvű párt tagja nem lehet. Dégen volt képviselő... (Zaj a jobboldalon. Felkiáltások: Most is képviselő!) oly politikai botlást követett el, amelyről így képviselő többé nem maradhat. A pénzügyminiszter válasza megvagyatja őt, de elvárja Dégentől, hogy a válasz következményeit le fogja vonni. A büntető törvény 185. §-a büntetéssel sújtja azt, aki inkorrekt uton akar magának szavazatokat szerezni. Dégennek tehát nincs helye a parlamentben. Kijelenti, hogy ha Dégen nem mond le, zárt ülés elé viszi a dolgot.

A ház tudomásul veszi a pénzügyminiszter választát.

Interpellációk.

Buzáth Ferenc a következő interpellációt intézi az igazságügyminiszterhez.

1. Van-e tudomása a t. miniszter urnak arról, hogy Kán és Egervölgyi vármegyék községeinek a szombathelyi törvényszéknél folyó tagosítási ügye évek óta elintézetlenül hever?
2. Ha nincs, szándékozik-e az ügy állásáról s a késedelem okáról magát tájékoztatni s ehhez képest a szükséges intézkedéseket megtenni, hogy ezen, a községek anyagi érdekeit mélyen érintő ügy mielőbb befejezést nyerjen?

(A ruthén-akció.)

Barta Ödön: Nem felkarni akarja ezt az ügyet, hanem elcsendesíteni azokat a hullámokat amelyek magát az akciót veszélyeztetik és elsúpréssel fenyegetik.

Rakovszky István: Csak papirhullámok!

Fáder Rezső: Az a kérdés, hogy a ruthének milyen jegyben tették tönkre.

Barta Ödön: Az 1897-ik év elején a ruthén vidék főpásztora egy nemesen és mélyen érző atyának gyermekei iránt érzett szeretetével megindította ezt a mozgalmat, amely az ugynevezett ruthén akció elnevezést kapta, — elég helytelenül — amelyek eredeti célja nem is az volt, hogy a ruthéneket, vagy a nem ruthéneket segíessék, hanem egyedül és kizárólag az, és csak mint ilyen fogadtattott el, hogy a Kárpátok alján lakó szegény nép felségelyeztessék. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Molnár János: Kivétel nélkül.

Barta Ödön: Mindazok, kik ezt az akciót kezdeményezték, valamint azok, kik ez akciót élénk figyelemmel kísérték, sőt a maguk hatáskörében támogatni igyekeztek, csak egy gondolat által voltak vezéreltetve s ez a nemzet testének egysége megvédése és minden széttagolás, minden disharmonia kerülése, mert csak az egységes magyar nemzettől várhatunk erőfeszítést, ott hol ellenséggel kerül szembe.

A kísérletés terén nagy és súlyos hibák történtek, de a kísérlet egy tekintetben mégis bevált, abban a tekintetben, t. i. hogy rá lett irányítva a kormány és a közvélemény figyelmé arra a vidékre, melynek létezéséről eddig csak az adóéghajlatok bírtak tudomással; (Egy hang balfelől: Mások is!) rá lett irányítva az akció is, kik ebben esetleg más tendenciák megvalósításának eszközeit is találták. Az ügyet nem azzal a parancsoló kötelességgérzettel kezelték, amely azt diktálja, hogy szavaterin modo, fortiter in re,

Rakovszky István: Csak a tászkáját lopták el!

Barta Ödön: Nekem ahhoz semmi közöm!

Rakovszky István: Ahhoz nincs köze, nem is mondia senki! (Zaj.)

Barta Ödön: Az nem tartozik ide, mert nekem is ellopott a holmimat, amit én nem jelentettem be Rakovszky képviselőtársamnak.

Rakovszky István: Kérem, bejelentette nekem! (Derűtség. Zaj.)

Buzáth Ferenc: A zsidók most is zsarolják a népet, úgy mint azelőtt! Az egész akció sikertelen! (Nagy zaj a jobb- és a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Buzáth jegyző urat kérem, szíveskedjék jegyzői helyét elfoglalni. (Hosszantartó élénk tetszés, derűség és élénzés a jobb- és a szélsőbaloldalon. Buzáth Ferenc elfoglalja a jegyzői széket. Élénk felkiáltások balfelől: *Ejjen Buzáth Ferenc!* Élénk derűség a jobboldalon. Buzáth Ferenc elhagyja a jegyzői széket.)

Elnök: A jegyző urat kérem, hogy a jegyzői helyet itt megtartsa. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj és mozgás a baloldalon.)

Buzáth Ferenc: (elfoglalva a jegyzői széket.) Kérem, majd fogok szólni, mert én bejelentettem lemondásomat az élénk urnak. (Nagy zaj a jobboldalon. Felkiáltások balfelől: *Ha lemondott, jöjjön le!*)

Elnök: Tessék folytatni!

Rakovszky István: *Igy nem szabad eljárni képviselővel!* (Helyeslés balfelől. Nagy zaj a jobboldalon.)

Elnök: Kérem, képviselő ur, tessék folytatni interpellációját.

Barta Ödön: Végtelenül sajnálom ezt az incidenst és pedig sajnálom különösen azért, mert a jegyzői emelvényre jutott képviselőtársamnak arra a megjegyzésére, hogy a zsidók tovább zsarolják a népet...

Gróf Zichy Aladár: Ezért meghurcolják az embert, büntetik! A zsidók szentek! (Zaj.)

Molnár János: Még a képviselőháza is! (Zaj.)

Barta Ödön: Ha zsidó, vagy nem zsidó, ebben az országban zsarolást, vagy más bünt követ el, van nekünk törvényszékünk, független bíróságunk, amelyhez nem írt még sohasem gyano, hogy valaki azért, mert zsidó nem büntetett meg, vagy azért, mert zsidó, büntetésben részesítik. (Helyeslés a jobboldalon.)

Az akciónak élére a földmivelügyi miniszter egy férfit állított, akinek a bírálat a nyilvánosság joga, mert funkciója a nyilvánosság szolgálatában áll.

Szentiványi Árpád: Nagyon megfelel!

Barta Ödön: Kétségtelen dolog!

Zmeskál Zoltán: Eljén Egán!

Barta Ödön: Kiváló kvalitásokkal bíró férfi, akinek túlságos temperamentuma ha mérsékelhető volna, és ha ő azokat a viszonyokat, melyeknek szánására kiküldetett, korábban tanulmányozhatna volna, semhogy az akció élére állítottat, bizonyára nem követte volna el nagy részét azoknak a hibáknak, amely hibákat ilyenekül ma már ő is elismert.

A legutóbbi időben a közvélemény nagy érdeklődéssel hallotta és hallgatta hogy az ugynevezett ruthén akció, helyesebben a kárpátjai nép felségelyezésére megindított állami akciónak vezetésére kirendelt miniszteri biztos mellé helyettes rendeltetett ki, egy *Páris* nevű ur személyében, akit eddig, mint a szövetségi ügy terén tevékeny, ügybuzgó férfit, hírből ismertünk. Olvasa az egyik lapban (Zaj balfelől.) *Páris* Frigyes saját nyilatkozatát, mely állítólag így szól: (Olvasa). „Feladatam ugyanis az annak idején nyert utasítás szerint az lett volna, hogy az egész akciót nyugodtabb mederbe tereljem. Minthogy pedig ez nekem nem sikerült, a helyzetnek szóval és írásban tett megismerése után állásomról lemondottam. Ez a való tényállás.”

Ebből a nyilatkozatból azt kell látnunk, hogy az akció először nem folyt nyugodt mederben; (Zaj balfelől.) hogy ezen az ott levő miniszteri biztoson kívül a miniszter szükségesnek látta egy másik miniszteri biztos kiküldését, illetőleg az ő helyettesítésére egy miniszteri biztos kirendelését; harmadszor azt látjuk, hogy ezen másodsorban odarendelt miniszteri biztosnak nem sikerült az akciót nyugodtabb mederbe terelni. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Barta Miklós: Felrobbantani!

Rakovszky István: Szabadkőműves intrika volt az egész! (Zaj.)

Barta Ödön: Ha az akció nincs nyugodt mederben, akkor nem lehet üdvös annak a hatása. Ha a kormány nem bíz a miniszteri biztosban, abban az irányban, hogy ő alapos utasítás mellett esetleg az akciót nyugodtabb mederbe tereli és szükségesnek látja, e végett, mondják egy lékezőt melléje rendelni, akkor is azt kell látnom, attól kell tartanom, hogy az akció nincs jó kézben.

Barta Miklós: Majd önmagától megcsinálódik, ugy-e?

Barta Ödön: Rakovszky István apodiktikus meggyőződésével mondta, hogy a szabadkőművesek akármilyen felrobbantani az akciót. (Mozgás.) A szabadkőművesség és egy mentési akció ellentétben állanak egymással? Ó nem szabadkőműves — nem azért hárítja el magáról, mintha ez gyanúsított volna reá nézve — sőt nem is ismer valóságos szabadkőműves-alapszabályokat sem...

Rakovszky István: Hisz az a különös!

Barta Ödön: En nem ismerem!

Rakovszky István: En sem ismerem, nem ismeri senki, csak ő!

Barta Ödön: ... azonban annyit ballomásból és köztudásból tud, hogy a szabadkőművesség első sorban humanitárius egyesülés. (Ugy van! Ugy van! a jobb és szélsőbaloldalon.) Annak nemes, emberbaráti céljai vannak és a szolgálatában az ország legjobbjait ott lehet látni. Igen sok és igen nagy emberbaráti cél szolgálatában akárhányzor ott láttuk ezt a látatlanul és zajtalanul működő egyesületet. Mi köze ennek a mentési akciónak, ahol szintén elesett szegények felségelyezéséről, gyógyításáról van szó, ahhoz

a jelszóhoz, hogy ez vagy az szabadkőműves! Eppen olyan kevéssé jogosult ez, mint amilyen volt az a másik mintha az akciót zsidók akadályozták. Először volt ez, amely odadobott, amely az akciónak nem vált hasznára.

Rakovszky István: Hivatalos aktában van!

Fáder Rezső: En felolvastam az alispáni jelentést!

Barta Ödön: En ebbe a kérdésbe most nem fogok belemenni.

Fáder Rezső: En belementem! (Derűtség a baloldalon.)

Barta Ödön: Nem hiszi, hogy merje valaki mondani sem e Házban, sem e Házon kívül, hogy Magyarország független bíróságai nem elegendők arra, hogy a bűnösöket ott, ahol bűnösöknek bizonyulnak, meg is büntessék.

Rakovszky István: Nem bűnösökről van szó, hanem a gazdasági védelemről!

Barta Ödön: Mi szükséges ott gazdasági védelem szempontból? Akkor szegénységet, mint amint az ottani vidéken lakó zsidóság közt találunk (Ugy van! Ugy van! jobbról.), még csak rémregényekben is alig találhatunk. (Ugy van! Ugy van! jobbról.) Rakovszky, aki nem látott zsidót soha kapálni vagy követ törni, ott megláthatja, noha azt hiszi, hogy a zsidóknak nem kell ezzel foglalkoznia. Az a zsidó épp úgy tör a követ és épp úgy kapál, mint az a ruthén, mert ugyanazok a tényezők tették szegényvé és koldussá, amelyek a ruthént koldussá tették. (Ugy van! Ugy van! jobbról.)

Barta Miklós: De ezekre nincsen kiterjesztve a segélyezési akció! Jól tudja!

Barta Ödön: A szegénység sem privilegium, épp oly kevéssé, mint a bűnözés. Ott érzik együtt a szegénységet, teljesen érzik, mert számtalan tényező működött közre arra, hogy ott gazdasági fejlődés ne keletkezett, már pedig, ahol gazdasági fejlődés nincs, ott epusztul a ruthén a zsidóval együtt, ott elpusztul az egész vidék és olyan elhagyatottá válik, mint amilyen elhagyatott évtizedeken át volt. Így áll a dolog.

Most rátér az interpellációra. Most, rövid időközben, a helyettes állásáról lemondott. A lapok írják, hogy az elbocsátás oka az volt (Halljuk!), hogy Páris vádakat emelt, amelyek vádakat alapítanak bizonyítatlan. Olvasott már olyan kommentárt is, amely szerint ezt az egész heccet nevezze úgy, akinek hecc, az idézte elő, hogy kisült, hogy ott a pénzügykezelés nagy rendtelenségben vannak; helytelen pénzügykezelés vagy mondjuk, pláne bűnös kezelés — ilyen kifejezések használtattak.

Barta Miklós: Szóval, Egán lopott, ugy-e? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: *Ezt írják! Mozgás.*)

Barta Ödön: De kérem! (Halljuk! Halljuk!) Olvasom azt is, hogy a papságnak kamatnélküli kölcsönöket szolgáltatott ki az állam pénzeiből. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Aki azzal vádolja Egánt, hogy ő az állam pénzét bűnösen kezelte, az rágalmoz. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) En rém Egán egy talpig gavadérember benyomását tette és én nem hiszem, hogy valaki ezt a vádat ellene komolyan emelni merje...

Rakovszky István: De trófiából szabad? (Mozgás balfelől.)

Barta Ödön: Nekem ne méltóztassék mondani, mit szabad, mert nem én írtam azokat. Azt mondja a vád, hogy a görög-katolikus papoknak kamatnélküli kölcsönt adott ki Egán az állam pénzéből. Ebben sem inkorrektiséget, sem az állam pénzének a papok között kamatozás nélkül való szétosztását feltalálni nem tudja.

Barta Miklós: Kinek utján jutott ez nyilvánosságra?

Barta Ödön: Azt nem tudom, ahhoz nekem semmi közöm! (Mozgás.)

Barta Miklós: Fölteszem, hogy Páris utján!

Barta Ödön: Interpellációm a következő:

1. Mi tette szükségessé azt, hogy a ruthén akció élére állított miniszteri biztos mellé helyettes nevezessék ki, különösen igaz-e, hogy a helyettes feladatát az akciónak nyugodtabb mederbe terelése tűzött ki?
2. Ha ezen helyettes kirendelése ezen célból történt, mi okból következtet be állásától való felmentése ily rövid idő múlva? Mi akadályozta őt missziója teljesítésében?
3. Hajlandó-e a miniszter ur az akció jelenlegi állását a közvélemény megnyugtatója és az akció iránt szükséges rokonszenv biztosítása érdekében megismertetni s különösen elosztani azon felhangzó vádakat, mintha az akció keretében bűnös kezelés és a papság jogosulatlan előnyökben való részesítése történt volna elő?
4. Milyen intézkedéseket szándékozik a miniszter ur tenni abban az irányban, hogy két állami tisztviselőnek egymás elleni küzdelme magának az állami akciónak további sikerét ne veszélyeztesse?

(A miniszter válasza.)

Darányi Ignác földmivelügyi miniszter: T. képviselőhöz! Egán Ede ajánlatára és kezdeményezésére lett ezen év február 23-án Páris Frigyes királyi ügyész megbízott helyettesül alkalmazva. Hogy Páris Frigyesnek mi volt a feladata és mi volt a hatásköre, arra nézve, azt hiszem, a legegyszerűbb lesz ha az ő alkalmazási okmányát felolvasom. (Halljuk! Halljuk!)

Ezen okmány így szól (Olvasa): „Ideiglenesen alkalmazom őnt a Hegyvidék miniszteri kirendeltségébe és megbízom a kirendeltség vezetőjének helyettesítésével. Felhívom ennél fogva, hogy állásának elfoglalása végett Egán Ede miniszteri megbízottnál Szólyván mielőbb jelenkezzen, akitől teendőre nézve a részletes utasításokat veendő.”

Barta Miklós: Hát hol a nyugodt meder? Hol

a fékezése? (Felkiáltások jobbról: Ezt nem szokták a dekrétumba írni!)

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: Ebből kitűnik, hogy ő önálló hatáskörrel nem lett felruházva, hanem alárendeltségi viszonyban ki lett rendelve egy miniszteri megbízott mellé és akadályoztatása esetén annak helyettesévé. Hozzáteszem, hogy feltehetően annak a kettő közötti baráti viszony fejlődik és hogy ezen baráti viszonyról fogva egymást kölcsönösen is támogatni fogják. Már most két hónap múlva, vagyis már április 29-én vettem egy panaszas beadványt, amelynek lényegét leszek bátor a t. Házal megismertetni és pedig Páris Frigyes részéről Egán Ede miniszteri megbízott ellen. (Egy hang balfelől: A főnöke ellen! Felkiáltások jobbfelől: Az szabad!) Kötelesség ezen panaszos beadvány folytatán, annál is inkább, mert Egán Ede maga is kérte maga ellen a vizsgálatot, intézkedem egy teljesen tárgyilagos és lelkiismeretes vizsgálat iránt és a vizsgálat vezetésével megbíztam (Halljuk! Halljuk!) a szövetségi ügyekre nézve — mert a panaszos beadvány tartalmának lényege és nagyobb része a szövetségi ügyek körül forog — oly ifrúit, aki egészen a miniszterteremön kívül áll, névszerint Seidl Ambrust, az országos központi hitelszövetkezet vezérigazgatóját. (Helyeslés.) Aki az énszemélyes felkérésmentőlán maga a helyszínrre utazott és pedig egy kereskedelmi szakember kíséretében. De minthogy nemcsak szorosán vett szövetségi ügyek voltak a panaszos beadványban tárgyalva, emellett maga megbízta Lestyánszky Sándor miniszteri tanácsost, ki soha ezekkel az ügyekkel nem foglalkozott és így semmiféle tekintetben elfoglultnak nem tekinthető, hogy a dolognak többi részére ejtse meg a vizsgálatot és szakközvegekkel mellette rendeltet Juhász Bálintot, a mezőhegyesi uradalom igazgatóját, gazdasági szempontból; és számviteli szempontból megint egy kiváló közeget, ki soha ezekbe az ügyekbe be nem folyt, Szigye Elekét, az aradi jószágigazgatósági számvivőség főnökét. (Helyeslés.)

Már most tartozom megismertetni azt, hogy a panasos főleg mi körül forgott. (Halljuk!) És itt felolvasom a kivonatát a panasos azon részének, amely a szövetségi kérdésekre vonatkozik. Ebben a kivonatban az mondatik:

„A hitelszövetkezet által létesített áruaktárak szervezésénél a kereskedelmi törvény és az alapszabályok nem vettek kellőképp figyelembe. Törvényes és alapszabályszerű eljárás szerint ugyanis az egyes hitelszövetkezetek közgyűléseken kellett volna a szövetségi boltok kérdésével foglalkozni. Ezek a boltok bizonyára az alapszabályok 22. §-a alapján állítottak léte. Ebben a szakaszban azonban nem foglaltatik felhatalmazás arra, hogy a szövetségi boltok felállítását rendezhessék be, hol bárki vásárolna, sőt épp ellenkezőleg, a szövetségi boltok elállítását, amennyiben megállapítja, hogy a szövetségi boltok léte nem tagokra ki nem terjeszthetik. Az alapszabályok 60. §-ának alapján közgyűlési határozattal eszközözendő módosítás helyett a hitelszövetkezetek elnökeinek gyűlésein ment határozatba, hogy a hitelszövetkezetek nyílt boltokat fognak fenntartani. E szerint az eljárás szerint a szövetségi boltok által létesített boltok törvényes alappal nem bírnak, azok jogilag így fenn nem állhatnak. (Mozgás balfelől.) A szövetségi boltok által fenntartott nyílt boltok igen kockázatos vállalkozást képeznek és ebben a tekintetben éppen az északi Kárpátok alján még fokozottabb mérvű óvatosságra van szükség, mint bárhol egyebütt.

Ha figyelembe vesszük a nép szegénységét, gyarmoltalanságát, alacsony értelmi fokát, továbbá függő helyzetét és ha másfelől tekintettel vagyunk az élelmes és az eszközökben nem válogató versenyre, a szövetségi boltokat illetőleg nagyon helyenvalónak mutatkozik az aggodalom. E boltok csak úgy válhatnak maradandó alkotásokká, ha vezetésüknél pontos, a legnagyobb óvatossággal, szakértelem, egészséges üzleti szellem és a legéberebb ellenőrzés fog érvényesülni, a mellett a szövetségi boltok által előrendő magassabb célnak is mindenképp ott kell lebegnie. Késztetelen, hogy a szövetségi boltok vezetésénél megvan a legjobb akarat, de példának okáért a kereskedőkől igényelt pontossággal nem egyeztetethető össze, hogy a mérleget elkészítik de leltárt nem vesznek fel, hanem csak a raktári könyveket veszik alapul; a boltokban heteken át hiányoznak olyan cikkek, mint például a só, amit minden peroben keresnek, viszont sok száz olyan cikket tartanak, melyre az ottani szegény népeknek nincsen szüksége.

Már most, t. Ház, azt hiszem, legegyszerűbb lesz, ha nem olvasom fel Seidl Ambrus vezérigazgató egész véleményét, hanem lehetőleg szó szerint ragaszkodva hozzá, ismertetem mindazt, ami lényegesebb. (Helyeslés a baloldalon. Olvassa.)

„Előrebocsátom, hogy egy hitelszövetkezetek mint a fogvassási áruaktárak állapotáról eddigél is mindig kelőlen informálva voltunk. Mert hiszen azért vannak állandó utazó ellenőreink, akik a szövetségi boltok körül előforduló minden mozzanatról, a kezelési helyességről vagy helytelenségről s a vezető egyének megbízhatóságáról, vagy annak ellenkezőjéről értesítenek s így intézkedni igazgatóságra a felmerült kérdések tekintetében minden bázis nélkül határozott véleményt mondhatott volna; kétszeresen megnyugtató lesz azonban úgy nagyméltóságra nézve, mint intézkedni igazgatóságra nézve, hogy az alólírott ügyvezető-igazgatónak a helyszínrre szerzett tapasztalatai az utazó ellenőrkök eddigi tapasztalataival mindenben összevágjanak.”

Itt aztán beszél arról, hogy türelmetlennek, idegesnek, lázasan nevezetik a panasosban az akció, de ilyen rendkívüli munkát, amilyen a hegyvidéki kirendeltség munkája, másképp, mint lázasan végezni nem is lehet.

Az utánklterjeszkedik részletesebben a szövetségi ügyre és azt mondja (Olvassa): „A kirendeltség által Beregmegyében alakított szövetségi boltok, egynek kivételével, amelynek a vezetés hiánya miatt stagnáció állott be

virágoznak; a szövetségi boltok alapításánál szem előtt tartott elvek annyira helyesek s a vezetői annyira emberismerettel lettek megválasztva s kezelésük és irányuk annyira helyes hogy az üzletresek pontosan fizetnek, a kölcsönök kamatait és tőkerészeit a lejáratok idején rendszeren leróvják s a kölcsönök engedélyezésénél az általunk felállított egyik felvételt, t. i. hogy a szövetségi boltok csupán csak kis kölcsönöket engedélyezzenek, annyira szem előtt tartják, hogy e szövetségi boltok ebben példaképei lehetnek másoknak. (Eljenzés.) Egy-egy kölcsön átlaga a 81 koronát nem haladja meg. A kölcsönök megszavazásánál is szem előtt tartják azt, hogy a kölcsön csakugyan a kölcsönkérő helyzetének javítására szolgáljon. A kölcsönök megszavazásában ott, ahol érdemes más vállalkozás is folytatott a szövetségi boltok felvételét, különbség nem tétel. (Helyeslés.) Így a polenai szövetségi boltban találtam egy kölcsönt, amely egy izraelita fuvarosnak lovak beszerzésére, egy másikat, amely egy szegényebb izraelitának leánya kiházásítására engedélyezett s egy harmadikat, amely egy nagy családú izraelitának tehén beszerzésére engedélyezett. Engedélyeztetett pedig ez a kölcsön Egán Ede és a dombosteli plébános kezességére mellett.” (Eljenzés.)

Bartha Miklós: Nemüljön el végre a rágalom!

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: (Olvassa.) „A most mondottakkal arra is meg van adva a felelet, hogy a létesített intézmények konzerválására nem fordítottak elég gond. Ezt legalább a szövetségi intézményekre nézve a helyszínrre szerzett tapasztalataim alapján határozottan állíthatom.”

Ezután áttér Seidl Ambrus vezérigazgató ur a legulsóbb vádra. (Olvassa.) „Ami a vádakat legulsóbb vádját illeti, t. i. hogy a szövetségi áruaktárak szervezése a törvénnyel ellenkezik, ez, ha vad akar lenni, nem is Egán urat terheli, hanem az Országos Központi Hitelszövetkezetet, mert a szövetségi raktárak szervezetenek, úgy, amint az mai nap fennáll, az Országos Központi Hitelszövetkezet szabott irányt. Egán miniszteri biztos ur ugyanis a fogvassási raktárakat, mint külön fogvassási szövetségi központot kívánta szervezni, de mivel az Országos Központi Hitelszövetkezetek mindig abból a Raiffeisen-féle elvből indult ki, hogy lehetőleg minden szövetségi akcióit a hitelszövetkezetek keretében kell szervezni, amint azt utjabban a gabonaraktárak szervezésénél s az ipari hitelszövetkezetek keretében létesített nemindemű raktári és termelési szakszervezetek szervezésénél is szem előtt tartotta s mivel a külön hitelszövetkezetek között a szerves kapcsolat nem sikerült megtalálni: az Országos Központi Hitelszövetkezet volt az, amely a fogvassási áruaktáraknak oly alapon való szervezését ajánlotta, hogy azok több hitelszövetkezetnek együttesen szervezett üzleti ágát képezzék, amelynek igazgatását a hitelszövetkezetek kiküldötteiből, elsőből álló intéző-bizottság teljesítse. Ez a szervezeti alap el is fogadtatott.”

Azután megemlékezik arról, hogy vitt magával egy kereskedelmi szakértőt, ki az áruaktárakat megvizsgálta és jelenti, hogy nevezett szakértő megállapította, hogy a raktárak oly helyesen vannak szervezve és az ellenőrzés oly hatályos, hogy ha ezt tovább is folytatjuk a szövetségi raktárakat valami különös baj nem érheti. Azután nyilatkozik a mérleg kérdéséről. (Olvassa.) „Tény, hogy egyes áruaktárak mérlegeiket nem közvetlen kapcsolatos leltározás alapján állították össze, de a szakértővel egyetemben megállapítottam azt, hogy az évi mérleg megállapítása előtt mintegy tíz héttel, vagyis október közepén meg ezek a raktárak is leltározattak s az év végén az októberben levett leltárt a raktárkönyvek szerint azóta történt változásokkal helyesbítve, a mérleget ezen az alapon készítették el. Az eljárás nem felel meg egészen, de a karácsony-ünnep közötti nagy munkahalmaznál indokoltak, a jövőben nem fog többé megtörténni. Különben a folyó évi március hó folyamán történt leltározások a vagyonmérleg helyességét beigazolták. Ami az állított felesen beszerzett áruikkat illeti, tény, hogy mint az más új boltoknál is történik, a beszerzésnél a viszonyok nem egészen alapos ismerete következtében hibák történtek, amelyek azonban még a folyó év végeig helyrehozhatók lesznek, mert az illető kevés cikk nem értéketlen, de ezen a vidéken nem kelendő. Ami azt illeti, hogy ezek a szövetségi raktárak nem tagnak is adnak el, azt megállapítani bajos, mert a nem ritkán változó elárúsított nem ismerhetik a szövetségi tagokat és azok hozzájárulóit s igazolást a filerontkint vásárlóktól alig követelhetnek.”

Most jön az a passzus, mely Barta Ödön t. képviselő ur interpellációjának azon részére vonatkozik, hogy papok az állam pénzéből jogellenesen előlegeket vettek volna. Erről így szól a jelentés. (Olvassa.)

„Ami az utolsó vádat illeti, hogy t. i. a szövetségi boltok állami építkezések elvállalásába akartak belemenni, a szándék itt is a legjobb volt, mert a rúthen népek e vállalkozásoknál is munkát és keresetet akartak biztosítani, de e szándékról is éppen a mi kivánságunkra álltak el és a vállalkozást másoknak engedték át.”

Közbevetve megjegyzem, hogy abba én sem egyeztem be, hogy a szövetségi boltok építkezésekre bocsátkozzanak. (Helyeslés.) Most folytatom. (Olvassa.) „Az első szándék nyilvánlása és a bnatpénz letétele kitűzött határidő közötti idő azonban oly rövid volt, hogy a bnatpénz letétele időközben a közös szövetségi pénzből (tehát nem állami pénz) 3600 korona lett az intézőbizottság kivánságára kiszolgáltatva, amely összeg azonban most már a pénztárban teljesen rendezve van.”

Erre lehet és kell is alaki szempontból megjegyzést tenni, de tulszigoru megbírálas nem volna helyen; már maga az interpelláció képviselő ur is kijelentette, hogy ő ebben sérelmet nem lát. Azt hiszem, sokan hasonló kényserhelyzetben, a célt tartva csak szem előtt, nem cselekedtek volna másképpen. (Ugy van!)

Már most a szövetségi részről végeztem s

csak annyit kívánok megjegyezni, hogy különösen az akció szövetségi részét tekintve, úgy Beregmegyében, mint Ungmegyében teljes egyetértés van. Van eltérés Máramarosmgyében a tekintetben, hogy a fogvassási szövetségi boltok miképpen állíttassanak fel, ez a kérdés azonban függőben van, ebben dönteni még módomban nem volt.

Most csak röviden áttérek a gazdasági és számviteli részére a dolognak.

Ami a gazdasági részét illeti, Juhász Bálint mezőhegyesi igazgató elismeréssel adózott azon nagymérvű tevékenységnek, melyet a kirendeltség ezen birtokok és azok okszerű kihasználása érdekében kifejt.

Rakovszky István: Hallatlan!

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: Hogy egy pár adattal illusztráljam a dologt, vagyok bátor jelezni, hogy a gróf Söndörböröl bérelt birtokok bérelte kizsoltatott 1736 kizsoltad között, akik fizetnek ezen bérelt után 64 755 korona 47 fillért, (Felkiáltások a baloldalon: Vészi nincs itt?) s ezen szegény hegyvidékiek a 64 755 koronából adóskok csupán 458 koronával és 96 fillérrel maradtak. (Eljenzés balfelől.) Kérdem, hol van oly vidék, ahol a szegény ember ily pontosan fizessen? (Tetszés és helyeslés balfelől.) De nem állapodom itt meg.

Bartha Miklós: Háromszázhetven cikk jelent meg elene. (Zaj. Halljuk! Halljuk!)

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter: Meltóztassék megengedni, hogy folytassam. (Halljuk! Halljuk!) A számvivőségi főnök jelentése szerint egy vetőmagelőlegek, valamint a bítelezett állatvételárak, szóra sem érdemes tettektől eltekintve pontosan folynak be és a havasi legeltetésért járó béreket és összegeket is az utolsó fillérig befizették. Ugyancsak a mezőhegyesi igazgató jelenti, hogy a borderszarvasmarha-import helyesnek bizonyult, a javulás a növekedéskálattoknál már is észlelhető. Azután tessz is javaslatokat, felveti új eszméket, amint azt a többi kiküldöttek is tették.

Már most áttérek a számviteli részére a dolognak. Szigeti Elek számtanácsos, az aradi számvivőség főnöke jelenti, hogy átvizsgálta az ottani, összesen 16 naplót és nyilvántartást és a számadások és nyilvántartások vizsgálatával visszament három esztendőre, vagyis 1898. május 1-ig. Mindezeket megvizsgálta és megállapította, hogy a pénztári naplóban bevételezett és kiadott összegek a ióknyvben a tőtelek kölcsönös hivatkozása mellett elknyvetettek, a számadások a központi számvivőség által felülvizsgáltattak és hozzátesszi, hogy egyáltalában a pénzkezelés és elszámolás körül lelkiismeretes pontosságot, nemkülönben feltétlen tisztakészséget tapasztalt. (Eljenzés balfelől.)

Hátra van, t. Ház, megemlékezni arról, hogy Lestyánszky Sándor miniszteri tanácsos ur a vizsgálat kiegészítését (Halljuk! Halljuk!) — hiszen csak a lényegesebb dolgokat olvasom fel — kiterjeszkedett arra a panaszra, hogy Egán Ede miniszteri megbízott a közgazdasági ügykörön kívül belevetkozik a hatóságok, a tanügy, az államépítészeti hivatal és egyéb hatósági közegek dolgaiba. Erre — azt mondja a miniszteri tanácsos ur — csak azt tartom szükségesnek ismételten és teljes tisztelettel hangsúlyozni, hogy ha a közgazdasági téren kívül a nép gazdasági helyzetével összefüggő más térré is kiterjesztette a miniszteri megbízott akcióját, ez Beregm- és Ungvármegyékben a közönség teljes méltánylásával és elismerésével találkozik. (Helyeslés a jobb- és a baloldalon.)

Nem arról van szó, hogy a miniszteri megbízott bármely más idegen hatóság dolgaiban intézkedhessék, nem arról van szó, hogy rendelkezék, de igenis az kötelessége, hogy a hegyvidéki nép anyagi helyzetét és mindazt, ami azzal összefügg, figyelemmel kísérrje. (Helyeslés a jobb- és a baloldalon.) Ha tehát egy szegény, nyomorult ember, aki nem tud sem írni, sem olvasni, oda jön például az adókönyvével vagy oda jön valami hatósági idézzessel, nem érti azt, nem ismeri ki magát, kérdem, ki volna az közülnk, aki annak a kellő lelvágosítást meg ne adná. (Helyeslés a jobb- és a baloldalon.)

Rakovszky István: Így kellene mindenütt tenni!

Nagyon jó!

Darányi Ignác földmívelési miniszter: Már most, t. képviselőház, ezek előrebocsátása után én Páris Frigyes ur panaszos beadványát félretétemmel rendeltet. (Helyeslés balfelől.) E mellett megjegyzem, hogy ő a vizsgálat eredményét be sem várva, a vizsgálat befejezése előtt, még olyó hó 9-ikén beadta néhány sorból álló lemondását és én június 15-ikén, midőn a vizsgálatot befejeztem, ezen lemondást el is fogadtam. (Helyeslés balfelől.)

Rakovszky István: Áskálódó!

Darányi Ignác földmívelési miniszter: T. képviselőház! Most már az idő előrehaladván, méltóztassék megengedni, hogy csak igen röviden a felvidéki akció eredményeiről néhány adatot soroljak fel.

E vidék földmívelési számára importáltam és kizsoltattam 1230 tiszót és pedig 152 község, 1193 lakos közt. A gazdasági termelés fokozása céljából kizsoltattam 1899-ben 2241 mm. vetőmagot 21,236 korona kedvezményes árban, mintegy száz község lakossága között. 1900-ban 3915 mm. vetőmagot 29 917 korona kedvezményes árban 100 község lakosa között. Beregmegyében a szolvayai járásban megalakult az 1900-ik évben 14 hitelszövetkezet működését pedig megkezdette 12, eddig 1867 tag után 7791 üzletre szegyező mellett 1639 tag kapott 146,236 korona kölcsönt, a már megalakult hitelszövetkezetekkel kapcsolatban szervezett fogvassási szövetségi boltok első évi áruiorgalma 252, 948 korona volt, amelyből a tiszta nyereség 3646 korona.

Ezeknek rövid jelzése után, t. Ház, kötelességemnek tartok még két dolgot konstátálni. Először, hogy Páris Frigyes ur panaszbéadványában, de más oldalról sem emlegetett semmiféle olyan vád, amely Egán Ede miniszteri megbízott jellemét érintené. Ez az egyik. (Helyeslés a baloldalon.) A másik, amit

megjegyezni kívánok, az hogy Páris Frigyes ur panaszbeadványában egy szó sincs arról, hogy Egán Ede miniszteri megbízott telekezeti szempontból vezette volna (Helyeslés balföldi.) az ő reá bizott tisztet; hozzáteszem hogy nemcsak nincsen a panaszbeadványban erről egy szó sem, (Helyeslés a balföldi.) de sőt Páris Frigyes ur nekem, nemkülönben az illető referensnek szemévesen kijelentette, hogy olyan megfigyelést, mintha itt telekezeti szempontból egyoldalúan vezetették ez az akció, nem tett és nem észlelt. Amiből azt kívánom még hozzátenni, hogy én, aki szemévesen foglalkozom ez ügyekkel, sokkal többet foglalkozom talán azzal, mint gondolni méltóztatnak (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbalföldi.) és éppen ezért ezen ügyek reálását a saát enélküi osztályomba osztottam be (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbalföldi.), hogy rögtön és közvetlenül érintkezhessek mindenki velem. Hozzáteszem ehhez, hogy semmit sem tartanék veszélyesnek, mint hogy ha ebbe az ügybe telekezeti szempontok kevertenének bele. (Általános helyeslés)

En t. képviselőház, ez ügyben eddig hallgattam azért, mert becső és adminisztratív dolgokat, amint az interpelláló képviselő ur is helyesen jegyezte meg a nyilvánosság előtt vinni helyesnek nem tartok. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) En igen sajnálom, hogy ezek az ellentétek napvilágot láttak, még pedig egyik és másik oly akaban, amely nem ártott meg. Nem tartom a közérdekben levőnek, hogy ilyen ügyek állandóan napirenden tartassanak és állandóan ilyen módon tárgyalassanak. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

En kész vagyok mindenkit meghallgatni, minden javaslatot úgy ezen ügyben, mint más ügyben is szívesen fogadok el, ha azt tárgyalásnak és megvitetésnek tartom, de méltóztatnék megengedni, hogy ilyen kényes ügyben én máséknál mint lelkiismeretem szerint nem járhatok e és nem is kívánok eljárni. (Élénk helyeslés a jobb- és balföldi.) En elutasolni soha sem fogok semmit, de viszont eláztatni sem szoktam jogtalanul senkit. (Élénk helyeslés a jobb- és balföldi.) Több heteken át én hallgattam nyugodtan azért, mert bízom és bízom az igazság erejében, amelynek előbb utóbb, de győzni és diadalmaskodni kell. (Élénk helyeslés jobboldali.)

Ez a hazafias akció annál inkább érdemel méltánylást, mert századok óta e vidék érdekében nem történt semmi (Igaz! Ugy van! a bal- és szélső balföldi.) mi annál inkább méltán lást érdemel, mert ezek az emberek olykor nehéz körülmények között, sokszor saját érdekeik ellen is híven ragaszkodtak Magyarországhoz. (Élénk helyeslés a balföldi.)

A nemzetiségi kérdésre jobb megoldást nem látok, mintha azokat, akik ragaszkodnak a magyar államhoz, magunkhoz csatoljuk. (Élénk helyeslés.) és tévezzel bebizonyítjuk, hogy a magyar fajt a vezetés nemcsak vagyonjával nemcsak többségével, hanem értelmével és erkölcsi súlyával és nemes jellemével fogva is megilleti. (Helyeslés a bal- és szélső balföldi.) Arra kérem a t. Házat hogy ezen ügynél a személyektől egészen eltekinteni (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbalföldi.), ezen ügyből mindazt ami idegen, kizárni és mindig csak magát az ügyet tekinteni és választomat ily értelemben tudomásul venni méltóztatassék. (Hosszantartó általános, élénk helyeslés és élénzés.)

Barta Ödön köszönettel tudomásul veszi a választ és örül annak hogy azok a dolgok, amelyek a lapokban napvilágot láttak, nem felelnek meg a valóságnak.

A Ház is tudomásul vette a választ.

(Élénk és jegyző.)

Buzáth Ferenc: Barta beszéde alatt az elnök öt felparancsolta a jegyzőt székbe. (Felkiáltások: Ez nagyon helyes volt!) Kiugrása van az ellen, hogy az elnök ezt oly modorban cselekedte, amely nem felel meg egy képviselő méltóságának. (Zajos ellentmondás a jobboldalon. Zaj a néppártban.)

Rakovszky István: Ez személetes. (Zajos felkiáltások a jobboldalon: Rendrei! Rendrei!)

Élnök: Rakovszky képviselő urat rendreutasítom!

Rakovszky István: Mit ugrot itt Gajári?

Gajári Ödön: Mit mondott?

Rakovszky István: Majd megmondom azután! (Zaj.)

Buzáth Ferenc kérde az elnököt, a házszabályok, mely szakasza alapján parancsolta fel őt az elnöki emelvényre?

Élnök: T. Ház! Én, mint a Ház elnöke, nem tartozom ugyan semmiféle magyarázattal arra nézve, amit az elnöki székben teszek, (Zajos ellentmondás a balföldi.) Csenget.) de hogy a képviselő urat megnyugtassam, valamint, hogy őt jövőre jegyzői kötelességének ellátására nézve jobban felvilágosítsam, megmondom, hogy amit tettem, a házszabályok 201. §-a alapján tettem.

A dolog tényleg úgy áll, hogy midőn ma a jövő filés napirendre megállapították, a képviselő ur bejelentette nálam, hogy ő interpellálni fog, tehát interpellációjának előterjesztésére ő a maga hivatalos helyét elhagyja. de akárhányszor elhagyta a nékiül is. En azt hiszem, számos jelét adtam annak, hogy a legliberálisabb és a leghumanusabb módon gyakorlom az én enélküi jogaimat és kötelességeimet. Ma is lement, de a t. képviselő ur rég bevezette már interpellációját. Barta Ödön képviselő ur rég megkezdte a magáét és csak Buzáth Ferenc képviselő ur ismételt közbeszólásai akamálval vittem én észre, hogy itt van a Házban, de nem ill a jegyzői székben. (Felkiáltások a balföldi: Rendre utasíthatta volna!) Erre kérem én őt fe, hogy foglalja el a jegyzői széket. (Felkiáltások a balföldi: Utasítsa rendre, de ne állítsa pellengérré!)

Ez az, amit váaszul, nem ugyan elárásom igazolására, mert arra nézve csakis lelkiismeretem az,

amelynek felelek, de előterjeszteni akartam. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Mintán a legközelebbi ülés napirendje meg van állapítva, az ülést bezárom.

BELFÖLD.

Minisztartanács. Ma délután minisztartanács volt, amelyen folyó ügyeket intéztek el.

A polgári törvénykönyv. Mint félhivatalosan jelentik, az általános polgári törvénykönyv tervezetnek már egész indokolása elkészült. A dologi jogról szóló rész tudvalevőleg már meg is jelent; e héten megjelenik a személyi és családjogra vonatkozó rész, míg a kötelmi és az örökösödési jogi tervezet indokolása előreláthatólag csak az ősszel kerül ki a saát alól; az év folyamán azonban mindenesetre az egész indokolás a közönség rendelkezésére fog állani.

Almássy Géza — Apponyi ellen. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében az új főispán rokonszenves munkálkodása eloszlatta a szabadelvűpárt régi és új tagjai közt tennőrgott ellentéteket, csak Jászberényben maradt egy csekély töredék, a volt főispánnak, Almássy Géza-nak személyes hívei, akik nem akarnak beletörődni a megváltozott helyzetbe. Ezek készülődnek az új választásokra és felöltözték Almássy Géza, akit a mostani kormány a régi rendszer főispánjai közül elsőnek mentett föl állásától. Almássy Géza hívei, ismerve a szabadelvűség nagy erejét Jászberény értelmek, művelt polgárságában a szabadelvűpárt elveivel akarnak kilépni a küzdőterre, de egyelőre titokban szervezkednek. Két hónap óta gyűlésezik a kis töredék a Lehel-szállóban és vasárnaponként banketteznek hol az egyik hol a másik kerületben. Maguk is tudják Almássy Géza is jól tudja, hogy Apponyi Albert népszerűségével mindenféle nyílt és titkos szervezkedés hiábavaló, de nekik nem is győzelem a céljuk, hanem az, hogy kelmetlenkedjenek mostani képviselőjüknek, akire pedig méltán büszkék a jászberényiek. Azt hiszik, hogy ezt a céljukat sem érik el, mert Apponyi nobilis egyénisége felülemelkedik a letűnt rendszernek ily léha fogásain.

KÜLFÖLD.

Vilmos császár programja. Hogy minő célok felé öhajítja kormányozni Vilmos császár a német birodalom hajóját, azt kiolvashatjuk mai, Cuxhavenben elmondott beszédéből. Az Elbán tartott regatta után a *Princessin Victoria Louise* gőzyachtot, amely a hamburg-amerikai vonal tulajdona, ebéd volt, amelyen Vilmos császár és Henrik herceg is megjelent. Moenekeberg polgármesternek a császáréltető beszédére, amelyben a múlt év eseményeire utalt, Vilmos császár körülbelül ezt válaszolta:

Szívből köszönöm Nagyságod ékes szavait. Örömettem fejezem ki önnek és a vizen való összes bajtársainak azért, hogy újra megjelenhettem önök között az északnémet regatta-egyesület versenyén. O nagysága rövid és velős beszédében oly jól és szépen vázolta előttünk hazánk-nak a vízi-sport terén való haladását s a külföldhöz való viszonyát, hogy jobban és szebben vázolni nem lehetett. Egész fölaidatom a jövőre nézve az lesz, hogy az, aminek most elvetettük a magját, nyugalomban és biztonságban kicsirázhassék. Noha nincs még olyan hajóhadunk, amelyennek lenni kellene, máris kivívuk magunknak a napos helyet. Most már az lesz az én fölaidatom, hogy gondoskodjam róla, hogy ezt a napos helyet senki tőlünk el ne vitathassa, hogy a nap sugarai termékenyítőleg hathassanak életünkre az országon kívül, iparunkra és mezőgazdaságunkra benn az országban és a hajós-sportra a vizeken.

A mi jövőnk a vizen van. Minél több német megy ki a vízre, akár a hajós-sport terén versenyezve, akár az Oceánon átkelve, vagy a hadilobogó szolgálatában, annál jobb reánk nézve. Mert ha egyszer megtanulta a német, hogy tekintettel a távoli és nagy dolgokra irányítsa, eltűnnek a kicsinyes dolgok, amelyek őt a mindennapi életben időnkint körülveszik. De ha ilyen nagy és szabad látókört akarunk, egy Hanza-város bizonyára alkalmas pont erre.

Ami az imént fejlődésünk történetéből hallottunk, nem egyéb, mint amit már én is kiemelttem egyszer, amikor testvéreimet kiküldtem a kelet-ázsiai államokra. Levontuk a konzekvenciákat abból az alkotásból, amelyet rám hagyott felejtetetlen nagyatyám, Nagy Vilmos császár és az a nagy férfi, akinek emléksobrát mostanában telepleztük. Ezek a konzekvenciák abban állanak, hogy ott kell kezdenünk a dolgok, ahol régente a Han-

zának abba kellett hagynia, mert hiányzott a császárság éltető és oltalmazó ereje. Legyen tehát hánza feladata még sok időre az, hogy tevékenységüket békességben előmozdítsa és oltalmazza.

Azokban az eseményekben, amelyek Kínában lejátsszódottak és a csapatok mostani hazatérésével befejeződnek, biztosítékot látok arra nézve, hogy az európai béke hosszú időre biztosítva van, mert az egyes csapatkontingensek működése különös nagyrabeszülésen és bajtársi szereteten alapuló megitítésben részesült, amely csak hozzájárulhat a béke fönmaradásához. Ebben a békében, remélem, Hanza-városaink jól fognak virágozni és új Hanzánk utat fog magának törni s új foglászító területeket fog kivívni és szerezni. Így tehát én, mint a birodalom feje, csak örülhetek minden Hanza-polgárnak, akár hamburgi, akár brémai, akár lübecki, aki kimegy és messzeható tekintettel új pontokat keres, ahova beverhemének egy szög! egy programunkat ráakaszszuk. Azt hiszem tehát, hogy mindnyájunk szívéből szölok, amidőn hálással elismerem hogy annak a társaságnak az igazgatója, amely ezt a hatót leányom nevére keresztelte és ma rendelkezésünkre bocsátotta, mint a Hanza merész vállalkozója kiment, hogy számunkra békés hódításokat tegyen, amelyeknek gyümölcseit unokáink fogják majdan szedni.

Abban a reményben, hogy ez a vállalkozó Hanza-szellem mindig ter eszkedni fog, emelem poharamat és kérem mindazokat, akik bajtársaim a vizen, hogy velem együtt étessek a hánza-sportot és a Hanza-szellemet.

A boerok győzelme. Mialatt *Botháné* Európában jár, hogy a délafrikai helyzetről ha képet adjon *Krügernek* és mindazoknak, akiket ez illet, azalatt Délafrikában alaposan megváltozott a helyzet az angolok keserves hátrányára. A boerok győzelmei egyre sürűbbek s angol sajtó végre kénytelen bevallani, hogy az a néhány hír, amely angol sikerekről röpiült világgá, bizony csak kacska volt. Most már bizonyos, hogy a boerok *Beaton* angol tábornok hadoszlopát Middleburgtól délre meglepték és úgy megverték, hogy az angolok vad futással menekültek. Az angolok vesztesége 14 tiszt és 265 legény. Ezek közül öt tiszt és körülbelül kétszáz legény fogságba esett. Az angolok összes tábori főszerele, három ágyúja, összes elesége, igaró marhája és nagyon sok lova a boerok kezébe esett.

Azután igaznak bizonyult, hogy a félelmetes *De Wet* június 6-án *Lindley* és *Reitz* között megverte *Elkhout* angol tábornok dandárát. Az angolok vesztesége: négy tiszt és huszonhat legény elesett, öt tiszt és ötvennégy legény megsebesült, ötvennyolc ember fogságba esett. A boerok nagyon sok szállítókoest vettek el az angoloktól. Az ugyanerre az ütközetre vonatkozó angol győzelmi hír nem felel meg a valóságnak.

Houtkop közelében is győzték a boerok egy kisebb ütközetben, amelyben az angolok három halottat és tizenkét sebesültet vesztek.

Támadásaikban sem volt sikerük az angoloknak. Így az angolok kétszer is megkísérelték, hogy *Beyer* kommandóját, amely még *Sandriverpool* mellett táboroz, elűzzék. A két kísérlettel nem érték el egyebet, mint hogy néhány boert elfogtak és néhány szarvasmarhát zsákmányul ejtettek.

Ez a dél-afrikai háború mostani mérlege.

Mig így állanak a dolgok Délafrikában, addig Európában végre autentikus hírek jutnak a közönség körébe arról a misszióról, amelyet *Botháné* magára vállalt. *Botháné* azt mondta, hogy férje az utolsó emberig fog harcolni; *Anglián* már nem bírja sokáig a háborút és kénytelen lesz mielőbb bármilyen áron békét kötni.

Nagyon érdekes az is, amit *Botháné French* tábornokról mondott a *Rheinisch-Westfälische Zeitung* tudósítójának és *Krüger* elnöknek is. E szerint a boerok kétszer is elfogták *French* tábornokot; második elfogatása után aqyon akarták löni, mert megszepte becsületsszavát, de *Kitchener* közbevetette magát s *French* szabadonbocsátásáért elbocsátott ezer boert, akit az angolok *Simonstown*-nál fogtak el.

Ilyen körülmények közt a boeroknak nincs okuk arra, hogy minden áron békét kössenek. S beigazoldódik *Krügernek* mondása, amelyet Dél-afrikából való távoztakor mondott: az angolokra nézve végetes és igazi háború a guerilla-háborúval kezdődött.

London, június 19.

A Dél-Afrikából kiutasítottak kártérítési igényeinek megvizsgálására kiküldött bizottság mai ülésén Lord Roberts titkárnak egy levelét olvasták fel, amelyben Lord Roberts kijelenti, hogy a bizottság előtt tanúságot akar tenni. Nilson tanu (svéd), akit a Lord Roberts által kiadott proklamáció alapján kiutasítottak, előadja, hogy a délafrikai vasuti társaságnál

kisegítőül volt alkalmazva, azután a transvaali kormány szolgálatára osztotta be és három hónapou át a boerok szolgálatában állott a nélkül, hogy fegyvert viselt volna. A kérdésekre azt mondta továbbá a tanu, hogy a vasut alkalmazottainak meg volt tiltva, hogy az angolok szolgálatába lépjenek.

Brüsszel, június 19.

Krüger ma nyilatkozatot tett közzé, amelyben a lehatarozottakban megcáfolja a béketárgyalásokról szóló híreszteléseket.

Fokváros, június 19.

Monroe ezredes csapatai a hó 17-ikén Tarkastadnál megtámadták a Krutzingen parancsnoksága alatt álló boer kommandót, amely jelentéktelen veszteséggel visszavonult.

A klerikális párt győzelme Németalföldön. E napokban képviselőválasztások voltak Németalföldön, amelyek a Pierson-kormány vereségével és a klerikálisok győzelmével végződtek. Több kerületben pótválasztás lesz, de ez nem folyhat be jelentékenyen a pártok számára.

Minden jel szerint a klerikális uralom nagyon rövid idejű lesz. Meg is magyarázható, hogy miért fordult el a választók többsége a liberális kormánytól. Ennek anyagi és politikai okai vannak. A liberális kormány nagy erőfeszítések után kivitte az iskolakötelezettséget és az általános védkötelezettséget. Ezek a hasznos liberális reformok természetesen pénzbe kerülnek, aminek lefizetése nincs nyére az adózóknak. A pszikai ok pedig az, hogy a liberális németalföldi kormány nem volt hajlandó a délafrikai háborúból kúügyi kérdést csinálni s az angol hatalmassággal összeveszni. Ezt a korrekt álláspontot kellőn honorálta is Európa. De a választási izgalmak közepette az ellenzék hathatós kortesfogásként használta ki azt, hogy a kormány semmit sem tett a boerokért.

Ime az okok, amelyekből a klerikális többség eredetét vette. De ez a többség magában rejt a széjjelmállás minden előjelét. A győzelemre jutott ellenzék áll ultramontánokból és három kálomista töredékből. Ez utóbbiak: a konzervatív „antirevolucionáriusok,” vezérük Savornin-Lohmann; a keresztény-szocialista „antirevolucionáriusok,” vezérük dr. Kuyper; végre az erős egyházas színezetű konzervatív „történelmi keresztény párt”. Az ultramontánok táborában is egy új franciát van kialakulófélben dr. Schaepmann vezetése mellett, ezek katolikus keresztény-demokraták.

Szinte ki van zárva, hogy ez a sokféle klerikális párt egységes többséget alkosson. S így nincs kizárva, hogy a választások után oly kormány jut uralomra, amelyben a túlsúly a liberálisoké. Mint ahogy ez már egyszer meg is esett Németalföldön.

Monarchiánk és Szerbia.

— Kállay Béninek egy régi terve. —

Budapest, június 19.

Néhány napja jelentették Belgrádból, hogy Risztics volt kormányelnöknek és regensznek emlékirataiból újabb kötetet adtak ki a fiai. Az új kötet ránk nézve annyiban érdekes, amennyiben egy osztrák-magyar-szerb szerződés tervezetéről van benne szó. Kállay Béni akkori belgrádi követ, most közös pénzügyminiszter személyével kapcsolatban. Risztics a következőket mondja el:

Az 1870. év őszén Kállay ur, Ausztria-Magyarország diplomáciai ügynöke hosszabb szabadságról visszatért Budapestre Belgrádból. Riszticsel való első beszélgetése alkalmával egy javaslatot mutatott elő, melynek pontozatait föl is diktálta Riszticsnek. A javasolt szerződés Risztics följegyzése szerint így szól:

1. Ha Szerbia és az ottani birodalom közt fegyveres összecsapás kerülne a dolog: az osztrák-magyar kormány a be nem avatkozás elvét fogja követni és ugyanily értelemben fog hatni a többi hatalmakra is. Ha a konfliktus Szerbia kezdeményezné, kötelezi magát, hogy erről a szándékáról a cs. k. kormányt előre értesíteni. Ha ellenben a porta lépne föl előbb cselekvésre, akkor Szerbia kötelezi magát, hogy a cs. k. kormánynak bejelentí akeiója megkezdését, mielőtt még a szerb csapatok a határt átlépnék. A cs. k. kormány mind a két esetben kötelezi magát, hogy Szerbiával szemben e háboru egész ideje alatt jóakaratu semlegességet fog követni.

2. Abban az esetben, ha Ausztria-Magyarország és más hatalom közt háboru ütne ki, Szerbia kötelezi magát, hogy Ausztria-Magyarországgal szemben barátságos semlegességben marad. Ily magatartása jutalmul Ausztria-Magyarország kötelezi magát a háboru befejezése után kieszközőlni, hogy Bosznia, Hercegovina és Ó-Szerbia Szerbiához csatolassék, akként, hogy ezek

a tartományok Szerbiával együtt egy államterületet alkotnak a porta fennhatósága alatt ugyanazon államjogi feltételek mellett (mint akkor). Mihelyt ezek a tartományok Szerbiához csatoltnak, Ausztria-Magyarország megszállja Bosznia egy részét.

3. Ha annak a háborunak tartama alatt, amelybe Ausztria-Magyarország bonyolódott, az említett tartományokban zavargások történnek ki, akkor Ausztria-Magyarország és Szerbia előzetes megállapodás után meg fogják szálalni azokat a területeket, amelyek az itt előre látoit esetben, államuk egy részét alkotnák. Ha a porta az ily intervenció esetén megtámadná a szerb csapatokat, akár Szerbiában, akár az illető tartományokban, akkor a porta szuverenitásának feltételelesik és Ausztria kötelezi magát arra, hogy Szerbiát független államnak nyilvánítja és ezt az elismerést keresztülviszi a többi hatalmaknál is.

Gróf Andrássy mielőtt ezt a javaslatot megtette, a királyt is meg akarta nyerni. Kállay legalább úgy mondotta Riszticsnek, hogy a király neki ilyen értelemben célzásokot tett. Gróf Beust is, akinek a szerződést alá kellett volna írnia, helyeselte ennek tartalmát. Kétségtelen, hogy gróf Andrássy, aki „igazi magyar gavallér volt ennek minden jó vagy rossz tulajdonságával és lovagiasságát egészen az affektációig tulozta”, komolyan vette az ügyet. Risztics mégis aggodott. Semleges maradhatna-e Szerbia, ha Oroszország lenne az a hatalom, amelyvel Ausztria-Magyarország háboruba keverődik? Nem jön-e ellentétben ebben az esetben a saját maga érzelével és a száltság egyetemes érdekével? És amellet Ausztria-Magyarország még Bosznia egy részét is követelte, körülbelül egy harmadát a tartományok. Szerbia tehát ezzel a szerződéssel Ausztria-Magyarországnak segédkezne szláv tartományok meghódításában. És ha Ausztria-Magyarországot legyőznék a háboruban? Mialatt Belgrádban ekként töprengtek, kitört a porosz-francia háboru. Mindenki a hirtérre tekintett feszült figyelemmel és elmaradt minden további beható diskusszió Kállay tervét illetőleg.

HIREK.

Mi a bün?

Közeleg az idő, amelyben pályadíjat fognak kitűzni arra a kérdésre, hogy egyáltalában van-e bün? — és ha van, akkor hát: mi a bün?!

A Jogtudományi Közlönyből merítünk egy hirt és ehhez az autentikus hírhez kapcsoljuk hozzá a budapesti esküdtszék tegnapi fölmöntö verdiktjét.

Párisban — ezt olvastuk a Jogtudományi Közlöny legújabb számának közleményei között — pénzhamisítás miatt került a vádlottak padjára egy előkelő francia művésznek nem kevésbé előkelő felesége.

Az urihölgynek az volt a büne, hogy pénzt hamisított. Hamis pénzzel fedezte pazar életmódjának szükségleteit. A francia törvényszék ártatlannak nyilvánította az előkelő urinőt, vagyis: fölmöntette!

Vajon miért?

Talán mert nem volt bebizonyítható a vád? Korántsem! A deliktum világosan és kétségbenvonhatatlanul állott a törvényszék előtt.

Akkor hát miért?

Azért, mert az előkelő urihölgy annyira megszokta a jómódot, a kényelmet és a fényűzést, hogy megszokott életmódjának folytatására irányuló természetes törekvése befolyásolta az ő szabadakaratának elhatározási képességét, ez pedig — minden európai kódex szerint — a beszámíthatóságot kizárja. Ebből már most az az üdvösséges tanulság, hogy aki fényben, jólétben, gazdagságban él, az a divatot teremtő francia fölfogás szerint: büntény elkövetése által is fenntarthatja a megszokott fényt, jólétet és gazdagságot, mert az erre irányuló természetes törekvése megfosztja őt a szabadakaratától, a szabadakarat hiánya pedig mentesíti őt minden büntetés alól.

Ennek a csengő-bongó francia bölcse-ségnek aligha merész konzekvenciája az, hogy aki szegénység, nyomor és nélkülözés között él, az büntény elkövetése árán is megszerezheti magának a gazdagságot, mert az ő természetes törekvése az iránt, hogy valahára ő is élvezhesse a gazdagságnak örömét, má-

morát és minden megvásárolható kedvteléseit, hasonlóképpen megfosztja a szegény embert szabadakaratának elhatározó képességétől.

Párisban tehát már eljutott a modern igazságszolgáltatás odáig, hogy nem csupán a „becsület védelme”, nem csupán „a család szemelem bosszúszere”, de most már az anyagi helyzet fenntartására illetőleg megjavítására irányuló törekvés is olyan motívumot rejt magában, melylyel szemben a büntető-kódex minden paragrafusa — szalutálni köteles.

Az európai izlés megteremtő urai a franciák. A kulturnemzetek tölük tanulták meg az itélkezés eleganciáját. Mi is megtanultuk tölük azt, hogy az esküdtszékek legnobilisabb, tehát legelső földadata fölmönteni mindenkit, aki nagy szenvedélyek állítólagos uralma alatt cselekszik, akár halállal sújt az őn, akár megmenti az életet az orvosi tudomány. Tegnap is volt alkalmunk gyönyörködni a nagy és ellenállhatatlan erejű szenvedélynek, a szerelem korlátozat nem ismerő elementáris hatalmának szinpompájában. Egy ur, aki megelőzőleg sikasztott, három revolvergolyót röpített szíve királyinőjének testébe. Hogy az olthatatlan örök szerelemnek ez a lovagja közbevetőleg hajlandó volt egy másik nővel házasságra lépni, ez — amint ő mondta — csupán a fivére rábeszélésének tudható be.

Mindezek a rejtélyek — rejtélyek maradtak a tárgyalás folyamán és nem derültek ki. Ellenben határozottan kibontakozott Budapestben is az a francia princípális vívmány, hogy jogtalan uton anyagi haszonra szert tenni éppoly kevésbé bün, mint revolverrel lövöldözni arra a nőre, aki az illető lövöldöző urat bátorkodik — nem szeretni. Mert szeretni, ez olyan kötelesség, amely kiterjed mindenkire, aki szerelmet ébreszt, revolverezni pedig olyan jog, amelyik megillet mindenkit, aki szerelmet vall. E francia fölfogásban, melyet a mi igazságszolgáltatásunk hűsége senystrifikál, nincsen ugyan egy mákszemnyi józanság sem, de annál több benne a mult idők hagyományaival szakító eredetiség. De éppen azért, mert az igazságszolgáltatásnak ez a hódító irányzata oly kétségbeesítő eredeti, éppen ezért maholnap pályadíjjal megoldandó problémává fog válni, hogy: van-e bün és ha van, mi a bün.

Ha a gyakorlatból vezetjük le a megoldást, akkor csak az lehet a bün, amire a büntetés könyörtelenül lesújt.

Mire sújt le manapság könyörtelenül a büntetés?

... Megvan!

Ma valaki a képviselőházban mandátum nélkül szónokolni mert. Ezt az embert bizonyosan megbüntetik.

Tehát ez a bün!

Ellenben emberre vadászni és a kismélt célpontba három golyót beleröpíteni, ez? ... Ez rendőri kihágás csupán. De még az sem. Emberre vadászni semmi más, mint a legújabb kor által fölfedezett természetes joga a másik embernek, de csak akkor ha — haragszik.

Feszl Géza.

Budapest, június 19.

— BUDAPESTI NAPLO. Június 15-én

új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Merénylet egy orosz minisztériumban. Oroszországban, a merényletek hazájában ismét dolgozik a tör. Mint Pétervárról táviratozzák, ott Matinovszki belügyminiszteri osztályfőnök ellen tegnapelőtti merénylet követtek el. Egy férfi kérvényt nyújtott át neki és mialatt Matinovszki azt olvasta, törrel le akarta szurni. Matinovszki azonban észrevette szándékát és lefogta a merénylet. Hogy minő ok birta a merénylet a gyilkos szándékra, arról még nem érkezett hír.

— **A kazánkovács és a parlament.** A Házban ma megszólalt egy népképviselő. Egy igazi, mert ha például a resciai munkásoknak sikerülne bejuttatni valamelyik bajtársukat a képviselői sorba, az se tudná szívet facsaróbban tolmácsolni azt a nyomort, amit a munkanélküliség jelent a nyomorúságban sanyalódó szegény emberekre nézve. A képviselőházban azonban csak mandátummal szabad beszélni a szegény szónokát, Németh Józsefet hírtelen lerángatták a székről a terem-biztosok s végigvitték a folyosókon s azután meg odaadták a rendőrnek, hogy gondoskodjék róla a továbbiakban. — Ugy történt a dolog, hogy Buzáth Ferenc beszéde közben egyszerre hangos *halkjószág* hallzott az elnök feje fölött levő karzaton. szokatlan hangra meghökkenve pillantottak oda a képviselők, akik bizony amugy se figyeltek valami nagyon a parlamenti szónoklatra s bámulva látták, hogy odafenn is beszéde fog valaki. Egy viseltes vitorlaváson-ruhába öltözött, beesett arcu ember ugrott föl a székre s azzal a bátorsággal, amit egy ilyen egyszerű istenteremtényének más nem adhat meg, csak a kétségbeesés, beszélni kezdett annak a gyülekezetnek, amely a törvényt csinálja.

— Ide figyeljenek, képviselő urak. A szegény emberek dolga a fontos, nem az, amit önök itt össze-vissza hadarnak. Rajtam égbekiáltó igazságtalanság történt és senki sincs, aki meghallgatná a panaszomat. Sok ezer munkástársammal együtt éhezem és hatszor utasítottam el, amikor munkát kerestem. Én kazánkovács vagyok, képviselő urak...

Tovább már nem mondhatta. A terem-biztosok, akik a folyosón kaszinóztak, a helyett, hogy a posztjukon állottak volna a teremben, beszélgettek és lerángatták a székről. Azt azonban nem akadályozhatták meg, hogy kipakolozzék, a szegény ember kiürítette a zsebeit. Papirosokat dobált le a terembe, színes cédulákat, meg egy borítékot. Olyan a szegény ember sorsa, hogy a borítékot dobta le, a borítékot üresen — és a zsebében felejtette a kérvényt, amiben arra kéri a Házat, hogy vizsgálják meg az ő nyomorúságos ügyét. — Hogy az igazsághoz hűségesen adjuk elő az esetet, bizony a képviselők közül sokan belesápadtak ebbe a jelenetbe. Föl is ugráltak és tolongtak kifelé... Csak az Isten tudja, hogy mi van azokban a papirosokban. Hátha bomba... Az Isten, meg Németh József, akit bevezettek a ház nagy titkárhoz, hogy mondja el az okait ennek a különös parlamenti szereplésnek. Németh József nem is kérte magát sokáig, hanem elmondta, hogy ő egy olyan szegény, szerencsétlen ember, akinek már minden mindegy. Hetek óta éhezik s egyebet se tesz, mint hogy munkáért szaladgál. De kidobálják innen is, onnan is, mindenünne. Hát elhatározta, hogy most már a törvényhozáshoz fordul. Ha annyi mindenre tudnak csinálni törvényt, hát talán akad egy betevő falatra való igazság az ő számára is. Azonban hát a zsebében maradt a kérvény. — Megmondták neki, hogy azon ne busuljon, mert a Ház efféle apró-cseprő dolgokkal nem foglalkozik s azzal átadták a rendőrnek, aki betovábbította a Zrínyi-utcai palotába.

— **Siklóssy Gyula halála.** Id. dr. Siklóssy Gyula, Rókus-kórházi főorvos, egyetemi magántanár, Somogy megye tiszteletbeli főorvosa, tegnap este Budapesten hírtelen meghalt. Az elhunyt országszerte ismert, kiváló szemorvos volt, aki az orvosi szakírodalom terén is jelentős érdemeket szerzett. Halálát özvegye, Vissy Mária, leánya, Vadnay Andor özvegye, fia ifj. dr. Siklóssy Gyula, dr. Siklóssy József és Siklóssy László, továbbá kiterjedt, előkelő rokonság gyászolja. Holnap délután ötödik órákor temetik a Múzeum-körút 18. számú házából. Dr. Siklóssy Gyula előkelő somogy megyei családból 1838-ban Osztopánban született. Egyetemi tanulmányait Bécsben végezte, ahol álltunk, a világhírű szemorvosnak tanítványa, majd asszisztense lett. 1866-ban telepedett meg Budapesten, ahol a Rókus-kórház szemészeti osztályát újjászervezte és mint szemoperátor nagy hírré tett szert. Irodalmi dolgozatai leginkább gyakorlati kérdésekre vonatkoznak. Már régóta betegeskedett szívi szívbajában. Tegnap délelőtt volt átnak, Siklóssy Józsefnek esküvője, mert a beteg, aki tegnap délelőtt még elég jól érezte magát, nem akarta megengedni, hogy betegség miatt az esküvőt elhalasztassák. Délután azonban ereje rohamosan hanyatlott s este hat órákor felesége és leánya karjai között meghalt.

— **Házasság.** Bruchsteiner Armin, a Bruchsteiner és fia fővárosi ismert kereskedő cég beittagja, ma nőül vette Penny Irén asszonyt, a Magyar Királyi Operaház kitűnő tehetségű tagját.

Dr. Friedmann Izor, budapesti gyakorló orvos, jegyet váltott Schächter Kornélia kisasszonnyal, dr. Schächter Jakab orvos és fővárosi bizottsági tag leányával.

Fodor Károly gyógyszerész eljegyezte Klein Gizella kisasszonyt Jósóvárról.

— **Turista-halál.** Kassáról telegrafálják: A Tát-fában a Giewont-csúcsról Januszko Léo tanuló le-bukott. Holttestét tegnap találták meg a sziklahasá-dékban.

— **Báró Fejérváry díszpolgársága.** A főváros tegnapelőtti közgyűléséről, melyen báró Fejérváry Géza honvédelmi minisztert díszpolgárnak választották, olyan tudósítás jelent meg, mely szerint Kassics Péter azt mondta, hogy: „Főtisztelők! kaptam egyenes felhívást, hogy ne engedjem megtörténni ezt a becs-telenséget“. Etárgyban Matyasovszky Mátyás és Vladár Imre honvédőrnagyok a honvéd-tisztikar megbízásából főlkerezték Kassics Pétert és megkérdezték: mon-dotta-e a főntebb idézett szavakat? Erre Kassics Péter a következő írásbeli nyilatkozatot adta ki:

Méltóságos Matyasovszky Mátyás és Vladár Imre cs. és kir. kamarás és m. kir. honvédőrnagy uraknak. En sem tényleges, sem nyugdíjas, sem tartalékos törzs- vagy főtisztól olynemű megbízást nem kaptam, hogy akadályozzam meg azon becselenséget, hogy b. Fejérváry Géza m. kir. honvédelmi miniszter ur Budapest díszpolgárává választassék. Az *Esti Újság* f. é. június hó 17-iki 136. számában megjelent ilyenmű közlemény hely-telen és nem felel meg a valóságnak. Kijelentem végül, hogy az említett közgyűlésen tartott beszé-deim során sem a cs. és kir. közös hadsereg, sem a m. kir. honvédség tisztikarára általában katonai-tisztekre ezen ügyben és ezen értelemben nem hivatkoztam. Budapesten, 1901. június 19. Kassics Péter.

— **A magyar nemzeti kincsek itthon.** Régi óhajta a magyar nemzetnek, hogy a bécsi udvari kincstárban és a császárváros egyéb muzeumaiban őrzött magyar nemzeti kincsek hazakerüljenek. Ismételten szóba került ez a ki-vánság a parlamentben is, de a kormányok min-dig kitérő választ adtak. Legközelebb ez az ügy Budapest törvényhatóságának közgyűlése elé ke-rül, mert mint értesülünk, több száz bizottsági tag a tegnapi közgyűlésen a legközelebbi köz-gyűlés elé szánt oly indítványt írt alá, mely azt célozza, hogy a főváros kérje vissza a királytól a Bécsben őrzött magyar nemzeti kincseket. Az ér-dekes indítvány így szól:

A közgyűlés elhatározza, hogy fölíratot intéz a belügyminiszter ő nagyméltóságához, mint kor-mánynélkhöz, melyben kéri, hogy a szerinte legalkalmasabb módon tolmácsolja a székesfőváros legalázatosabb kérését s eszközölje ki ő felségé-nél, jó királyunknál, hogy a bécsi császári udvari kincstárban, udvari muzeumokban és udvari könyvtárban őrzött és Magyarországról dicsősgel-jes multjára vonatkozó emléktárgyak, mint ék-szerek, drágaságok, fegyverzetek, könyvek, kéz-iratok és a többi, amelyek közvetlenül vagy köz-vetve kerültek Magyarországból Bécsbe — ő fel-sége magyarországi hű székesfővárosába kerül-jenek vissza; királyunk budavári palotájában, a szent korona közelében helyeztessenek el s ott alkalmas időben és módon legyenek megtekint-hetők.

— **A tisztviselők és az orvosok.** A Magyar Tisztviselők Betegségügyi-Egyesülete a hó 15-én Hank Gyula pénzügyi tanácsos elnöklésével tartott ülésén kimondta, hogy az orvos-kérdést a szabad orvos-választás alapján kívánja megoldani s a legközelebb-ről megtartandó közgyűlésen az alapsabályoknak il-y irányban való módosítását fogja javaslatba hozni. E nagyfontosságú határozat a szabad orvosválasztást igen előnyös módon oldotta meg. Ugyanis az egye-sület tagjai betegségük esetén tetszés szerint választ-hatnak orvost, a díjazás a tag és orvos között szabad egyezkedés tárgyát képezi. Az egyesület tagjainak orvosi díjazás fejében az év végével osztálytét fizet. Az osztály az egyesület rendes bevételeiből (beíratási és tagdíjakból) a gyógyszerári költségek, temetési, szü-lelési segélyek és kezelési költségek levonása után fen-nmaradó jövedelem 80%-a. A jövedelem 80%-a az or-vosi látogatások összegének számaránya szerint állapítatik meg, vagyis a tisztja jövedelem az or-vosi látogatások számával osztandó fel és az így nyerendő hányad az egyszeri látogatásért járó díj megfelelő osztálykát adja, amelyet a tag annyiszor kap, a hány látogatást az orvos nála telje-sített. Az orvos-szövetséget a tisztviselők a fontos határozat közlése mellett arra kérték, hogy a főváros területén működő gyakorló orvosoknál eszközölje ki, hogy ha netalán egyik vagy másik tisztviselő nem tudná azonnal díjazni kezelő orvosát, várjanak az év végéig, amíg az osztályk fizetésre kerül, érvényesít-sék a kezelő orvosok elsőbbségi igényeiket az ilyen tag osztálykára, melyre az egyesület az orvosoknak elsőbbségi igényt kíván alapsabályszerűen biztosítani. A béke és bizalom előreláthatólag most már helyreáll s ugy az orvosi kar, mint a tisztviselők a humánus egyesülete, a közös érdekében karöltve fog működni.

— **Huszonöt év.** A Budapesti Közüti Vaspálya-társaság üpesti és rákospalotai alkalmazottai főn-öknek, Stanyó Józsefnek huszonöt éves szolgálata alkalmából szép ünnepélyt rendeztek Upesten. Az ünnepeltnek o. ajteményűi arképek lepeztek le, ame-lyet Németh Bertalan festett. A társasvárosán mintegy ötszázan vettek részt, lelkes ovációban részesítve a jubiliás hivatalnokot. A sikerült mulatságot tánc fe-jezte be.

— **... de a pálinka se kutyá.** Kolozs-várról egy professzor kirándult a roketái völgybe. Az utazáshoz egy parasztkocsit bérelt ki. Két kis lovacskát egy fűtőos legénynek a bakon, meg egy zörgős, fonottkassu szekert. Poroszkáltak a lovacskák az országuton, derekasan vitték a kis kocsi — a *Zöld sipkáj.* Ez a név nem is lehet egyéb, mint kocma. Az ut szélén áll, gyaluforgácsot himbál az ereszen a szél, meg egy mad-zagra kötött, törött nyaku pálinkás porcióst is. A gyaluforgács sőt jelent, a porciós pálinkát. Vannak azonban még egyéb, minden ember számára érthető jelvényei is a kocsmának. Egy öklömnyi szónoktég, ami szintén madzagon lóg le az ereszről, azt jelenti, hogy a ló se döglik éhen, ha behajtának az állás alá és egy uganynig fölszerelt szalmacsutak arra jó, hogy almot igérjen az állat alá. — Ennél a kocsmánál megállott a kocsi. Leszállott, bement a kocsmába s lehajtott a torkán egy porció ga-bonapálinkát, afféle szegény embernek valót. Mire visszajött s megépdeste egy kicsit a lo-vascskák homlokán a frou-frou, hogy vigabban kocogjanak tovább, a professzorban fölébredt a népevelő és bizonyítgatni kezdi a legénynek, hogy micsoda veszélyes holmi az alkohol. Versis van rá. Így megy:

A pálinka gonosz ital.

Aki issza hamar meghal.

Nyáron lankaszt,

Télen fagyaszt,

Okos ember nem issza azt.

A vers a legénynek nagyon tetszett. Végre is a vers mindenképpen szép. Hogy kitalálják az emberek, hogy úgy összeklappoljon... Teszem fel, hát ez is... A legény kérte a professzort, hogy tanítsa meg rá. Még mentek vagy ötnegyed órát, hát volt idő a tanulásra. Mire célhoz értek, a legény csakugyan el is tudta mondani azt az öt sort, amit fennebb leírtunk. Sőt szörnyen örült neki. Megígérte, hogy ahol csak akad araváló ember, elmondja. Táncban, mulatságban, akárhol... Mikor aztán Reketóba beértek, a professzor pálinkát fizetett a népségnek. Minden-ki, aki segített egyben, másban. A kocsisára persze nem is gondolt. Azután a szép vers után csak nem bosszantja még a szeszszel. — Hanem az magától jelentkezett. — Hát én, tekintetes ur? kérdezte. — A tanár rábámult. — Hát a vers? Mit mond a vers?

Nagyot fohászodott a legény.

— Szép az, olyan szép, hogy sohase fele-jtem el. Hanem a pálinka se kutyá!

— **Véres kardaffér.** Bozenben, mint tudósítónk táviratozza, a Walter-téren ma véres összetűzés volt *Repaty* gyalgosági főhadnagy és *Doktor Rudolf* városi hivatalnok között. A főhadnagy ököllal támadt a tisztviselőre, aztán kardot rántott és a fején meg a karján súlyosan megsebesítette a hivatalnokot. Idő-közben a járőrelők a városi tisztviselőnek segítség-re siettek és a főhadnagy jónak látta hamarosan eltávozni, mert különben megrohanta volna a felhő-szült közönség. Utközben egy testőrséget is súlyo-san megsebesített a főhadnagy, mert az öcsárolta őt. A véres összetűzésnek híre jutott a városban s min-denfelé kinos elkeseredettséggel tárgyalták a történte-ket. A kaszárnya előtt nagy tömeg verődött össze és tüntetést rendezett a tisztikar ellen. A vendéglőbe és kávéházakba szuronyos őrjáratokat küldtek, hogy haza kísérjék a tiszteket, mert félt volt, hogy a közönség az után meg fogja támadni őket. A polgár-mester táviratilag tett jelentést a helytartónak a véres afférról, amelynek a polgárság és a tisztikar között régebb idő óta fennálló ellenségeskedés volt az oka.

— **Negyvenéves találkozó.** Károly Sándor mármárosmegyei líceumi jogtanár, Naményi Gyula kas-sai arvaszéki enök és Nagy Sándor, a budapesti mű-egyetem könyvtárára főhivják mindazokat, akik negyven év előtt *Sárospatakon* érettségi tettek és még életben vannak, hogy az idén július 2-ikán közös ünnepésre gyűljenek egybe *Sárospatakon*. Aikre ez a főhívás szól. megünnepelék az érettségi letételének harmincéves fordulóját is és akkor megfogadták, hogy tíz év múlva újra találkozni fognak. Július 2-án lesz a főiskola nagytérmeben a találkozó és együttes vacsora. Július 3-án tartják a tulajdonképpeni ünne-pélyt és a közönséget, július 4-én pedig esetleg kirán-dulnak. A rendezés olyan irányu, hogy a kellő ellátás és kenyelem mentől kevesebb költségbe kerüljön. Az előleges bejelentések dr. Lécay László sárospataki ügyvéd címre intézendők. A főhívás ékes és meleg szavakban appellál azokra az emlékekre és érzelmekre, melyek az 1861-iki nevezetes évben érettségi tett sárospataki tanulókat egész életükre baráti közönségbe fűzték.

Dr. Kovács József miskolci ügyvéd felséki tan-ulótársait, kik tíz évvel ezelőtt 1891. júniusban a mi-kolci ev. ref. főgimnáziumban középiskolai tanul-mányaikat befejezték, hogy a már külön elküldött értesítési alapján június 22-én a kitűzött időben Mis-kolcra a Korona-szálló jelzett helyiségében oktele-nül megjelenjenek.

— **Halálozás.** Mátyás János verseezi magy. kir. erdőgondnok 61ete 36-ik évében Budapesten a Schwartz-tele gyógyintézetben kedden déiben el-hunyt. Temetése csütörtökön lesz.

— **Báró Wallburg nyilatkozata.** A minap emlékeztünk meg arról a Zürichben megjelent pamfletről, amely *Ernő főherceg házassága* címe alatt meglehetősen nyilvánvaló irányzatossággal mondja el a vitéz Károly főherceg fiának regényes házasságát. Ismeretes, hogy *Ernő főherceg* 1858. április 26-ikán laibachi lakásán egy katonai kaplán előtt egyházilag, törvényes formák között egybekelt *Skubics* Laurával, egy előkelő zalamegyei család sarjával, aki később a *Wallburg* bárónő korán meghalt, miután *Ernő* főherceget négy gyermekkel ajándékozta meg, akik közül hárman maradtak életben: egy fiú és két leány. Az egyik leány gyöngye elméjé, a másik egy testőrszázados felesége, — a fiú pedig, báró *Wallburg* a hadseregbe került, ahonnan *Ernő* főherceg halála után adósságai miatt kilépett. *Ernő* főherceg egész vagyonát testvérbátyja, *Rainer* főherceg örökölte és a morganatikus, de teljesen törvényes házasságból származó gyermekek minden örökségtől estek. A fiú időközben hét tagból álló családjával egyetemen a legnagyobb nyomorba jutott. Néhány hónap előtt báró *Wallburg* bécsi barátainak tanácsára dr. *Pichler* Győző országgyűlési képviselőhöz fordult, azzal a kéréssel, venné ügyét a kezébe. *Pichler* meggyőzővén a tényállásról, nemcsak mint ügyvéd, hanem emberbarátságból is védelmére kelt a szerencsétlen embernek és fölkereste Bécsben *Chertek* Miklós tanácsost, a királyi ház javainak kezelőjét, akinek előadta, hogy báró *Wallburg* ügyét a királyi kegyelmének szolgáltatja át. *Chertek* referált az ügyről az uralkodónak, aki kijelentette, hogy kegyelemből hajlandó gondoskodni báró *Wallburg*ról és ennek családjáról. *Chertek* rögtön hatszáz forintot utalványozott ki számára, hogy a szerencsétlen ember, akit már az utcára akartak kitenni, lakbérét kifizethesse. Így álltak az ügyek, amikor Zürichben megjelent az ismeretes pamflet, amelynek tartalma kétségtelenül kénszerhelyzetbe akarta juttatni az uralkodóházat, hogy *Ernő* főherceg gyermekeinek örökségi igényét kielégítse. Báró *Wallburg*, aki ennek következtében attól tart, hogy a királyi kegyelme tőle elfordul, ha közössége volna a pamflettel, ma megjelent szerkesztőségünkben és a következő nyilatkozatot tette:

— Eppen most, a mikor ő felsége, megkönnyítve az én és családom szerencsétlen sorsán kegyelemből elhatározta, hogy rólunk gondoskodni fog, megjelent Zürichben egy pamflet, amelynek szerzőjét nem ismerem, tartalmát nem sugalmaztam és irányzatosságát feltétlenül elítélem. *Pichler* Győző képviselő urnak, aki oly nemes emberbarátsággal és teljes önzetlenséggel karolta föl ügyemet, már meg is adtam az ügyvédi felhatalmazást, hogy Zürichben följelentést tegyen a pamflet *E. v. S.* betűk mögé rejtőzködő ismeretlen szerzője ellen, továbbá, hogy nevemben a svájci hatóságokat felkérje a szerző kipuhatolására, aki ellen a törvény teljes szigorát fogom alkalmaztatni.

Pichler Győző képviselő a följelentést már el is küldte és *Ernő* főherceg boldogtalan fia remélhetőleg nem fog elesni a királyi kegyelmétől a kínos incidens miatt.

— **A városi tisztviselők utazási kedvezménye.** A rendezett tanács városok tisztviselői a maguk és családjuk használatára már többször kértek kedvezményes jegyet az államasutakra. A mindannyiszor visszautasított kérelem érdekében most azok az országgyűlési képviselők, akik rendezett tanács városokat is képviselnek, folyamodást adtak be a kereskedelemügyi miniszterhez. A rendezett tanács városok tisztviselői megérdemlik a vasúti kedvezményt, ezt bőségesen megokolja a folyamodás, amelynek bizonyára meg is lesz a fölénye kívánatos eredménye. A kedvezmény eddigi megtagadása súlyosan nehezíti ezekre a tisztviselőkre, hiszen az illetményeik nemcsak hogy csekélyebbek minden más hasonló munkakört betöltő hivatalnok illetményénél, de olyan csekélyek, hogy kénytelenek lemondani az utazásról is. Ez a lemondás művelt emberről a teljesítő képesség rovására megy, a munkabírást korlátozza s őket megakadályozza abban, hogy hivatalos állásuknak teljes mértékben megfelelhessenek. Pedig ez a megtagadás okozta nyomasztó érzés sokszorosan lozódódik, elkecserepedéssé fajul az által, hogy az érdekeltek nem találhatnak indokot arra, hogy az utazási kedvezményt az állami s különösen a törvényhatósági tisztviselők kapják, ők pedig nem kapják. Fizetésük kevesebb, megélhetési viszonyaik hasonlóak, sokszor súlyosabbak, hivataluk csak olyan terhes, dolguk rendszeren több, mint a törvényhatósági tisztviselőké, állásuk fontos s szorosan vett állami teendőket átvitt hatáskörben csak úgy végeznek, mint azok. Ily körülmények közt a kedvezmény megtagadása, mikor annak törvényes és jogos alapja nincs, nem tudnak erkölcsi, logikai indokot találni, nem tudják azt a

móltányosság, de még a legszorosabban vett igazság jogalmával sem megegyeztetni. A kereskedelemügyi miniszter bizonyára módját eíti az ügy móltányos és mindezeket kielégítő megoldásának.

— **Zendülés egy kórházban.** A lemergi női kórházban ma valóságos zendülés tört ki. A betegek közös megállapodással megtagadták az engedelmességet az irlgalmarendű apácáknak és nagy zenebőrt csaptak. Evőszközökkel és egyéb szerszámokkal támadták meg az apácákat úgy, hogy rendőroket kellett hivatni. Erre nagy pánik támadt. A betegek közül hatan elmenekültek, sokan kiugrottak az ablakon. A rendőrség csak nagynehezen állította helyre a rendet és a betegek közül hat asszonyt letartóztatott.

— **Havazás.** Kánikula szecessziósabb előfutáról aligha gondoskodott még, mint az idén. Tegnap éjszaka ugyanis a mérsékeltnek rágalmazott égyvön megjelentek a nyári hőhelyek, amelyek miben se különböznek a télektől. Lágycs és fehérek és hideg lehelletet árasztanak lepiük fölé. Párisból jelentik, hogy az Elzászban levő Betscher-hegy tegnap hóval volt borítva. Pontarlierben a francia-svájci határon tegnap este erősen havazott. Chamberyből jelentik, hogy Savoye-megyében egészen a hegyek aljáig hó van. Ausztria számos vidékéről nagy hideget és havazást jelentenek. Az Érehegységben tegnap óta hóvihar van. Meránban tegnap óta erősen esik a hó; a Rax egészen hóval van borítva. A hőmérséklet jóval közepén alul van. A kánikulai hó a Tátrát is megátorgatja és a fürdőutalajdonosok áhítva áhítják most az izzó meleget, a napos időt. Ami nem is késhet soká, mert hiszen előkerültek már a felöltők meg a raglánok. Az utóbbinak szerencsére olyan a szabása, hogy még a hőhelyek is megriadnak láttára, aztán elolvadnak szép csöndesen.

— **Minos palotája.** A történetíróknak nagy hajlandóságuk volt egy időben, hogy bizonyos, régibb korokba eső dolgokat a mitológiába sorozzanak. Ez bizonyára kényelmes volt, de nem lehetett olyan végleges intézkedés, amely után a későbbi idők tudósai is megtűrték a pontot. Egy ideig például a római történelemnek Krisztus előtt kétszáz év körül eső, most már tisztázott adatait is a mitologia misztikus homályába burkolták, a görög ókori események nagy mennyiségével is hasonlóképpen bányán el. Hanem jöttek a szenvedélyesen aprólékos archeológusok, sok mindentől lerántották a legenda sűrű burkát és nagy meglepetésekkel szolgálták a tudományomjas világnak. Ilyenképpen jár el most *Evans* angol archeológus is, aki egészen hivatásosan bejelentette a krétai parlamentnek, hogy fölfedezte *Minos* palotáját. Azért a Minosét, aki szintén a mitológiának képzelt alakja. Azt állítja *Evans*, hogy nyomós bizonyítékai vannak e palota valódiságának a kimutatására. Ezeket a bizonyítékokat rendkívül régi feliratok támogatják, amelyeknek egy része hatszáz évvel is öregebb az asszír és perzsa ékírásnál. Es sok részlettel képét is adja az angol archeológus a palota architektúrájának és díszítésének. Az archeológus állít, kérdés mit felelnek rá majd a kollegák és a történettudósok.

— **A hűtlen kanári.** A Nyiltörnek is van pózise. Ime a *Pécsi Naplónak* ebben a rovatában jelent meg ez a néhány sor:

Volt egy öreg hím kanárim;
tegnap elröpiült. Ha tisztességes
ember fogta meg — az alábbi
címe szolgáltassa vissza. Jutalmat nem kap.

Horváth Amadeus,
irlgalmasrendi alrovos.

Az öreg kanári, amely vénségére adta rá fejét a hűtlenségre és az arany szabadságra, ha csakugyan kifogástalan jellemű emberek kezébe jut, bizonyára megkerül. A felhívás utolsó passzusa csak biztosíték erre nézve. De a kanári gazdája, aki ilyen nemese célzatu záradékkal látta el felhívását, a kis szőkevény megkerülésének eshetőségeit jelentékenyen korlátozta. A megtalált tárgyakért járó jutalom ez idő szerint még erős hagyomány, amelynek kikézdése a kezdeményezőnek legalább is egy kanárijaba kerülhet.

— **Gyorsírás.** A magyar gyorsíró-közönségnek egyik régi vágya teljesült: érdekeinek megvédelmezése, a gyorsírás fejlesztése és terjesztése céljából új szaklap indul meg *Gyorsírás* címmel, amelyet melegen ajánlunk olvasóink figyelmébe. A kéthetenként megjelenő lap felelős szerkesztője *Kallai* Emil, fővárosi hírlapíró, munkatársai pedig az ország legjelesebb gyorsírói. Akiak tehetségük legjavával fognak odahatni, hogy a kulturális tényezőek sorában arra a helyre kerüljön nálunk is a gyorsírás, amely fontosságánál és nélkülözhetetlenségénél fogva jogosan megilleti. Nyomdai betűkkel lesz nyomtatva a lap, hogy ne csak a gyorsírók olvashassák hanem azok is, akik érdekelnek a gyorsírás iránt, de gyorsírni nem tudnak. Előfizetni lehet öt száma egy koronával a *Gyorsírás* szerkesztőségében és kiadóhivatalában: Budapest, VI. Gyár-utca 36. I. 9.

— **Koritovszkyt elfogták.** A minap megírtuk, hogy *Koritovszky* Konstantint, a szédelgő lengyel lovagot keresi a rendőrség, mert többrendbeli csalást és váltóhamisítást követett el. *Koritovszky* utóljára a Mártonhegyi-ut 35-ik szám alatt lévő Szelnár-féle vilában lakott, ahol fényesen rendezkedett be. Hogy miből telik neki, senki sem tudta. Az utóbbi időben egymásután érkeztek ellene a följelentések s a törvényesék előtagi parancsot adott ki ellene. A detektívek mindenfelé keresték, mert *Koritovszky* megsejtette a bajt és bujkált. Ma reggel egy detektív ráakadt és bevitte a főkapitányságra, ahol letartóztatták. *Koritovszky* többnyire váltókkal manipulált. Így *Rosenstock* Jánostól *Rogovoban* (Galicia) 2000 koronás váltót vett át azzal, hogy értékesíti. A váltót értékesítette is, de a saját céljaira. *Marsovszky* Imre királyi főmérnök is így járt. Ő is 2000 koronás váltót bízott *Koritovszkyra*, aki az összeget *Dobrzensky* Márton vendéglősnél fel is vette, *Marsovszky* pedig mindenféle ígéretekkel tartotta. A váltó lejárt, a vendéglős *Scheinberger* Janka szakácsnője neve alatt perelte. Ekkor derült ki a szélhámos-ság. *Marsovszky* különben még egy 6000 koronás váltóval is károsodott, amelyet a szélhámos lovag *Tauszky* Miksánál értékesített. *Halász* Zoltán győri földbírtokos 2400 koronás váltóját is *Tauszky*knál számoltattatta le. A szélhámos kisebb csalásoktól sem irtózott. Így 200 koronáért eladta a kerékpárját *Lőrincz* János vállalkozónak s amikor ez átakarta venni a kerékpárt, a lovag azt már másnak adta el. *Klein* Jakab fakeskedőtől 500 koronát vett fel, amelyért akácát kellett volna szállítania. A lovag azonban a szállítást előtt eltűnt s a becsapott fakeskedő csak ma látta viszont a rendőrségen. A szélhámos lovagot ma délután kísérte át a rendőrség az ügyészséghez. A vizsgálatot folytatják *Koritovszky* ellen, vajjon nem terhel-e a lelkét egyéb szélhámos-ság is.

— **Közszemélyliváltás.** *Rosenfeld* Bernát ur, a nagybárdi bányatelep tulajdonosa, a következő sorok közlésére kérte föl lapunkat:

Mindazoknak, akik a nagybárdi bányáunnepek alkalmából akár személyesen, akár szives sorokkal kerestek fel és lelkes szavakkal buzdítottak akcióm folytatására, ezúton mondok hálás köszönetet figyelmükért. Olyan nagy számban üdvözöltek honfitársaim a bányaadományozásért, amelylyel egy tisztán magyarlakta vidék derék és munkás népének akartam a boldogulását elősegíteni, hogy külön-külön nem válaszolhatok valamennyiüknek. Kérem, fogadják hálámat és őszinte nagyra-becsülésem kifejezését.

Bécs, 1901. június 19.

Hazaíui tisztelettel vagyok

Öszinte hívők
Rosenfeld Bernát.

— **Vasutasok mozgalma.** A magyar királyi államvasutak hivatalnokainak egy része tegnap délután előszerte gyűlt össze a fumei vasúti hivatalnokok által anyagi helyzetük megjavítása céljából megindított mozgalom ügyében. Az előértekezlet egy szűkebb körű bizottsággá alakulva elhatározta, hogy az érdekelte vasutasokat meghívják, 22-én, szombaton este 7 órakor a *Vasúti és Hajózási Club* helyiségeiben tartandó nagy összéretekezletre, amelyen együttesen kimondják, hogy az összes vasutasok nevében csatlakoznak a fumeiek által megindított akcióhoz s azt magukévé téve közébe veszik a mozgalom vezetését. A tegnapi értekezlet táviratban üdvözölte a fumei kartársakat.

— **Gaudeamus.** A *Gaudeamus*, a magyar liberális ifjúság országos közlönye, ma megjelent 5-ik száma a szerkesztőségben változást mutat. *Illés* Jenő felelős szerkesztő mellett a lap főszerkesztőségét *Silberstein* Ötvös Leó, a liberális egyetemi ifjúság egyik vezetője vállalta el. A jól szerkesztett lapot, amely az egész liberális ifjúság vezetésére van bivatva, a legmelegebben ajánljuk a szabadgondolkodású közönség és ifjúság figyelmébe.

— **A sztrájkol sztrájk.** *Resicáról* táviratozzák: A sztrájkoló munkások kisebbik része munkába állt ma reggel. A többi sztrájkoló bejelentette az ipartársaságnak és a főtisztartásnak, hogy csak holnap reggel kezd meg a munkát. A sztrájk miatt véres családi dráma is történt ma reggel. *Gömör* József kalauz munkába küldte a fiát, aki azonban a sztrájkoló többségével tartott s kijelentette, hogy nem megy. *Gömör* hírtelen olyan haragra lobbant, hogy revolverrel rálőtt a fiára, akit homlokán talált a golyó. A sebesültet a társasági kórházba vitték.

— **A hordárok memoranduma.** Ma délelőtt nagy csomó hordár ment föl a városházára s *Lung* György tanácsos urat keresték. Ők voltak az a deputáció, amely a tanácsosnak átadta a hordárok memorandumát. Ebben az írásban a mellett a köszönet mellett, amelyet a róluk való szives gondoskodásért mondanak, egy csomó panasz is foglaltatik. A módot kéri arra, hogy ipartársulatát alakuljanak s hogy az az ipartár-

sulat legyen az a fórum, amely kiosztogatja a helyeket. Azt is panaszzal, hogy némely pálinkás kézikocsitart és azzal megbízásokat is elvállal. (Hol van azonban a publikum, amelynek hordárra van szüksége és — pálinkához megy a megbízással?) Végül egy-egy sés jelet kérnek a sájkáira. — A tanácsos megnyugtatta őket, hogy eljár az érdekükben ezután is.

— **Lantay Istvánt letartóztatták.** A berlini rendőrség ma reggel táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy Lantay Istvánt, aki a Városház-utcai tüzletét felgyújtotta és feleségének ezer koronáját ellopta, tegnap délután Berlinben letartóztatták. A berlini rendőrség távirata a következő:

Lantay István fűszerkereskedő, akit csalásért és gyújtogatásért köröznek, itt letartóztatták. Kérjük, hogy az illetékes hatóságok táviratilag intézkedjenek a kiadatás felől.

Kriminálpolizei.

A rendőrség a kiadatás iránt intézkedett.

— **Pincérjelöltök vizsgálata.** A budapesti szállodások, vendéglősök és kocsmárosok szakiskolájában tegnap és ma tartották a vizsgálatokat az érseki utcai községi iskola helyiségeiben. A vendégek sorában jelen volt: Walter Gyula primási irodavezető, Martonffy Márton országos iparoktatási főigazgató, Gelléri Mór Országos Iparigazgatási főigazgató, Gundel és Glück vezette alatt a fővárosi előkelő szállodásai és vendéglősei. A vizsgálatokat Walter Károly igazgató sikerrel rendezte a tanári kar buzgó közreműködése mellett. Az ifjú Ganimelek ugyancsak kitettek magukért a vizsgákon. Úgyes és meglepő gyorsasággal terítették a fiúk, a terítés elméleti és gyakorlati részére Török István, a Royal-kávéház főpincére tanította őket a szakember tapasztalatát és művelési izlését dicsérte az oktatás sikere. A száz koronás díjat Tomor Ferenc tanuló nyerte el. A tanári kar érdeméül említjük, hogy a hazai nyelv ismeretét és történetét beoltják az idegen a ku tanulóba is. A fenntartó és felügyelő bizottság áldozatok árán tartja fenn ez iskolát és bizonyára meglegedést keltett mindenki a vizsga eredménye. Este bankett volt Glück Frigyes házában az előkelőségek részvételével.

— **Halottfosztogatás az orvostani intézetben.** A budapesti törvényszéki orvostani intézetben feljelentés következtében rájöttek, hogy Csorba István intézeti beálló segédsegéd évek óta fosztogatja a halottakat; elszedi tőlük az értéktárgyakat, sőt sok esetben még a ruhát is lehuzta a holttestekről. Csorba e visszaélések folytán elbocsátották szolgálatából. Az ügyből kiolyólag egy könyvatos megkérdezte dr. Ajtay Sándor egyetemi tanárt, az intézet igazgatóját, aki beismerte, hogy Csorba tényleg fosztogatta a halottakat, sőt azt is kijelentette, hogy Csorban kívül még négy szolgát kellett elbocsátani az intézetből hasonló üzemek miatt. Ajtay professzor különben a rendőrséget tette felelőssé ezekért a dolgokért, mert — úgy mond — ha a rendőrség lelkiismeretesen teljesítette kötelességét a holttestek megmozdítása és beszállítása körül, ilyen dolgok elő nem fordulhatnának. Az ügyre vonatkozólag ma nyilatkozik a rendőri sajtóiroda is. Kijelenti, hogy az intézet eddigi szabályzata szerint a rendőrségnek az intézet belső kezelésére semmiféle beavatkozási joga nincs. De éppen az intézet kezelésében felmerült nehézségek miatt a főkapitány az intézetbe állandó szolgálatra rendőri alkalmazottakat akart kirendelni és ezekre nézve a szabályzatot az intézet igazgatójával közölte is, de tőle arra nézve még választ nem kapott, hozzájárulása nélkül pedig a rendőrség szolgálatát senki sem küldhet oda. Ebből világos, hogy a rendőrséget oly intézet belkezeléséért, melynek semmiféle beavatkozási joga nincs, felelősség nem terhelheti. Az orvostani intézetbe beszállított hullák ruháit a rendőrség ugyan a beszállítás előtt megmozdítja, a talált értéktárgyakat elszedi és csak a ruhameműt hagyja a hullán, mert meztelenül még sem szállíthatja be azokat az intézetbe, de ez tiltva is van. Néha megtörténik, hogy — főleg az éjjel beszállított hulláknál — elrejtve valami értéktárgy (főleg gyűrű, fülbevaló) visszamarad. Az ily értéktárgyakat és ruhaneműket lopták el az intézeti alkalmazottak egyes esetekben. Ez képezi egy elcsapott intézeti alkalmazott részéről beadott feljelentésnek a tárgyát. Ezért csak már nem lehet felelős a beszállított rendőrség. Oly panasz, hogy a hullák a beszállítás alatt, míg a rendőrség felelős azért, fosztatottnak volna ki, egyáltalán sohasem merült fel.

— **Az osztálysorjárték húzása.** Az osztálysorjárték mai húzásán hetven ezer koronát nyert 81161. öt ezer koronát 17741. három ezer koronát 95029. 22382. kétezer koronát 24213 27642. ezer koronát 19679 85765 22908 94250. ötszáz koronát 6117 87648 44051. háromszáz koronát 97023 46566 91102 46101 30105 54888 69364 22794 46073 30922 94006 34220 89932 24 41146 23824 96761 69748 6906 92255 36457 46810 20855 5636 96634 27570 28753 32348 80448 79032 93416 43267.

Ma mai II-ik húzáson főbbrendbeli 5000 és 2000 koronás nyereményen kívül az előnyösen ismert és a szerencse által kiválóan kegyelt Török A. és Társa bankháza által 1/4 részben eladott 81161 számú sorsjegyre esett a 70 000 korona nyeremény.

— **Nagy ünnepély lesz a hó 22-én.** szombaton este Ós-Budavárában. Mint értesülünk, az ünnepély kiemelkedő része egy nagy allegória lesz, mely a

Tavaszi és Tél harcát ábrázolja és a Tavasz győzelmével végződik. Az allegória két főalakja nagyszámú óriási kísérettel száll egymás ellen sikra; havazás, napfény, pillangók, virágok segítik a küzdő feleket. Az ünnepélyen mintegy 2000 személy, köztük körülbelül 1500 nő fog szerepelni. A befejező jelenetben az egész csatát összes szereplői óriási díszmenettel alakulnak, melyben kürtös hirtőköl, lovas bandérium, virágözönből uszó díszfogatok is részt fognak venni. Egyezőval, oly pazar színhatást és gyönyörűkedőt káprázatos látványosságot lejt majd ki ez az ünnepély, aminekben Budapest közönségének még sohasem volt része.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** A tegnapi nappal véget ért a nagy. kir. Operaház szezonja s beállt a nyári szünet, mely szeptember 15-éig tart. A Telefon Hírmondó, mely az Operaház minden előadását közvetíti, ez idő alatt szintén szünetel, amennyiben hangversenyt sem rendez. Kárpótlásul azonban minden este 8 órától 11 óráig cigányzenét közvetít az előfizetők lakására, melyet azonban megszakít a 8 óra 15 perckor való töredékes előadás és a 10 óra 10 óráig tartó esti előadás, melynek keretében mindig a legújabb híreket olvastatja fel a beszélőújság.

(x) **Ha öszül a haja,** használja a Stella-vizet. Ára 2 korona. Zoltán Béla gyógyszerárban Budapest.

(x) **Nemesek hölgyeknek,** hanem mindenkinek kellene tudnia, hogy a Margit-crème pár nap alatt szépít, pattanást és más bőrbajot eltávolít. Kapható Földes K. gyógyszerésznél Aradon. Nagy tégely 2 korona, kicsi 1 korona.

(x) **Puha padlóra** a legolcsóbb és legalkalmasabb máz a hírvesz Elnöki-éle *Herkules padlóma*, mely gyorsan szárad, rendkívül tartós és tűkőrfényes. Kapható kizárólag Elnöki J. és Fia padlóma-üzem és festékárú raktárában Budapest, József-körút 31/b.

(x) **Magyar Thomassalak.** 17–20% összfosphors., ebből ca. 80% citromsavban oldható, 75% porfinom, 80 kilogrammos ingyen száskban legolcsóbban ajánl a katonák kivételével Átór-gyárak központi irodája, Budapest, IX., Dandár-utca 25.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

FŐVÁROS.

(*) **Új gyógyszerárak.** A közegészségügyi bizottság mai ülésén dr. Schermann Adolf tisztí főorvos, a legutóbbi népszámlálás adatait véve figyelembe, olyan értelmi javaslatot terjesztett a tanács elé, hogy *öt új patikát engedélyezzenek.* Javasolta azt is, hogy ebből az öt új patikából kettőt engedélyezzenek a VI. kerületre, kettőt a VII. kerületre s egyet a VIII. kerületre. A bizottság hosszas vita után a patikák helyeire nézve a következőkben állapodott meg:

A VI. kerületbeli egyik patika a Szondy-utca és Izabella-utca keresztezéséhez állítható, a másik pedig a Hungária-körútnak a külső Váci-ut és a Csata-utca keresztezéséhez.

A VII. kerületbeli patikák egyikét az Izabella- és Jósika-utak keresztezéséhez lehet állítani, a másikat az Akácia- és Wesselényi-utak keresztezéséhez.

A VIII. kerületbeli új patikára nézve a bizottság azt javasolja, hogy annak az ügyét egyelőre tartassák függőben.

Mindezeket a javaslatokat azzal a kérelemmel kívánja a bizottság a belügyminiszterhez terjesztetni, hogy az új patikák engedélyezésének jogát engedje át a fővárosi hatóságának, úgy, hogy a közigazgatási bizottság azokat pályázat után adományozhassa különösen olyan gyógyszer-segédeknek, akik már évek hosszú sora óta híven szolgálnak ebben a minőségükben, a nélkül, hogy módjukban lett volna önállóságra jutniok.

(*) **A mester-utcai iskola eltolása.** Ma egy fővárosi vállalkozó ajánlatot tett a tanácsnak a mester-utcai iskola eltolása iránt. A vállalkozó azonban csak kilencczer forint kauciót akar letenni. A tanács nem veszi komolyan az ajánlatot s nem is áll szóba a vállalkozóval.

SZÍNHÁZ, ZENE.

— **Fővárosi Nyári Színház.** Gondos, összevágó előadásban került színre ma a Budai Színházban *Órfeusz.* A szép számú közönség gyönyörűséggel hallgatta a melódiaikat és sokat tapsolt a szereplőknek is. Leővey pompás Jupiterének és ügyes asszisztensének, a kis Szabó fiúcsának bőséggel jutott az elismerésből, amelyben még Sugár Aranka, Mihályi, Parlagi Kornélia, Havasy Szidi, Szentmiklósy, Petesné és Krémer osztozkodott. — Holnap, csütörtökön kerül színre *Vérő György* nagy sikert aratott operettje, a *Szultán.* amelyet már vagy öt év óta nem adtak a Népszínházban. Az igazgatóság új jelmezeket készítettett a darabhoz és megerősítette a zenekart, hogy *Vérő* e dallamos operettjének előadása a legnagyobb igényeknek is megfeleljen. A több szerepeket Sugár Aranka, Sárosi Paika, Pethesné Leővey, Krémer, Faragó, Mihályi és Vámos játsszák.

— **Hegyi Aranka Hoffmann meséiben.** A Népszínházban holnap, csütörtökön, hosszas szünet után ismét színrekerül *Offenbach* regényes dalműve, a *Hoffmann meséi*, mely az utóbbi évadban a Magyar

Királyi Operaház műsorán szerepelt. A *Népszínház* most e régi darabját gróf *Keglevich* István intendants belegyezésével eleveníti föl, Stella—Olympia—Antónia szerepében *Hegyi Arankával*, ki e bármás alakot annak idején kreálta s kevés kivétellel mindig is játszotta. Lindorf—Coppelius—Miracle szerepét *Vidor*, Hoffmannat *Kenedich*, Cochenille—André—Frenet *Korvics*, Miklóst *Kápolnai Irén*, a Muzsát *Vidorné*, Luther *Tollagi*, Spallanzani *Solymosi*, Crespelt *Kiss* fogja játszani.

— **Városligeti Színház.** A Városligeti Színházban csütörtökön délelőtt tartják meg a főpróbát az *Ócska brigád* énekes bohózatból. *Feld* Mátyás új bohósága prologgal kezdődik. *Sziklai Kornél*, az *Ócska brigád* személyesítője, fényes szerephez jutott, méltó partnere lesz *Lang Etel* *Duna lona* szerepében és *Bilkey Iván* aki *Dült* játssza. Az igazgatóság az új bohóságot nagy fényvel állítja ki, az *Ócska brigád* azonban véli ugyanis megtalálni a szezon kasszadarabját. Az *Ócska brigád* pénteki első előadása iránt oly ritka nagy érdeklődés mutatkozik, hogy az igazgatóság már a szombati előadásra is árusítja a jegyeket a szokásos elővételi helyeken. Holnap, csütörtökön a *Vasgyár* kerül színre, melyben *Bigini* herceget *Marházy* Miklós játssza. — A pénteki első előadás iránt már olyan nagy az érdeklődés, hogy az igazgatóság a szombati előadásra is árusítja a jegyeket a szokásos elővételi helyeken.

— **Az Operaház statisztikája.** A m. kir. Operaház igazgatósága az elmúlt szezonról a következő statisztikai adatokat teszi közzé:

A m. kir. Operaház 1900—1901. játékévé 19.0. szeptember hó 16-án Wagner *Lohengrin*-ének előadásával kezdődött és 1901. június hó 18-án Wagner a *Nürnbergi mesterdalnokok* című operájának előadásával ért véget.

Az egész szezon alatt összesen 193 előadás volt. Ezen előadásokon 31 szerzőnek 69 műve 226-szor került előadásra; még pedig 10 magyar szerző 13 művel 52-szer, 11 francia szerző 17 művel 73-szor, 5 olasz szerző 14 művel 53-szor és 5 német szerző 15 művel 43-szor.

A szerzők közül Wagner 29, Verdi 20, Offenbach 17, Erkel 14, Rossini, Leoncavallo 10—10, Stern 8, Mader, Bayer, Bizet, Debussy, Donizetti, Thomas 7—7, Farkas, Halévy, Mascagni 6—6, Charpentier, Goldmark, Mozart 5—5, Gounod, Humperdinck, Vavrinecz 4—4, Beethoven, Hubay, Widor, gróf Zichy Géza 3—3, Grisar 2, Adam, Liszt, Stojanovics 1—1 ízben szerepeltek a műsoron.

A műsoron volt egyes darabok előadására kerültek: Hoffmann meséi 17-szer, Bajazzók 9-szer, Zuleika, Tell Vilmos 8—8-szor, Bánkban, A hugonottak, Aida, Carmo, Lohengrin 7—7-szer, Telenre hívás, A piros cipő, A troubadour, A Walkür, Paraszthely, Tannhäuser 6—6-szor, Sába királynője, A babatündér, Luiza, Mignon 5—5-ször, Sarolta, Rosmunda, Rocco Jancsi és Juliska, Faust, Észak csillaga, A nürnbergi mesterdalnokok 4—4-szer, Hunyadi László, A csermónai hegedűs A korrigán, Az arikai nő, Bohémek, Don Pasquale, Fidelio, Niala, Roland mester, Siegfried 3—3-szor, A Raina kincse, A sevillai borbély, A tévedt nő, A varázstüvel, Az álarcos bába, Coppélia, Don Juan, Hamlet, Jó éjt Pantalon ur, Lammernmoori Lucia, Mari az ezred leánya, Rigoletto 2—2-szer, A bolygó hollandi, A nürnbergi baba, Bécsi keringő, Csárdás, Figaro lakodalmak, Lakmé, Nap és Jód Otello, She, Sylvia, Szt. Erzsébet legenda 1—1-szer.

A lefolyt évadban 5 új opera került bemutatásra, ugymint: Farkas Ödön-től a *Telenre hívás*, Vavrinecz Mór-tól *Rosmunda*, Offenbach-tól *Hoffmann meséi*, Erkel-től *Sarolta* és Charpentier-től *Luiza*.

Felújítás 9 volt, és pedig: A *Walkür*, A *nürnbergi mesterdalnokok*, *Roland mester*, A *korrigán*, *Észak csillaga*, A *Rajna kincse*, *Don Pasquale*, *Sylvia* és *Siegfried*.

Írói tiszteletdíjakban kifizetett a színház 14449 korona 87 fillért ebből hazai szerzőknek 6587 korona 11 fillért idegen szerzőknek 7862 korona 76 fillért.

A színház összes bevétele 400.618 korona 25 fillér volt, egy előadás átlagos bevétele pedig 2065 korona 04 fillér, ezzel szemben a tavalyi összes bevétel 400.233 korona 80 fillér és egy előadás átlagos bevétele 2001 korona 16 fillér volt.

— **Zenészek kongresszusa.** A magyarországi zeneművészek, zenekörök és zenetanárok első budapesti kongresszusa előkészítő bizottságát nagybizottsággá egészítették ki, melynek legjobb nevű zenészeink lettek tagjaivá. A kongresszus védnöke gróf Szapáry Pál, a nagybizottság diszelnöke, id. Ábrányi Kornél, elnöke Siposs Antal, alelnökei Gobbi Alajos és Halász János kir. tanácsos, intéző igazgatója Ság József, jegyzői Donáth Lajos és Meisner Imre. A kongresszuson a felolvasók között *Juhász* Aladár a phisidogionáról fog értekezni, gróf Szapáry Pál is tart szabad előadást a legégetőbb kérdések egyikéről: a zenepalotáról. A nagybizottság küldöttségileg kéri fel *Wlassics* minisztert a kongresszuson való megjelenésre vagy képviseltetésre. *Vavrinecz* Mór, a Mátyás-templom karnagya készíti elő a július 3-án tartandó egyházi hangversenyt, melyen csupán hazai szerzők értékes művei kerülnek előadásra.

— **Liszt Ferenc zeneművészkör.** A Liszt Ferenc zeneművészkör *Szentimay* Elemér elnöklésével e hó 16-án tartotta meg saját helyiségében évi rendező közgyűlést. *Szentimay* lendületes elnöki megnyitójában fejtette a művészkörre váró teendőket, s beszéde folyamán őszinte elismeréssel emlékezett meg *Bielis* Bertalan választmányi tagnak a kör érdekében kifejtett áldozatkész tevékenységéről, melyért a közgyűlés

jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét. Ezután Antal Károly titkár olvasta fel tetszéssel fogadott évi jelentését. A kör anyagi helyzetéről vonatkozó hosszabb tárgyalás s ebből folyó intézkedések megtétele után Hegyi Béla r. tagnak a kör igazgatási szervezetének módosítására vonatkozó indítványát tanulmányozás végett kiadták a választmányának. Végül a kör elnöke, Fenyvessy Ferenc főispán személye iránt nyilvánult rokonszenves bizalom kifejezése után Szentirmay az ülést bezárta.

Hangverseny. Szerdahelyi Józsa zongoraművész és Leopold Franciska operabékesnő vasárnapi hangversenye a Mattoni Erzsébet-üldő dísztermében lényegesen sikerült. Szerdahelyi Józsa nagy tetszést aratott briliáns technikai zongorajátékával. Leopold Franciska gyönyörű kóloratúra hangjával a híres madárdalt finoman énekelte a Cremonia hegedűből. Szultánbó és Kun László magyar dalaiból is énekel a művész Kóloratúrája tiszta, hangja csengő, előadásai tele érzéssel. Különösen magyar népdalaival aratott megérdemelt sikert. A két kiváló művésznő a nyáron több üldőhelyen fog hangversenyezni.

MŰVÉSZET.

□ **Wlassics Gyula** a szépművészeti museum-ban. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásiügyi miniszter ma délelőtti megtekintette a városigeben most épülő új szépművészeti muzeumot. A miniszter fogadására megjelentek Kammerer Ernő országgyűlési képviselő, kormánybiztos, Schickedanz Albert tanár és Herzog Fülöp műépítész, a palota tervezője, továbbá Majorossy Géza és Kunfalvy Nándor építészek, az új muzeum építői, kiknek kálauzolósa mellett indult a miniszter az épület megtekintésére. Az épület borító állványok mögött már is láthatók a monumentális épület impozáns arányai. A miniszter az összes helyiségeket megtekintette s különösen megnyerte tetszését a dór és jóniai szobrok-pompázó szobor terem. Kammerer kormánybiztos ismételt hangszólította a miniszter előtt az előkészítések szükségét. Az épület megszemlélése mintegy másfél óráig tartott, mely után a miniszter az egybegyűlt munkavezetők és munkások lelkes éljenzése közben távozott.

□ **A Képzőművészeti Társulat sorsjátéka.** Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat nyereménysorsjegyeinek tegnap volt a húzása a Mücsarnokban. Az első nyereményt, *Tull Ödön Kaszáló* című olajfestményét a 483-as számú sorsjegy, a másodikát, *Karvaly József Hál' Istennek, nincsen vendég* című képét pedig a 287. számú sorsjegy tulajdonosa nyerte meg.

Nyiltér.

Automobilkiállítás a Tattersalban

Mindegyik automobilkiosztás a község részére.

KATONAZENE.

Nyitva reggel 10 órától este 8-ig.

Huzás már kedden!
Concordia Sorsjegyek a 1. kor.
Főnyeremény 30.000 korona újul
a Bankjegyeket váltószámla V. Földm. utca 1.

Földekre jelzálogkölcsondóket

és konvertálásokat közvetít egy teljesen megbízható szakember. Közvetítési díj csak eredményes elintézés után. Ajánlatok „Jelzálogkölcsondó” jellege alatt a kiadóba kéretnék.

(Az s rovat alatt közöltneknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

Az automobil kiállítás. A tattersali kiállítás holnap esütörtökön délután 1/4 óráig zárva marad a Tattersalban rendezett lovasárra miatt. Fél 4 órától kezdve 7 óráig katonazene mellett sétakocsizás lesz a díjlovaglás térén. Hét órakor az összes kocsik kivonulnak a Tattersalból s hosszú menetben mennek a Viztorony, Stefánia-úton és Andrassy-úton az Oktogonig és vissza. Pénteken bemutatják a világ leggyorsabb automobilját, mely a legutóbbi franciaországi versenyen is, győzött s amely 110 kilométert tesz meg óránként. Szombaton délután 5 órakor kezdve nagy ügyességi műkocsizás lesz, gróf Szápáry László és dr. Pollák Gyula rendezik. Vasárnap tolvó 23-án délután 3 órakor nagy automobil verseny lesz különféle kategóriákba osztott járművekkel. A díjakat a versenyekben elsőnek beérkezők részére gróf Szápáry Pál, gróf Eszterházy Mihály, megyeri Krausz Lajos, Törley József és Gerbeaud Emil adták. Hétfőn délután 4 órakor kirándulás lesz Budafokra, hova Törley József a vendégeket és klubtagokat meghívta. Holnap esütörtökön este 9 órakor banket lesz Gerbeaud-pál. A kiállítást a publikum nagy számban keresi fel.

A nagy Ascot meeting. A nagy Ascot meeting, mely a legényesebb meetingje az angol saison-nak, tegnap vette kezdetét. Sehol annyi nagy versenyt nem látnak egy napon, mint Ascotban. A mai második napon dőlt el a *Royal Hunt Cup*, melynek hosszú ideig *The Raft* és *Steeleway* volt a fávörítje. A Rátról rossz hírek keringtek utóbbi időben, minek folytán odssa rohamosan emelkedett. Nem is jászott semmi szerepet a versenyben, míg *Steeleway* megfelelt a fogadók bizalmának és 24 ellenfelével szemben biztos győzelmet aratott. Második lett *Spectrum*, harmadik, *Forfarshire*. A győztest *Childs* lovalotta. A részletes eredmény a következő:

Steeleway (Childs) első, *Spectrum* (L. Reiff) második, *Forfarshire* (D. Maher) harmadik. Indultak még: *Australian Star*, *Monat Prospect*, *Harrow*, *Cañina*, *Good Luck*, *Sonatura*, *The Raft*, *Sibola*, *Winitreda*, *Encombe*, *Pellissin*, *Sea Flower*, *Bay Melton*, *Kingfield*, *Simon Glova*, *Graenau*, *The Solicitor*, *Carpet*, *Knight Nippon*. Fogadások: 4:1. 100:9. 20:1. Helyre fogadások: 5:4. 8:1. 5:1.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Takács Zoltán bandája.** A budapesti büntető törvényszék ma folytatta *Takács Zoltán* és társai büntetőügyének tárgyalását, amelyet *Lenk Gyula* ítéltőbíró bíró gázsa miatt elhalasztottak. A tárgyalás kezdetén a büntetőbíró védők *Eötvös Károly* vezetésével testületileg fejezték ki részvételüket *Lenk* elnöknek aki meghatva mondott köszönetet az ügyvédek figyelmért s egyuttal kérte őket, hogy mivel a súlyos osapás megtört, legyenek iránta a tárgyalás során emérséssel és jóakarattal.

Azután az elnök *Vay János* szőlította elő, hogy megkérdezze tőle, miért csinálta azt a kis szekrényt, amelyet *Oravecz* rendelt meg nála. *Vay János* következetes maradt s még azt is tagadta, hogy valaha látta, vagy szekrényt csinált volna. Utána *Halász Szabó János* sárospataki gazdálkodót halgatták ki. Ez az ember tudott a bankcsinálásról s a vad szerint át is ment *Halász Szabó Sándor* tanyájára, amikor ott *Gruber Oravecz*zel s *Takács*sal csinálta a hamis százasokat, amelyeknek látára meg is jegyezte:

— Kutya egy eszű ember lehet ez a doktor, hogy ilyen szép százasokat tud csinálni.

Ma nem akart semmiről sem tudni.

Hasonlóképpen tagadja a büntösségét idős *Halász Szabó Ferenc* szentesi gazda is. A következő tanu *Kiss Lajos* tagadott mindent *Kiss Lajos* névvel együtt. Özgveg *Csapó József*et hallgatták ki ezután. Csapóné 2 évvel ezelőt vadházasságban élt néhai férjének névrokonával, *Csapó Józseffel*. Tagadta, hogy része lett volna a pénzhamisításban. *Ráti-Pap Szabó János* beismeri, hogy „némileg bünső”. Büne abban állott, hogy jó pénzt adott nagyobb összegű hamis pénzért, de hát — ugymond — a pénzvagy elragadt, mert nagyon szegény ember vagyok.

Az elnök ezután a tárgyalást délután 1/2 órakor holnapra halasztotta el. A holnapi napon az I. sz. fő-tárgyaló teremben fognak tárgyalni s megkezdik a tanukihallgatásokat.

Takács Zoltán ma panaszoszi minőségben is szerepelt. A szünet előtt az elnök bejelentette, hogy dr. *Takács Zoltán*nak, mint panaszosznak, mára van egy tárgyalása kitérve a büntetőjárásbírósnál *Szilva* járásbíró előtt. Ezért most *Takács*nak oda kell mennie.

A színhely változott. Dr. *Takács* büntetőre kísértében levonult a büntetőjárásbíróshoz. Vele együtt a védők mentek, hogy meghallgassák a monstre büntetőnek egy mellékepeződőt, amelyben dr. *Takács Zoltán* szerepel panaszos gyanánt. Dr. *Takács* ugyanis sikkasztásért jelentette fel árulóját, *Mandl József* koresmárost, azzal vádolva őt, hogy egy ültöt ruháját, egy pár viselés cipőjét és egy ezüst fogantus botját elsisikkasztotta. A bíró a tárgyalás elején behozatta a bünyelül örzött 641. közlétet, amely egy kocsás, világos színű ültöző ruhát tartalmaz. *Mandl József* kijelentette, hogy nem sikkasztott el semmit. *Takács* a vádat fentartotta.

— A maga teljelentése nem egyéb fogásnál, vágott kézbe *Mandl*.

Dr. *Héder Lajos* ügyész megbizott elejtette *Mandl*tal szemben a sikkasztás vádját, mert azt nem látta beigazolvva. *Takács* még *Czider János* nevű inasára, mint tanura hivatkozott, annak bizonyítása céljából hogy *Mandl* a tárgyakat tényleg átvette tőle. A bíró *Mandl* felmentette a sikkasztás vádjá alól. Dr. *Takács* felelkezett az ítélet ellen. Ezzel a tárgyalás véget ért és dr. *Takács*ot újra felkísérte a büntető az esküdtzéki terembe a tárgyalásra. Megint a vádlottak padjára került.

§§ **A pofon ára.** Visszatérünk ugyane oim alatt közölt tegnapri sorainkra s kiegészítjük azokat az igazság kedvéért a következőkkel. *Haupt Albin* táblai bíró, a büntető járásbírósg kitűnő vezető bírája, közlésünk következtében átvizsgálta a jegyzőkönyveket és belőlük arról győződött meg, hogy Sz. albró két rendbeli ítélete teljesen megokolt és minden tekintetben korrekt volt. A két deliktum, beíró körülményeinek és jellemző vonásainál fogva éppen úgy elért egymástól, mint a mennyire különbözött az egyik vád.otra kirótt bírság a másikra kiszabott pénzbüntetéssel.

TÁVIRATOK.

Kiel, június 19. Vilmos császár ma este ideérkezett.

München, június 19. A dán király este Wiesbádenből ideérkezett. Lépő *Salvator* főherceg és neje ma este Göggingenből ideérkeztek és két órai időzés után tovább utaztak Bécsbe. Lajos bajor herceg ma este magyarországi birtokaira, Sárvarra utazott.

Zárlat, június 19. A Vörös Kereszt nemzetközi igazgatósága elhatározta, hogy a legközelebbi kongresszust 1902 május havában Pétervárot fogja megtartani.

A kínai bonyodalom.

London, június 19. Sanghaiból táviratozzák a következő szenzációs híresztelést: *Tuan* herceg még egyre vezérserepet jászik az udvarnál. Az ő terve az, hogy az udvar utazása közben Hoang-ho tartományban, Kai-fong-fu-ban közhírré teszük, hogy a császárt valók megölték s hogy *Tuan* herceg fia, *Pu-Sing* trónörökös lett a császár. Az özgveg császárné aztán mint régensnő Kai-fong-fu-t jelöli ki új székhelyül. Ilyen módon az európaiak megkérdezése és beavatkozása nélkül lesz elintézve a trónöröklés kérdése. Ha ez a terv teljesen sikerül, az új székváros, Kai-fong-fu és Nanking között vasutat építenek.

A *Standard*nak jelentik Sanghaiból tegnap kelettel, hogy egy *Tienlosiang* nevű kínai katonatiszt sok bazzert gyűjtött maga köré és Csili délnyugati részében sok erődített falu és város lakosságát rávette, hogy szegüljön ellene az adószedésnek. Híre jár továbbá, hogy *Tienlosiang* több harcban megverte a császári csapatokat és hogy a mozgalom *Santungra* is kiterjedhet, ha *Juanszikái* lemond hivataláról.

Hamburg, június 19. Gróf *Waldersee* anguszus 9-ikére várják. A hivatalos fogadtatás a városházán lesz a német császár jelenlétében.

A cár a diákok érdekében.

Pétervár, június 19. A hivatalos lap közlése szerint *Miklós* cár e hó 17-én kelt ukázzal következőképp rendelkezett:

1. Azokat az egyetemi diákokat, akiket a zavarásokban való részvétel miatt az egyetemről kizártak, akik most büntetésül katonai szolgálatot végeznek és származásuknál fogva az első osztályu kedvezményekben részesülnek, vagy olyan testi fogyatkozásban szenvednek, amely őket tényleges szolgálatra alkalmatlanná teszi, a katonai szolgálat alól azonnal föl kell menteni.

2. A többi diákokat, akik most büntetésül katonáskodnak, ismét vissza kell helyezni a katonai szolgálat tekintetében elvesztett jogaikba, tekintet nélkül szolgálatkötelezettségük idejére.

3. Az érvényben lévő törvény rendelkezéseinek megváltoztatása mellett a büntetésül katonáskodó összes diákok eddig leszolgált ideje a szolgálatba lépésüket követő hónap első napjától fogva szolgálati idejükbe beszámítandó.

Jokohama, június 19. Gróf *Waldersee*nek Koban az ott lakó idegenek egy ezüst talat ajándékoztak. Elutazásánál számos előkelő személyiség volt jelen.

Kréta sorsa.

London, június 19. A négy védő hatalom konzuljai *György* herceggel tudatták, hogy *Kréta*nak *Görögországgal* való egyesüléséről nem lehet szó, s biznak a herceg okosságában és lojalitásában, hogy meg fog maradni állásában.

Kölgazdasági táviratok.

New York, június 19. (Terményiödsde.) (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 8 1/2% (8 1/2%), júliusra 8.17 (8.21). Októberre 7.30 (7.33). New-Orleansban helyben 8 1/2% (8 1/2%). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 6.90 (6.90). Stand white Philadelphianban 6.85 (6.85). Refined in Cases 7.90 (7.90). Credit Balances at Oil City 1.05 (1.05). — *Zsír*: Western steam 9.— (9.—). Rohe és Brothers 9.20 (9.20). — *Tengeri irányzata szilárd*. — *Júliusra* 47 1/2% (47 1/2%). *Auguszt*. — (—). — *Szeptemberre* 48 1/2% (48 1/2%). *Buza* irányzata tartott. — *Piros ősi* helyben 78 1/2% (78 1/2%). *Júliusra* 76 1/2% (76 1/2%). *Szeptemberre* 74 1/2% (74 1/2%). Októberre 74 1/2% (74 1/2%). Dec.-re 75 1/2% (75 1/2%). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kávé*: isir Rio 7. sz. 6.— (6.—). *Júliusra* 5.— (5.—). *Szeptemberre* 5.15 (5.15). — *Liszt*: Spring Wheat cears 2.75 (2.80). — *Cukor*: 3 1/2% (3 1/2%). — *Ón*: 28.25 (27.75). — *Rés*: 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, június 19. (Terményiödsde.) (Zárlat.) *Buza* irányzata tartott. — *Júliusra* 69 1/2% (69 1/2%). *Júl.-ra* 69 1/2% (70 1/2%). *Tengeri irányzata szilárd*. — *Júliusra* 43 1/2% (42 1/2%). — *Zsír*: *Júliusra* 8.67 (8.70). — *Szeptemberre* 8.75 (8.80). — *Szalonna* short clear 8.50 (8.45). — *Serlisus*: *Júliusra* 14.80 (14.87). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFELEK.

Nem hittem...

Nem hittem soha, hogy szeretsz majd,
Hogy enyém leszel, kedvesem;
Hogy ajkadra forr majd az ajkam,
Hogy fejed nyugszik keblemen.

S mikor megvalloztad szerelmed
S utána ajkunk összeforrt;
Nem hittem volna soha, soha,
Hogy annyi titkolt könyünk volt.

Sváb Tivadar.

+ **Szent Antal osodája.** Ismeretes hogy Szent Antalnak, akinek névünnepe pár nap előtt volt, térfé-
hez menni óhajító leányok azt az erőt tulajdonít-
ják, hogy őket vélegényhez tudja segíteni. Tudja;
de ha nincs olyan hangulatban, nem teszi meg.
Ezért aztán az illető hölgyecskék mindenféle hize-
géseket követnek el, hogy a szentet jókedvre han-
golyják. Képét friss virágokkal díszítik s előtte ál-
landóan ott ég az örök lámpa. A jó szent azonban
minden kedveskedés ellenére is, akárhányszor érzé-
ketlen marad. A vélegény nem jön. Egy ilyen eset-
ről kapunk most hírt Lisszabonból. Végzetlenül
kedves történet, amelyet a hitbuzgók csodának
minősítenek s amely fölött a hitfelek sem térhetnek
szó nélkül napirendre. — Almeida kisasszonyt évek
óta hevitette a vágy, hogy férjhez menjen; ha
közelgett Szent Antal napja, a legnagyobb tisz-
telettel vette körül mindig a szentet, sőt a leg-
utóbbi évben megtakarított pénzén drága díszt vá-
sárolt s azzal felékesítette Szent Antal kis szobrát.
Mindhiába! Mikor aztán az idén is eredmény
nélkül maradt a szenthez való minden könyörgése,
minden áldozata, elfogta a keserűség, megragadta
a szent gipsz nyakát és a második emeletéről az utcára
hajította a szobrot, mint ahogy némely vadak tesszik
a bálványaikkal. De imé, mi történt! Történetesen épp
abban a pillanatban baladt el az ablak alatt egy csinos
fiatalember, mikor a szobor lepottyant s a mit sem
sejtő fiút a vállán átlaposan megragadta. Dühösen ment
a rendőrségre, ahol pár nap múlva szemben állt a
hepanaszolt szép leánnyal a rendőrtisztviselő előtt.
És most következett a csoda... a meglepetéssel ifjú
három óra múlva Almeida kisasszony vélegénye volt.
Valóban nem bosszu, aminőt igazán csak egy szent
engedhet meg magának. A leánya haragját és tamás-
kodását így fizette vissza jóval. Félő azonban, hogy
e csodának kellemetlen következményei lesznek s a jövő
esztendőben valószínűs szent-zápor fog potyogni az
ablakokból, abban a reményben, hogy a jó szent más
fiatal leányokkal szemben is ily nemesen fogja meg-
bosszulni magát. Lisszabon utcáin mindenesetre vesze-
delmes lett Szt.-Antal napján járn.

+ **Üdülőhelyek és nyaralók Szibériában.** A
rekkenő hősséggel beköszöntött kánikula meglehetősen
aktuálissá tette a nyaralás kérdését s az aztfolt-
olvasztó megleghen — törülgetvén homlokukról a verej-
téket — sokan sóhajtanak föl ekképp:
— Legjobb volna most Szibériában!

Komolyan azonban senki sem gondol arra, hogy
ezt meg is tegye. Pedig hát, ugy lehet, néhány eszt-
endő múlva egészen mindennapi dolog lesz a szibériai
nyaralás, ha az orosz kormány fázadozásait abban az
irányban, hogy a transzbajkálai vidék számos ásvány-
viz-forrásait megnyissa az üdülni vágyó emberiség
ezrei előtt: siker fogja koronázni. E források közül a
legtöbb még fölfedezésre vár s csak az illető közsé-
gek lakossága előtt ismeretes.

Az orosz földművelésügyi miniszter a források
fölkutatására most egy híres balneológust küldött
Transzbajkálába, akinek az lesz a feladata, hogy fel-
kutassa a szibériai vasut mentén fekvő forrásokat és
megállapítsa azoknak ásványos-tartalmát. Ha mindez
meglesz, úgy talán a fürdőző közönség nem fog ide-
genkedni attól a gondolattól, hogy a fehér cár biro-
dalmába menjen nyári üdülésre. Am meglehet, hogy
még sem lesznek látogatók az orosz fürdőhelyek,
mert hisz a fürdőzők nagy része előtt nem a gyógyító-
erejük forrás a legfontosabb, sőt ez talán legkevésbé.
A fő: a toalettek, a mulatságok és a modern fürdők
minden raffiniált élvezete. Ezeket csinálják meg az
orosz fürdőhelyeken s akkor bizonyára boldogulni
fognak akár minden gyógyító forrás nélkül is.

+ **Thais mumiája.** Nagy föltűnést kelt Párisban
Gayet egyiptolog lelete. Antiope régi temetőhelyén, az
ásatások közben állítólag Thaisnek, Nagy Sándor
egykori szerelmes barátnőjének mumiájára akadtak.
Mire azonban az érdekes régiség a gyűjteménybe
bekerült, akkorra ki is derült a nagy tévedés. Nem a
hírneves hetérának hanem Thaisnek, a keresztény
vértanúnak tizenhátszázados maradványait hozta föl-
színre a véletlen. Régészeti szempontból ez is érdekes
lehet, de mégis messze mögötte marad érdekességben
a még sokkal régibb történelmi emlékek. A lelet
behatóbb megfigyelés után föltárja a vértanúságot
szenvetelt keresztény nőnek elszenvetelt történetét.
A mumiá elárulja sok százados nyomait annak is, hogy
lefejeztetés előtt karjait és lábait égeték. A sírjában
elhelyezett pálmabogyók majdnem teljesen ép állapot-
ban maradtak meg.

+ **A pisilantás megszüntetése.** A gyermekek
sűrű pisilantása csak rossz szokás, amelyet azonban
nehéz megszüntetni. Egy boroszlói szemorvos mos;
nagyon egyszerű szert ajánl a pisilantás megszüntet-
ésére. A gyermek egyik szemét ugyanis kendővel be-
 kell kötni. A sűrű pisilantás erre annyira zavarni
fogja a gyermek látását, hogy minden energiájával
küzdjen a pisilantás ellen. Az illető orvos rövid

időn belül két gyermeket gyógyított így meg. Ezen-
kívül még egy módja van a pisilantás megszüntetésé-
nek. A gyermek ugyanis próbáljon fűtyülni. Erre a
pisilantás megszűnik.

+ **Mark Twain és az öngyilkos.** Ismert ötletes
modorában beszéli el a nagy amerikai humorista,
hogyan segédkezett egy ízben egy barátjának az
öngyilkosságánál. Vagy negyven esztendővel ezelőtt
történt az eset, amikor a mai nagy Twain még kicsi
riportere volt egy san-franciskói újságnak. Barátom
— így mondja Mark Twain — épp oly nyomorúsá-
gos helyzetben volt, mint én. De még nyomorultabb
is volt talán, mert költő volt a szerencsétlen és
verseinek nem akadt kiadója. Elvesztett ember-
nek hitte magát és tölem kérdezte, vajjon nem volna-e
legokosabb, ha megölné magát. Ez lelkiismeretbe
vágó kérdés volt. En igennel válaszoltam, mert ha-
zudni nem tudtam soha. S ez volt barátomnak egész
életében a legjobb ötlete. Megvalloam azonban, hogy
mellékgondolataim is voltak. Önző forrásból fakadók.
És vajjon ki nem önző? Én tehát, aki riporter vol-
tam, szenzációra áhítottam. Ha ez a fráter öngyilkossá
lesz, megvan a szenzáció s fényes sikerem lesz.
Mit törődöm ennek az embernek az életével? Micsoda
értéke van egy ember életének s különösen egy költő
életének? A világ könnyen nélkülözheti. Ilyenformán te-
hát nagyon is biztattam a barátomat, hogy pusztuljon a
világból. Csak az volt a kérdés, hogyan végezze ki
magát? A szerencsétlennek voltak némely bolond
ideái az öngyilkosságról, főbe akarta magát lőni. Erre
azonban gondolni sem lehetett. Pisztolyunk nem volt
s pénzünk sem, hogy vehessünk egyet. Barátom te-
hát elhatározta, hogy vízbe full. Együtt mentünk le a
tengerpartra. Mikor épp bele akart merülni a vízbe,
lassan uszva jött arrafelé valami: mintha a sors
küldötte volna: egy mentőőv volt. Hurrah! Ez
pompás lelet. Hiszen ezt zálogba lehet csapni.
Együtt vittük a zálogházba. De barátom megörült: a
zálogházban kapott pénzzel mindenáron revolvert akart
vásárolni, hogy agyonlője magát. A zálogházasnak
is volt egy pisztolya, de nem akarta ideadni ilyen
célra, mig meg nem magyaráztam, hogy társam csak
egy éhes poéta. Ez hatott. A zálogházas utálattal
vegyes szánakozással nézett végig szegény baráto-
mon s átnyújtotta neki a revolvert. Eltávoztunk egy
magános helyre. Barátom halántékára tette a fegyvert
s elűtötte. Én végignéztém. Láttam, hogy a golyó
lyukat ütött a koponyáján s mindazt a szürkés anya-
got kiszakította onnan, ami benne volt. Nagyon kevés
volt. De a lövés nem ölte meg. Csak a költői talentu-
mának volt vége. De e helyett újra használható tárgya
lett az emberi társadalomnak... óh, ha minden poéta
így cselekednék. Sokat ismerek, akinek erre szüksége
volna. S ezeknek ajánlom a mi zálogházunkat. Van
ott még sok pisztoly raktáron.

REGÉNY.

Cine mintye.

— REGÉNY. —

Irta: DÓZSA ENDRE.

A plevnai útközet alkalmából a törökök di-
osóságára kivilágítani a várost, a külön vámerü-
let és magyar nemzeti bank felállításának érdekében
tartott népgyűléssel beveretni a kormányelnök
ablakát, az országos kaszinó egyik szinügyi Mac-
cendának egyik színésznővel kellemetlenségé-
alkalmából macskamuzsikát adni, szóval helyesen
és helytelenül megválasztott célzattal, de tüntetni
mindig.

E folytonos tüntetések alatt az ifjuság a
rendőrséggel állandó harcban állott. Természetes,
hogy a „pátri” becsületes jó szívében a rendő-
ség ellenében állandóan fekete gyűlölet lakozott.

Egyszerre és egyenlő erővel törekedett az
ifjuságban a radikális párt érvényesítésére, a ren-
dőség főnököknek, Thais Eleknek, zsarnoki
hatalma megtörésére és a kormányelnök, Tisza
Kálmán megbuktatására. Mellekesen keresztül
akarta vinni a Balkán-államok egyesítését, a tör-
ök szultán erőteljesebb fennhatóságát alatt, Ma-
gyarország függetlenítését Ausztriától, Lengyel-
ország újrainakítását és egy magyar-török-lengyel
testvérszövetséget.

Egy igen kis csoport volt az ifjuságban a
méréskeltebb elem. Ezeknek politikai ideáljuk
Deák Ferenc volt. Méréskeltségük azonban csak
annyiban nyilvánult, hogy korteskedéseiknél vares
tollak mellett a zöld levélre fehér betűket nyom-
tattak, míg Gyulafi Lukács kortestolla mellett a
a levél is, a betűk is vörösek voltak. Egyébként
különböztetés alig volt különbség közöttük. Ott vol-
tak a Komlóban a török-magyar barátságról tar-

tott lelkes szavallatoknál, ott voltak a plevnai
útközet örömeire a kivilágítás rendezésében. Eppen
egy keverték a társalgást egy-egy felkapott török
szóval, éppen olyan kintartással viselték a vörös
fezzet, legfennebb nem vettek részt a magyar
nemzeti bank és külön vámerület felállításában és
ezzel kapcsolatosan a kormányelnök ablakainak
beverésében.

E mérsékelt csoportnak vezetője Galam-
bodi Andor volt. Arányos vegyülése a német ér-
zelemességnek a magyar temperamentummal. Még
alakjában is fel lehetett találni egy atyjának, Ga-
lambodi Miklósnak, mint anyjának Göttersen
Zelma bárónőnek jellegzetes vonásait. Attetsző
fehér arc, hajlékony, szinte idegesnek látszó ter-
mete anyjára vallott. Göndör fekete haja, fekete
szeme, széles vállai atyjára emlékeztettek.

Garcon-lakása, egy tágas hónapos szoba a
Lipót-utcaiban azon kétemeletes épületben volt,
mely a szomszéd épülettel mintegy hajlott szög-
ben állt.

E némileg rézsut fekvés az épület ablak-
sórát csaknem teljesen reá vetette az Angol kis-
asszonyok nevelőintézetére. A második emeletől
tisztán be lehetett látni az Angol kisasszonyok
internátusának apró szobáiba, a nagy étterembe,
a refectóriumba.

A tiszteséges öreg épület vasrácsos kapu-
jával, komor apró ablakaival, oldalán mintegy ör-
gyánát felállított lapos tetejű tornyaival, a to-
rony alatt vágott templom bejáratnál komor szen-
tek domborművű szobraival, ama vén kotlóshoz
hasonlított, melynek kopottas szárnyai alól fényes
szemű, aranytollazatú apró esikék mosolyogva ka-
csintanak ki az életbe, a napvilágra.

Az it ucasorra néző ablak hol az első, hol
a második emeleten, hol itt, hol ott megtelt mo-
solygó, ingerkedő fiatal lányarcokkal. Olykor
szétrebentek egyik ablaktól, hogy a másiknál
ismét összegyűljenek.

Eppen így telt meg Galambodi szobájának
két ablaka ilyenkor egymás hegyén-hátán tolongó

serkedező bajszu alakokkal, az egyetemi mérsé-
keltebb csoport tagjaival.

A mérsékelt csoport tagjai ugyanis, nem
minden vonatkozás nélkül az átelleni mogorva
épületre — gyakran gyülekeztek össze Galambodi
Andornál.

A gyülekezésnek legfőbb ürügye az volt,
hogy többen a fiuk közül Galambodihoz hozták
vívó eszközeiket, a tágas, nagy, kétablakos szobát
alkalmasnak találtán vívógyakorlatokhoz. E
bajvivásoknak az átellenes ablakokból az Angol
kisasszonyok növendékei állandó közönségül
szolgáltak.

Igen érdekes közönség volt. Hol bátorító,
hol tiltakozó mozdulataikkal élénk részt vettek
az ütközetekben. A győztesnek maradt fiatal em-
ber az ablakhoz állva kardjával áttiszteltgett a
leányok felé. Megesett ilyenkor, hogy egy másik
fiatalember hátulról ráemelte kardját, mintha üti-
akarná a győztest, szemével és taglejtésével kér-
dezve, hogy ütheti-e? A fiatal lányok intettek
ugyan, hogy ütheti, de előlérbe toltak maguk
közül egyet, mindig tudták kit, ki aztán égő szem-
mel, kipirult arcával, hol tiltakozott, hol összetett
kezekkel könyörgött a szerint, amilyen vérmérsék-
lettel birt. Az ilyen védelem a legerősebb táma-
dás volt és sokszor ütött mélyebb sebet, mint amit
elhárítani akart.

Most is igen sokan voltak együtt Galambodi
Andornál. A vívás már nagyban folyt, habár a
házigazda nem volt otthon. Az ősi vorfény
besütött az ablakon. A vívó páron kívül a többi
fiatalember mosdó szekrényen, diványon, ágyon
szerte szét furesábbnál furesább helyzetekben
ülve, hintázva, hajladozva, heverve vitakozott,
bírálgatott, énekel, fűtyült, kinek mihez kedve
volt. Az ablakokhoz azonban nem toladott egy
sem. Az a vívó párnak, illetve az átelleni ablak-
ból átnéző fiatal lányoknak volt fenntartva.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A pénzügyminiszter rendelete. A bécsi Pol. Corr.-nek jelentik Budapestről, hogy Lukács László pénzügyminiszter legközelebb utasítani fogja a pénzügyigazgatóságokat, hogy csatlakozzanak az osztrák-magyar bank giro-forgalmához. Popovics miniszteri tanácsos, aki hosszabb időt át tanulmányozta Berlinben a német birodalmi banknak az állami pénzkezelésben való közreműködését, most terjedelmes emlékiratban számolt be tapasztalásairól és ezzel kapcsolatosan részletes tervezetet mutatott be a miniszternek az említett reformra vonatkozólag. Az állami pénzkezelésnek messzebbmenő átruházása az osztrák-magyar bankra ez idő szerint minosztérve véve. Az államadósságok kamatainak kifizetésére szükséges aranybeszerzésének módjait tekintetében sem fog változás történni. Ellenben aligha lesz kikerülhető, hogy annak idején a készletek felvételekor a kormányok szabad pénztári készleteiket rendelkezésére bocsássák a jegybanknak. Ezt azonban — ami különösen kiemelendő — nem szabad a banknak adott kedvezménynek tekinteni. A kormányokat csak a kamatláb-politikára való tekintet vezeti, amennyiben annak irányítása annálval nehezebb, minél inkább csökkenti a bank befolyását a pénzpiacra és minél inkább akadályozzák, hogy a bank mint központi regulátor működjen. Természetes, hogy ez átalakulás után az államnak még fokozottabb mértékben kell ügynie arra, hogy a bank kamatpolitikájában esetleges más befolyásokkal szemben kiváltságosan a közgazdasági szükségletek legyenek mérvadók.

Az Országos Iparegyesület végrehajtó-bizottsága tegnap Matlekovits Sándor v. b. t. t. enkötele alatt ülést tartott, amelyen Gelléri Mór igazgató utalt arra, hogy a vendéglők jövő évi nemzetközi kongresszusának Budapestben való megtartását a székesfőváros polgármesterei már hivatalosan tudomásul vették. Tekintve, hogy az erre az alkalomra tervezett nagyszabású élelmiszer-kialltásra a viszonyok nem mutatkoznak kedvezőnek, de viszont sok érdekes specialitáson van, amelyet a külföldön terjesztési érdemes volna, azt indítványozza, hogy a kongresszus alkalmával mutassák be a magyar élelmiszer-specialitásokat. A bizottság az indítványt elutasította. Az Iparegyesület, amely nemrégiben melegen megvédte a magyar tanszerkészítő iparágak érdekeit, ezeket az iparágakat felkarolása végett egy zsebkönyvecske alakú füzetet ad ki, amely magában foglalja az összes hazai tanszerkészítőket neveit, telepének helyét, készítményeinek felsorolását és védjegyeit. Az iskolai füzeteket, irkákat, rajztűbőket előállítású cégek védjegye mellett a hozzávaló papírt készítő magyar gyár védjegye is feltüntetendő lesz. A füzet megjelenését olyan időre tervezik, hogy legkésőbb augusztus 15-ig az összes iskolai ügynöknek megküldhető legyen. Az egyesület fölterjesztése következtében a hadügyminiszter kiutasította helyezte, hogy ezután a pályázatokkal olyan időben fogadják közölni, hogy a szállítási elnyerése és megkezdése között legalább 2 hónap maradjon. A székesfőváros tanácsa megküldte az egyesületnek a millenniumi alapítványból létesítendő népművelési vonatokhoz az illetékes ügyszókat által kidolgozott tervezetet. A bizottság kiadta tanulmányozás végett Neuschloss Marcell bizottsági tagnak. Leitersdorfer Lipótnak a timárszakiskola tanszármal uton való létesítésére vonatkozó indítványát átadták a bórpari szakosztályhoz. A szegedi országos cipész-kongresszusra Gelléri Mór igazgatót és Krassó Jánost, a cipészipari alosztály elnökét küldötték ki. Ezeket kívül Gelléri Mór igazgató és dr. Soltesz Adolf tükár több folyó ügyről tettek előterjesztést.

Gyapjúvásár Miskolcra. Miskolcra jelentik: A gyapjúvásár ma kezdődött meg. A vásárt Liechtenstein József, a Hatalmítész elnöke nyitotta meg. A földmívelési minisztériumot Rodiczky igazgató, az országos magyar gazdasági egyesületet Szilassy tükár, a miskolci kereskedelmi és iparkamarát Radányi elnök képviselte. A vásárra majdnem négy száz bál gyapjút hoztak, amelynek mosása sikerült és minősége kielégítő, kivált katonai posztógyártáshoz. A vevők osztrák gyárosok, budapesti és vidéki kereskedők. A vásár a nyomott irányzat következtében lanyhán indult. A vevők tartózkodtak. A délig eladott egy nyireti gyapjút 58-65 forintot, egészen finom urasági gyapjút 70 forintot fizettek bécsi mázsánként. A vásár ezután kivételesen két napig tart.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségeket jelenti: Virányi J. Imre kereskedő Budapest, Sonnenberg Adolf kereskedő Újpest, Sigal Zsigmond ruhakereskedő Lemberg Mazanek F. Adolf kereskedő Brassó, Knottek Vilmos kereskedő Donawitz, Sindzinski István pék Lemberg, Winkler Gyula bejegyzett kereskedő (hagyaték) Budapest (Dávid-utca 2. szám), Janosch Károly esernyő-készítő Bécs.

Szénárak. A kontingens nyersszén ára Budapestben pénzben 42.— korona, áruban 42.50 korona. Bécsben 40.20 korona pénzben, illetve 40.60 korona áruban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székesfővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi június 19. Készlet

150 darab. Erkezett 436 darab. Összesen 706 darab. Eladott 500 darab. Maradt 206 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 82—88 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 84—88 koronáig, 320—380 klg. sulyban 80—86 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 74—80 koronáig. — Malac — — — korona. A vásár hangulata lanyha volt.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, június 19.

Mérsékelt vételkedv mellett ma 16.000 méter-mázsa buza került forgalomba változatlan árakkal. Zárlat felé a hangulat kedvezőbbre vált.

Rozs elhanyagolt.

Egyéb gabonaneműekben mérsékelt volt a forgalom.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 300 mm. 78 k. 8 K. 22½ f., 100 mm. 78 k. 8 K. 20 f., 400 mm. 77 k. 8 K. 22½ f., 100 mm. 77 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 76 k. 8 K. — f., 100 mm. 75 k. 7 K. 72½ f.

Pestmegyei: 900 mm. 80 k. 8 K. 40 f., 100 mm. 74 k. 7 K. 75 f.

Makói: 1700 mm. 79 k. 8 K. 47½ f., 3000 mm. 78 k. 8 K. 25 f.

Hartai: 2200 mm. 76 k. 8 K. 02½ f.

Marosi: 2000 mm. 78 k. 8 K. 15 f.

Fehérmegyei: 100 mm. 74 k. 7 K. 75 f.

Bánsági: 260 mm. 74 k. 7 K. 65 f.

Temesvári: 3200 mm. 74 k. 7 K. 60 f.

Mind három hónapra.

Rozs: (Uj.) 100 mm. 7 K. 27½ f., parit., 500 mm. 7 K. — f., parit. júliusi szállításra.

Zab: 100 mm. 7 K. 80 f., 100 mm. 7 K. 65 f.

Készpénzfizetés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde sokak szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm árá		Kilós	Kilogramm árá	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki	0	76	4.0	7.50	80	8.25
"	"	77	7.50	8.1	0	0
"	"	78	8.65	8.15	82	—
"	"	79	8.15	8.25	—	—
Fehérmegyei	0	75	7.80	7.10	80	8.15
"	"	77	7.80	8.45	81	0
"	"	78	7.95	8.05	82	—
"	"	79	8.05	8.15	—	—
Pestvidéki	0	76	7.85	7.90	80	8.15
"	"	77	7.85	8.05	81	0
"	"	78	7.95	8.05	82	—
"	"	79	8.05	8.15	—	—
Bánsági	0	76	7.80	7.70	80	0
"	"	77	7.80	7.75	81	0
"	"	78	7.85	7.95	82	—
"	"	79	8.05	8.15	—	—
Bácskai	0	76	7.85	7.80	80	0
"	"	77	0	0	81	—
"	"	78	0	0	82	—
"	"	79	0	0	—	—

Egyéb gabonaneműek		Kilós	50 kilogramm árá	
			K.-tól	K.-ig
Rozs	uj elsőrendű	70—72	7.25	7.40
"	másodrendű	—	7.15	7.25
Arpa	takaromány	—	0.40	0.75
"	ágonai való	—	0.10	0.20
"	szőlőszára való	—	0.40	—
Zab	—	30—41	7.30	7.70
Tengeri	bánsági	—	—	—
"	másanemű	—	5.45	5.60
Repece	uj káposzta	—	—	—
"	bánsági	—	—	—
Köles	—	—	5.10	5.80

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek:

Buza októberre . . . 7.90—8.——8.02—8.03—8.05
Rozs októberre . . . 7.32—7.33—7.35—7.36—7.37
Zab októberre . . . 6.22—6.23—6.24—6.25—6.28
Tengeri júliusra . . . 5.45—5.46—5.47
Májusi tengeri 1902. . . 5.12—5.14
Augusztusi repece . . . 13.20—13.25

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre . . . 8.09 " 8.10 "
Rozs októberre . . . 6.90 " 6.91 "
Zab októberre . . . 6.23 " 6.29 "
Tengeri júliusra . . . 5.46 " 5.48 "
Májusi tengeri 1902. . . 5.12 " 5.14 "
Repece augusztusra . . . 13.15 " 13.25 "

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza 1901. októberre . . . 8.09—8.10
Rozs októberre . . . 6.89—6.90
Zab októberre . . . 6.23—6.29
Tengeri júliusra . . . 5.46—5.47
Májusi tengeri 1902. . . 5.12—5.17
Repece augusztusra . . . 13.15—13.25

A budapesti értéktözsde.

A mai előtőzsde, a tegnap esti záratokhoz viszonyítva, csaknem változatlanul nyit meg, azonban az üzletlenség következtében az árak némi esőket szenvedtek és ismét a bányadi hangulat lépett előtérbe.

A helyi piacon minden csendes lefolyású volt. Közuti vasut a tegnapi árnál volt a forgalom tárgya és jelzálogbankban is volt 1—2 korona emelkedés észlelhető.

A déli tőzsde, mint rendesen, az előtőzsde

bágyadtságát követve, még gyengébb árakat hozott felszínre. A forgalom igen korlátozott volt.

Valuták és érváltók változatlanok.

Az előtőzsde ingadozó irányzatú.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 668.—669.50. Osztrák hitelrészvény 663.25—664.50. Államvasuti részvény 662.75—664.25. Közuti vasut 587.—590.—korona.

A déli tőzsde gyenge.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 665.25—668.75. Osztrák hitelrészvény 660.50—664.75. Államvasuti részvény 657.—663.25. Jelzálogbank 443.25—449.—. Közuti vasut 584.50—586.—korona.

Forgalomba került tovább: Kereskedelmi bank 2440.—. Saigótarjáni 570.—. Városi vasut 295.—297.—korona.

Utőtőzsde. A 4 órai záratok maradt:

Osztrák hitelrészvény 665.50. Magyar hitelrészvény 668.50. Leszámitoló 428.—. Rimamurányi vasúti részvény 479.—. Osztrák-Magyar államvasut 660.50. Közuti vasut 584.—. Villamos vasut 295.—korona.

A budapesti terménnytőzsde.

A terménnyüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terménnyüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar —.—, korona, vörös erdélyi —.—, korona, vörös bánsági —.—, korona, közepesemű —.—, korona, nagyszemű —.—, korona. Disznózsír: budapesti 49.50—50.—, korona, vidéki —.—, korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki —.—, korona, városi 4 darabos 40.50—41.—, korona, 3 darabos 42.50—43.—, korona, füstölt —.—, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.—, 12.25 korona 120 darabos —.—, korona, 100 darabos 13.25—13.75 korona, 85 darabos 15.—, 15.50 korona, azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50—11.—, korona, 100 darabos 11.75—12.25 korona, 85 darabos 13.25—13.60 korona. Szilva: szlavóniai 19.25—20.—, korona, szerbiai 17.75—18.25 korona, azonnali való szállítással.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, június 19. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A mai határidő megnyitakor semmi olyan körülmény nem jelentkezett, ami a tevékenységet élenkitette volna és az üzlet csöndesen kezdődött, sőt az árfolyamok még némileg gyöngültek is; később azonban, állítólag a Bácskából érkezett kedvezőtlen jelentések következtében, vásárlási kedv jelentkezett s az irányzat annyiban szilárdult, hogy záratok buza és rozs 5, tengeri általában 3 fillérrel javult, zab pedig megtartotta tegnap esti magasságát.

Köttetek: Buza őszre 8.30—8.29—8.36, rozs május—júniusra 7.98—7.97—7.98, rozs őszre 7.28—7.27—7.31, zab őszre 6.55—6.57 tengeri május—júniusra 5.67, július—augusztusra 5.71—5.72, szeptember—októberre 5.90—5.91, buza május—júniusra 8.05 8.10, repece augusztus—szeptemberre 13.65—13.75 K. Felmondottak 1000 mm. búzát és tengerit. Záratok maradtak: Buza őszre 8.39—8.38, rozs őszre 7.32—7.31, tengeri szeptember—októberre 5.90, zab őszre 5.60—5.61 K.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsdén nagyon gyenge volt az üzlet.

Déli tőzsde is kedvtelenül indult.

Zárlat teljesen gyenge és lehanyagolt.

Bécs, június 19. (Magyar értékek zárlata.) 4½/0-os aranyjárdék 117.95. Ísraeli és szegedi kölcson sorsjegye 144.50. Magyar vasúti kölcson ezüstben 100.60. Magyar keleti vasúti Állami kötvény 119.50. Magyar eszmétőlő és pénzügybank —.—. Rimamurányi vasútrészvény 475.—. Magyar koronajárdék 92.85, 4½/0-os Magyar földteherm. kötvény 92.—. Magyar hitelbank részvény 663.50. Magyar nyeregemű kölcson sorsjegye 174.—. Kassa—oderberg vasúti részvény 354.—. Magyar kereskedelmi bank 2432.—. Magyar cukoripar 1770.—.

Bécs, június 19. (Osztrák értékek zárlata.) 4½/0-os papírbárdék 98.15, 4½/0-os osztr. aranyjárdék 118.—, 1860-os sorsjegye 139.75. Osztrák hitelrészvény 398.25. Angol-osztrák bank 277.—. Bécsi bankkegyelet 473.—. Osztrák-magyar bank 1670.—. Déli vasut 101.50. Dunagőzhajózási részvény 798.—. Dohányrészvény 286.—. Cászar- és királyi arany 11.33. Német bankváltók 117.50. 4½/0-os ezüst járdék 98.—. Osztrák koronajárdék 95.75. 1864-iki sorsjegye 208.—. Osztrák hitelintézet részvény 661.—. Unionbank 552.—. Osztrák Landerbank 408.—. Osztrák-magyar Államvasut 656.—. Elbavölgyi vasut 488.—. Alphei bányarészvény 457.—. 20 irank. arany 19.05. Londoni váltó 239.80. Bécsi Tramway, Lift B. 244.—. Bécsi Tramway Lift A. 247.—. Lipót kobó —.—. Az irányzat bágyadt.

Bécs, június 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a záratok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 665.—. Magyar hitelrészvény 667.—. Angol-Osztrák bank 278.—. Bécsi bankkegyelet 473.50 Union bank 533.—. Landerbank 409.—. Osztrák-magyar államvasut részvény 659.—. Lombard 102.—. Elbavölgyi vasut 488.50. Északnyugati vasut részvény 476.—. Dohányrészvény 288.—. Rimamurányi vasut 477.—. Alphei bányarészvény 460.—. Májusi járdék 98.15. Magyar koronajárdék 92.85. Török sorsjegye 105.50. Német birodalmi márka 117.55—52. Napoleon d'or 19.05.

Külföldi értéktőzse.

Berlin, június 19. (Tőzsdei tudósítás.) Az irányzat eleinte csekély veltetkedv mellett nyugodt volt, később a császár beszédére szilárdabb lett, de azután ismét gyengült a villamosági részvények hanyatlása nyomán támadt kedvetlenség miatt. Járások szilárdak. A második tőzseóránban az irányzat csekély forgalom mellett kissé ingadozó volt. Magánészámítások kamatláb 3 1/2 százalékos.

Berlin, június 19. (Zárlat.) 4 1/2%-os papíráradék 98.40. 4%-os osztrák aranyárjádék 100.40. Előváltási vasút —. Magyar koronárjádék 93.75. Osztrák-magyar államvasút 1.0.75. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 84.95. Magyar vasút beruházási kölcsön 103.10. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 179.90. Általános villamosági Edison 200.50. Gelsenkirchen 169.90. Laura-kohó 198.50. 4 1/2%-os ezüstárjádék —. 4%-os magyar aranyárjádék 99.25. Osztrák hitelrészvény 207.50. Déli vasút 24. Károlyi Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216. —. 4%-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járadék 97. —. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust —. Harpeni 173.40. Az irányzat gyenge.

Berlin, június 19. (A Budapesti Napló tudósításának távlatára.) Esti forgalom. 4%-os magyar aranyárjádék —. Magyar koronárjádék —. Osztrák hitelrészvény 208.40. Osztrák-magyar államvasút 141. —. Déli vasút 24.10. Eszaki vasút 216. —. Előváltási vasút —. Orosz bankjegyek készpénz —. Buschlehradi —. Orosz bankjegyek —. (Ultimo.) Lombard —.

Hamburg, június 19. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstárjádék 97.80. 1860. sorsjegye 140. —. Déli vasút 24.45. 4%-os osztrák aranyárjádék 100. —. Osztrák hitelrészvény 208.40. Osztrák-magyar államvasút 141. —. Olasz járadék 96.75. 4%-os Magyar aranyárjádék 99. —. Az irányzat szilárdabb.

Frankfurt, június 19. (Zárlat.) 4 1/2%-os papíráradék 98.30. 4%-os osztrák aranyárjádék 100.40. Magyar koronárjádék 93.75. Osztrák-magyar bank 120. —. Déli vasút 24.30. Előváltási vasút 125. —. Londoni váltóár 209.87. Bécsi bankjegyek 119.50. Villamos részvény 125. —. 3%-os magyar aranykölcsön 83.30. 4 1/2%-os ezüstárjádék —. 4%-os magyar aranyárjádék 99.10. Osztrák hitelrészvény 208.20. Osztrák-magyar államvasút 142.10. Eszaki vasút 218. —. Bécsi váltóár 849.50. Párisi váltóár 809.50. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 234. —. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, június 19. (A Budapesti Napló tudósításának távlatára.) Ártolymok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 208.50. Német bank —. Discont 179. —. Berlini kereskedelmi bank 143.50. Gelsenkircheni 170.90. Harpeni 166.75. Laura-kohó 199.50. Olasz járadék —.

Páris, június 19. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút 716. —. 4%-os osztrák aranyárjádék 100.15. Osztrák Landerbank —. 3%-os francia járadék 100.22. Ottománbank 551. —. 3 1/2%-os francia járadék 101.35. Alpesi bányarészvény —. Déli vasút —. 4%-os magyar aranyárjádék 100.90. Párisi bankrészvény 1098. Olasz járadék 98.30. Francia törlesztési járadék —. Osztrák földhitelintézet részvény —. Török dohányrészvény 318. —. Az irányzat javult.

Budapest-kőbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

Június 18. A sertésüzlet irányzata lanyha.

A) Hússal sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párkint 400 kilogramm felüli súlyban) 76—78 fillér. Öreg közep (párkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fiatal nehéz (párkint 320 kilogramm felüli súlyban) 82—84 fillér. Fiatal közep (párkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 83—85 fillér. Fiatal könnyű (párkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. II. Magyar szedett: Nehéz (párkint 280 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (párkint 240—280 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (párkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. III. Romániai: Nehéz (párkint 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (párkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (párkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. IV. Romániai eredetű (Stachi). Nehéz (párkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (párkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. V. Szerbiai: Nehéz (párkint 260 kilogramm felüli súlyban) 80—82 fillér. Közép (párkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 78—80 fillér. Könnyű (párkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 80—82 fillér.

Sertésleltétel szám 1901. június 17. napján volt készlet 53 695 darab. — 1901. június 18. napján felhajtatt 502 darab. 1901. június 18. napján elszállított 276 darab. 1901. június 19. napjára maradt készletben 53 921 darab.

Napirend.

Napló. Csütörtök, június 20. — Római katolikus: Szilveszter pp. — Protestáns: Szilveszter. — Görög-orosz: (június 7.) Teodót pk. — Zsidó: Sivan 3. — Nap két: 3 óra 47 percek. — Nyugvás: 7 óra 43 percek. — Hold két: délelőtt 8 óra 16 percek. — Nyugvás este 10 óra 5 percek.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor.

A közoktatásiügyi miniszter fogad délután 4 órakor. Az igazságügyi miniszter fogad délután 4 órakor. A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor.

Az osztályosok járási házai délelőtt 9 órakor. Nemzeti Múzeum. Természettörténeti nyitva van délelőtt 9 óráig délután 1 óráig. Többi társai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Mezőgazdasági kiállítás (Párisból hazahozott tárgyak) az Iparcsarnokban. Délelőtt 10 óráig este 7 óráig. Belépődíj nincs.

A Nemzeti Szalon kiállítás d. e. 9 óráig este 7-ig. Belépődíj 50 fillér.

Országos Képtár az Akadémiában zárva. Iparművészeti múzeum kiállítása délelőtt 9 óráig 1-ig. Technológiai iparmúzeum d. e. 9-1-ig.

Mezőgazdasági Múzeum d. e. 9-1-ig. Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut. 14.) nyitva délelőtt 10 óráig délután 1 óráig.

Közelédesi múzeum zárva. Az Akadémia Goethe-szobája zárva. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 12 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 óráig 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3-8-ig. Alakkeri a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, június 19.

Felső-Olaszország felett önálló légnyomási depresszió képződött, míg a tegnapi minimum a Krim-félsziget táján van. A magas nyomás egyfelől délre, és innen terjeszkedik az Északi-tenger felé, másfelől pedig Finnország felett vesztegel.

Az idő Európaszerte túlnyomóan borús és Felső-Olaszországban és annak környékén esős. A hőmérséklet egész Közép-Európában ma is igen alacsony.

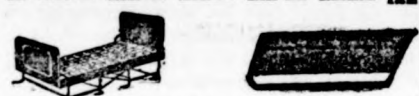
Házunkban csupán északon és nyugaton voltak kisebb esők. A hőmérséklet ma reggel valamelyest emelkedett.

Küldés: Esős idő várható jelentékeny hőváltozás nélkül, később megkülönböztető eszaki nyitások hűsödést hozhatnak.

Vizállás.

	Jan. Jun.		Jan. Jun.
	18. 19.		18. 19.
	méter		méter
Inn	Schöding	3.18	2.40
Duna	Pannón	4.07	3.24
•	Lina	1.63	1.41
•	Bécs	0.54	1.28
•	Pozsony	2.37	2.42
•	Komárom	2.08	3.00
•	Budapest	2.50	2.40
•	Paks	1.54	1.81
•	Mohács	2.71	2.00
•	Győr	0.00	3.76
•	Ujvidék	2.09	3.07
•	Pannónia	2.40	2.35
•	Győr	2.87	2.30
•	Magyarfalva	0.68	0.68
•	Zsolna	1.60	1.01
•	Trencsén	1.01	0.93
•	Szabolcs	1.14	1.34
•	Sz. Gothárd	0.10	0.10
•	Sárvár	2.40	0.37
•	Győr	2.38	2.60
•	Pettan	3.06	2.60
•	Zákány	1.76	1.71
•	Bács	2.42	3.16
•	Eszék	0.00	0.00
•	M-Szardah.	0.10	0.10
•	Zágráb	0.00	0.00
•	Szabolcs	3.41	3.41
•	Mitrovica	2.15	2.15
•	Décs	0.46	0.40
•	Szatmár	1.22	1.16
•	N-Majény	0.00	1.22
•	Munkács	0.48	0.18
•	Laborca	0.35	0.35
•	Ungvár	0.82	0.70
Tisza	M-Siget	0.86	0.66
•	Tekelen	0.89	0.69
•	V-Namán	1.39	1.77
•	Tisza	1.39	1.63
•	Szolnok	1.70	1.88
•	Csongrád	1.95	1.95
•	Szeged	2.14	2.00
•	Török-Bécs	1.16	1.94
•	Titel	3.05	3.01
•	Barda	0.60	0.60
•	Topolya	0.80	0.80
•	Bodrog	1.68	2.22
•	Sajó	1.72	1.82
•	Hornád	1.13	0.69
•	Bereg	0.30	0.14
•	B-Hajdú	1.12	0.97
•	Kőrös	0.00	0.00
•	N-Vár	0.39	0.39
•	Békányos	0.68	0.68
•	Tunke	0.80	0.20
•	Gurubán	0.60	0.58
•	Borjony	0.69	0.59
•	Békes	0.18	0.18
•	Gyoma	1.90	1.68
•	Gy-Fehérvár	0.74	0.53
•	Borsod-A	1.32	1.32
•	Soborján	0.00	0.00
•	Arad	0.68	0.62
•	Makó	1.30	1.23
•	K-Kövid	1.06	0.64
•	Kisvárd	0.68	0.68
•	Temesvár	0.34	0.00
•	Bécs	0.49	0.50

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP... PAP... PAP...

1. Székhelyi vasgőz 8 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db
1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db	1. sz. szőnyeg 4 db

GICHNER JANOS
paplan, matrác és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vas-
bútor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendelések pontosan eszakihoz, nem tévedő árak kicserélte-
nek vagy a név szerint.

Titkos betegségek ellen

20 évi, részben katonaiorvosi (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvosi
tapasztalataim után legmeglehetősen ajánlható

D.R. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézete
IV. Kigóy-utca 5. I. em. Klotild-palota
(Átjáróház és lift használat).

A legelismertebb húgyvesztési betegségeket, legsu-
lyosabb húgyhólyagbetegségeket, bűjösseket, sebeket,
syphilist, az onfektuozitást utóbbait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legjobban bizonyított fel-
karolt és határozottan pártatlan sikerrel

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magánorvosok, nőknél fehérfolyást befec-
kentőseknél, a legmagasabb bűjössegeket,
valamint ifjúkori bűjössegek következtében be-
állított ideg és ennek utókövetkezményeképp létre-
jött húgyvesztéseket gyógyít a legújabb gyógy-
mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7—8 óráig
Nőknél ugy mint férfiaknál külön be és kijáratt
Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltunk; eset-
leg gyógyszerrekről is gondoskodva lesz.

A legolcsóbb vizsgai jutalomkönyvek.

Kis Könyvtár

Szerkeszti: Benedek Elek.
A legjobb ifjúsági elbeszélések gyűjteménye. Csi-
nos, czimképes kötésben.
EGY-EGY KÖTET ÁRA 40—50 FILLÉR.
Kiadja: LAMPEL R. (WODIANER F. és FIAI)
cs. és kir. udv. könyvkereskedése, Budapest, Andrássy-út 21.

Az eddig megjelent sorozat a következő:

1. sz. Jókai Mór. A cseresyer-
mek. 40 fillér.
2. sz. Benedek Elek. Mesék és
történetek. 40 fillér.
3. sz. Gaál Mózes. Egy pályabáz
története. 40 fillér.
4. sz. Bárdossy-Abonny. A szá-
bad egy álma. 40 fillér.
5. sz. Sziklay János. Hany
Isók története. 40 fillér.
6. sz. Sebestény Károly. Frä-
ter György élete. 40 fillér.
7. sz. Gaál Mózes. Két falusi
történet. 40 fillér.
8. sz. Benedek Elek. Várhegyi
Zoltán. 40 fillér.
9. sz. Somogyi Béla. A legna-
gyobb magyar. 40 fillér.
10. sz. Gaál Mózes. Az urfi. 40 f.
11. sz. Révay Pál. A szunyog-
király fia. 40 fillér.
12. sz. Földes Géza. Dinka és
Danka. 40 fillér.
13. sz. Márkus Miksa. A kis
utazók. 40 fillér.
14. sz. Bánfi János. Regék és
mesék. 40 fillér.
15. sz. Földes Géza. A beszélő
arany. 40 fillér.
16. sz. Várnai Sándor. Az ár-
vák. 40 fillér.
17. sz. Böngér János. Az álla-
tok beszélnek. 40 fillér.
18. sz. Sebestény Joh. Apró törté-
netek. 40 fillér.
19. sz. Földes Géza. Szibériai
képek. 40 fillér.
20. sz. Sziklay János. Azok a
jó rátkutók. 40 fillér.
21. sz. Gaál Mózes. Sebés. 40 f.
- 22—23. sz. Benedek Elek. Több-
sincs királyfi. 1 kor.
24. sz. Roboz Andor. Történe-
k az iskolából. 50 fillér.
25. sz. Gaál Mózes. Vig elbe-
szélések. 50 fillér.
26. sz. Vörösmarty. Apróbb elbe-
szélések. 50 fillér.
27. sz. Csulak Lajos. Székely-
földön. 50 fillér.
- 28—29. sz. Gyuláné Baksey
Julia. Tündérmesék. 1 k.
30. sz. Gaál Mózes. Két ifju-
sági szomorú. 50 fillér.
31. sz. Benedek Elek. Két törté-
net. 50 fillér.
32. sz. Módszós Imre. Ut az
ingoványon. 50 fillér.
33. sz. Egri. Bobokás története.
50 fillér.
34. sz. Benedek Elek. Történe-
k öregemberekről. 50 f.

(Férfiak ingyen kapnak)

olyan új találmány orvosságát, mely az elvesztett erő
újra megerősíti. Próbacsomagot a egy száz oldalas könyvet
postán, jó becsmarolva, ingyen kapják mindazok, akik
kérnek. Ez a legbiztosabb és leghatékonyabb orvosság, mely
megmentett ezeket, akik fiatalok, akik fiatalok, akik fiatalok,
nem bajban, szilárdan, valamint elvesztett férfierőben
szereznek. Ez okból elhatároztuk az intézet, hogy egy
ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt
mindenkinek ingyen küld. Ezzel a csomaggal a baj
onnan gyógyítható a mindazok, akik a fiatalok, akik fiatalok,
szilárdan megerősíti az erőket, szilárdan megerősíti az erőket,
vagy krónikus bajokban szenvednek, ottan gyógyítható
meg. Ez a gyógyszer, amelyet küldök, a szerkezet
hat, a nő a megerősítés szükséges, csodálatos eredmény
nyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal
egyenként irat a State Medical Institute az alatt jelzett
címrre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet
egynél több szokat akar megmondani, a kik keresni eljöl-
hat az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag meg-
mutatja, hogy milyen könnyen gyógyítható ebből a rete-
mentés bájolt otthon. Az intézet kivétel nem tesz. Min-
denki irat, ez a szerkezet, amelyet küldök, a szerkezet
mellett postafordulattal egy ingyen csomag orvosságot
kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag
oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki
nem fogja megmondani. A levelet így kell címezni:

State Medical Institute,
9 Elektron Building, Fort Wayne, Ind. Amerika.
A levelek mindig bérmentesen küldök.

Fairbanks

mérleg és gépgyár r.t.
Budapest, Andrássy-ut 14.

Gyár: Váci-ut 156.

ajánlja:
Szőlő, bor és mezőgazdaságok
céllajra kiválóan alkalmas elis-
mert kitűnő mérlegeit.

Megrendelések közvetlen iródnakhoz
Andrássy-ut 14 sz. intéződnk.

Gazdasági egye-
sületi tagok tete-
ményben
részvettettek.

Igen kellemetlen vendég

lakostársakban, de főleg az ágyakban a poloska. Ezen utá-
latozást látni volt megnevezhető céllal, mert számtalan szer-
kezet, melyet a legújabb technikával készített, mely a szor-
dára a sok szerszám, nagyban vártokban állg társai lakást,
mely ezen utálatos férgetől ment legyen.

Husár gyógyszerész-féle „Poloskát”
az egyfelől szer, mely biztosan hat, mert nemcsak az
elő állatot, hanem annak petéit is teljesen megsemmi-
síti 1 üveg „Poloskát” elegendő együtt 1 kor. 50 fillér.
Szálalóknak 15 üveg 22 korona helyett csak 15 koro-
nára bérmentesen küldött meg. — Kapnát:

Husár A. vegy. laboratóriumában Budapest-Ujpest.
Templom-tér 84. sz. Raktár Budapest: Török József
és az Egger-féle „Nádor”-gyógyszertárban.

Színházak, szórakozó helyek.

VIGSZINHÁZ.

Csütörtök, 1901. június hó 20-án.

Csak párosan!

Bebózat 3 felvonásban. Írták: Georges Feydeau és Maurice Desvallières. Fordította Komor Gyula.

Személyek:

Pinglet	Hogedüs	Marquerite	Nógrády
Anacélie	Nikó L.	Paquerotte	Gézi
Pailardin	Balassa	Parvencho	Buttkay
Marcelle	Szerény G.	Maxim	Szerény Z.
Mathieu	Vendrei	Boucard	Kazaliczky
Violette	Pécsi	Bastien	Rónaszéki

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Csütörtök, 1901. június hó 20-án.

Hoffmann meséi.

Regényes operette 4 felvonásban. Írták Jules Barbier. Ford. Dr. Váradi Antal. Zenéjét szerz. J. Offenbach.

Személyek:

Hoffmann	Kenedich	Stella	Hegy
Lindorf	Vidor	Antonia	Miklós
Copélius	Solymosi	Luther	Kápolnai
Miracle	Kiss M.	András. Iovász Kovács	Tollagi
Spallanzani			
Crespel			

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ

Csütörtök, 1901. június hó 20-án.

A föld körül.

Írták: Dr. Gáspár Ferenc.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.

Csütörtök, 1901. június hó 20-án.

A szultán.

Operett 3 felvonásban. Írták és zenéjét szerző: Verő György.

Kezdeté 7 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Csütörtök, 1901. június hó 20-án.

Föld Irén, Bakó László és Marházi Miklós m. v.

A vasgyáros.

Scenárió 3 felvonásban. Írták: Önnel György. Fordit. Faj J. Béla.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

KISFALUDY SZINHÁZ.

Csütörtök, 1901. június hó 20-án.

Zárva.

ŐS-BUDAVARA

Ma fényes kiváltság mellett

remek új Varieté-műsor

Akimes Royal Yeddo	The 5 Sisters Lorisson
világírás japán akrobatai.	amerikai énekesnők.
Cona és Conrad tréfa tornászok, Pavei Compagnie nagyserű németek, Bianca de Roches, Mr. P. Batty medveportyája.	

olasz Bersaglieri-zenekar

Gaetano Stella tanár közreműködésével.

A m. kir. budapesti honvéderőketi zenekar hangversenye.

BEN-ALI-BEY varázsszínháza.

A „Folles Caprice” vendéglátása.

Amerikai scating rink. Számos egyéb szórakozás

Belepusztul 60 fillér. Gyermeknek 12 éven alól 30 fillér.

Kedvezményes jegyek minden tévedésben. A földalatti villamos

éjjeli 1 óráig közlekedik. Társasoknál egész éjjel.

Dr. Renner vizgyógyintézete

bejáró betegek számára.

Budapest, VII., Valeró-utca 4. (Telefon).

Az intézet 34 év óta áll fenn, most teljesen új alakítva, a legmodernebb gyógyeszközökkel szereltetett föl.

Alkalmazásban levő gyógyszerközk

A tudományos vizsgálatok összes eljárásai, masszázsa, villamos fényterápia (elektrolízis), az elektroforézis minden faja (galvanizáció, faradizáció, franklinizáció, elektrotermia, masszázsa), hűtőkezelések (Psychrophor stb.).

SZÉNSAVAS FÜRDŐK

(Nauheimi eljárás, szénadagok számára). Kezelés alá vétetnek. Különböző ideg- és gerincbajok, ideges gyengeség, állapotos: álmosság, szédülés, a gyomor és belek fénytelensége, idült izmók, izomgörcs stb. Prospektus kívánsárra. Árak másrészt.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztok, egyháziak, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányú asztalos- és kárpított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.

Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzéket 35 kr. levéljeggyel beküldése ellen bérmentve küld fennfent cég B. osztály.

Jutalomdíjazott

SACHS ÁRMIN-féle

első magy. cs. és kir. szabadalm.

hordozható jégsekrények gyára

Budapest, Gyár: VIII., Bezerédi-u. 19.

és főraktárhelyiség: József-körút 16.

Külföldön a nagy miliárdi éremmel.

Ajánlja utjonnan szerkesztett jégkönyvet a sör, bor, tej, víz, hús, étel stb. behűtésére, valamint tartályait fagyalt számára a gépeit annak előállítására, minden nagyságban és alakban, nemkülönben szabadalmazott legújabb és leggyakorlatibb fémhűtő és hűtőeszközökkel és hűtőeszközökkel, szelvények sörhöz, melyek folyton a legnagyobb választékban raktáron tartatnak a legolcsóbb árak mellett. Árjegyzékek és ábrák ingyen megküldetnek.

Graz.

Graz.

Hotel „zur goldenen Birne“

a város központjában, a meráni parkkal szemben, a legszebb fekvésű szálló, utjonnan kényelmesen berendezve. Villanyvilágítás.

HUTTER J., tulajdonos.

Dr. Szegő Kálmán

gyermekszanatóriuma és vizgyógyintézete

Abbazlában.

Édzési és erősítőkurák egész éven át. A tanulmányok legjobb eredménye.

Gyermekek 6 éven túl kísértet nélkül is elfogadtatnak.

Az elismert legjobb

fényképezési apparátusok.

Mintafizeték Lechner fényképezési

értékesítéssel és árjegyzékkel ingyen.

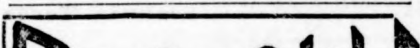
LECHNER A. (Müller Vilmos)

cs. és kir. udvari fényképezési

műszergyár. — Másolatintézet am

török számára.

Wien, Graben 31.

ROBORIN

iegoscsóbb

idegerősítősz.

Használatban kedvelt.

Vérszegénység, sápkor, elgyengülés, scrophulosis, lábadagoknál, stb. orvosilag kipróbált.

Kapható minden gyógyszerárban és droguista üzletben. Kor. 2.50 és 1.50 ével.

Roborin-táblácskák. Cukormentes étvágytalanoknak.

Deutsche Roborin-Werke, Berlin N. W. 7.

Az „ANKER”

élet- és járadékbiztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselő: BUDAPEST, VI. ker. Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapították 1858.

Összes vagyon 138 millió korona

Biztosítási állomány 505 millió korona

Eddigi kifizetések 225 millió korona

A nyereségnyereséssel biztosítottak vegyes és haláleseti biztosításoknál A osztályok szerint — úgy mint 26 év óta állandóan — az évi biztosítási díj 25%-ot kaptak készpénzben kifizetve, míg a vegyes és takarékpénztári biztosításoknál B osztályok szerint (évenként emelkedő osztály) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak 3%-a, ugyintam a biztosítási tartam

3 éve után	4 év után	5 év után	6 év után	7 év után
6%	12%	15%	18%	21%

fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Prospektusai és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselő, (hová ügyünkösök iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

A hét színházi műsora.

	Vigszínház	Népszínház	Fővár. nyári színház
Péntek	Mozgó fényképek	Mi liók a hó alatt	Beesület
Szombat	Csak párosan	Milliók a hó alatt	Lengyel zsidó
d. u.			
Vasárnap		Vizsgálati-előadás	Egy magyar huszárkapitány Bécsben
cso	Csokay brigádéros	Milliók a hó alatt	Poloskei nótárius

Hazai Ipartermelők Ismertetője.

Ruházati ipar.

Legjobb egyenruhák, legcsébb díszöltönyök, legolcsóbb libériák, valódi olasz vivőszerek, Tiller Mór és Társa cs. és kir. udvari szállítóknál Budapest, IV., Váci-utca 36. szám.

Szombathelyi magyar pamutipar, Doctor Hermann S. Szombathely.

Gyárt nyers, fehérített és színes pamutárakat.

Wolfner Gyula és társa gyapjamosó Ujpesten.

Gép ipar.

Röck István Budapest, IX., Soroksári-utca 24 és Kolonföld. Gőzgépek, gőzkazánok, szivattyúk, hűtők, jéggépek, vízmu., gőzmalom, gőztelep, olajgyári- és bórászati berendezések.

Beschoner A. M. és fia, m. kir. udvari mű

erőrcsók, Budapest, VII. külső Váci-ut 119. Erőrcsók, díszlámpák és szoboröntvények.

Sangerhauseni gép

gyár magyarországi gyártelepe. Budapest, Külső Váci-ut 1443. Gyárt az összes mezőgazdasági iparok számára szükséges gépeket, főleg cukorgyári és szeszgyári berendezésekhez.

Kühne E. mezőgazdasági

gépgyára Mosonban. Főraktár: Budapest, VI. Váci-körút 57/a. „Hungaria — Dril” és minden nemű gazdasági gépek.

Hirman Ferenc fém

öntőde és ércáru gyár.

Budapest, VII. Csányi-u. 9.

Miklóssy-féle acél

gyártó Páldó. Gyárt mezőgazdasági, bányászati és vasuti szerszámokat. Árjegyzék kérésre.

Papír ipar.

Első magyar acélrétől, töltsár- és indító másolóipar-gyár. Schaller József, Budapest. Gyártelep és Iroda VI., Dalmák-u. 26. sz. Gyárt vegyi száltyában: Fényérkeny negatív és pozitív másolóipart és vásznat. Szabadalmazott indító és színes másolóipart. Rajzmásolóipart és olajlapokat. Fénymásológépek azonosító eszközöknek: egy 0 méter negatív 1 kor. 30 fill., pozitív 1 kor. 70 fill.

Butor ipar.

Tornatermek teljes berendezését és felszerelését vidékre is, elvállal a legelőnyösebben Sotter Antal ipartelepe Budapest IV., Károly-utca 1, boltszám 12. Központi városból épüet) Árjegyzék kívánsárra ingyen.

Bőr ipar.

Wolfner Gyula és társa bőrgyára Budapest, Gyári Ujpest. Iroda: VII., Károly-körút 3. Lő-, juh-, gőzpij és kárpát, talp-, blankbőr, hantó-, varró- és kötőszíjak, hadfelszerelés cikkek.

A 13000. számú

„Pneumaticus kerékabroncs”

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyártása céljából magyar gyárosokkal összeköttetést keres; szabadalmát esetleg el is adja vagy gyártási engedélyt ad.

Érdeklődőknek szívesen szolgál bővebb felvilágosítással

Kelemen és Társa

szabadalmi ügyvivő irodája

Budapest, Royal-Szálloda B.

